

MINISTERSTWO GOSPODARKI

POLSKA 2014
RAPORT O STANIE
HANDLU ZAGRANICZNEGO

WARSZAWA 2014

Opracowanie:

Ministerstwo Gospodarki

Departament Strategii i Analiz

Kazimierz Miszczyk (Koordynator Zespołu Analiz Handlu Zagranicznego),

Małgorzata Mendyk-Zelman, Jerzy Rutkowski, Monika Walczak

pod kierunkiem:

Anety Piątkowskiej – Dyrektora Departamentu Strategii i Analiz

Marii Szkutnickiej-Pieniążek – Zastępcy Dyrektora Departamentu Strategii i Analiz

ISSN 1429-3021

Spis treści

Synteza.....	5
1 Zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.....	7
1.1 Uwarunkowania zewnętrzne.....	7
1.1.1 Sytuacja w gospodarce światowej i na głównych rynkach w 2013 roku.....	7
1.1.2 Zmiany cen światowych i kursów walutowych.....	10
1.1.3 Sytuacja w handlu światowym.....	11
1.1.4 Aktualna sytuacja i perspektywy rozwoju w gospodarce światowej i na wybranych rynkach.....	19
1.2 Uwarunkowania wewnętrzne – ogólna sytuacja w polskiej gospodarce.....	25
2 Długookresowe zmiany obrotów towarowych.....	29
2.1 Zmiany w okresie transformacji.....	29
2.2 Zmiany obrotów po akcesji Polski do Unii Europejskiej.....	31
3 Skala i dynamika obrotów towarowych w 2013 roku.....	35
3.1 Obroty według NBP.....	35
3.2 Obroty według GUS.....	37
4 Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych.....	39
4.1 Zmiany w przekroju kontynentalnym.....	39
4.2 Zmiany w przekroju głównych ugrupowań krajów.....	40
4.2.1 Unia Europejska.....	40
4.2.2 Pozaunijne rynki rozwinięte.....	44
4.2.3 Wspólnota Niepodległych Państw.....	45
4.2.4 Pozostałe kraje rozwijające się (poza WNP).....	46
5 Zmiany struktury przedmiotowej obrotów towarowych.....	49
6 Kierunki przeznaczenia importu.....	63
7 Usługi w polskim handlu zagranicznym.....	65
7.1 Obroty usługowe w przekroju geograficznym.....	66
7.2 Obroty usługowe w przekroju przedmiotowym.....	68
8 Handel zagraniczny w pierwszym półroczu 2014 roku.....	71
9 Prognozy na rok 2014.....	77
Aneks 1 Wpływ importu surowców energetycznych na polskie wydatki importowe ogółem w latach 2003-2013.....	81
Spis tabel.....	86
Spis wykresów.....	87

SYNTEZA

Prognozowane przez MFW pod koniec 2012 r. ożywienie gospodarki światowej w roku 2013 okazało się nierealne. Zamiast oczekiwanego wówczas przyspieszenia wzrostu globalnego PKB w roku 2013 do 3,6% (z 3,5% w roku 2012) nastąpiło jego spowolnienie do poziomu 3,2%. Spowolnienie w gospodarkach dojrzałych było przy tym nieco mniejsze (z 1,4% do 1,3%) niż w gospodarkach wschodzących i rozwijających się (z 5,1% do 4,7%). Jeszcze ostrzejsza weryfikacja pierwotnych prognoz wzrostu dotyczyła strefy euro, czyli kluczowego dla Polski obszaru rynków eksportowych. Zamiast przewidywanego jesienią 2012 roku przełamania recesji i wejścia w roku 2013 na ścieżkę wzrostu, spadek był kontynuowany, jakkolwiek jego tempo spowolniło z 0,7% do 0,4%.

Jakkolwiek w gospodarce USA, w przeciwieństwie do strefy euro, rok 2013 przyniósł kontynuację wzrostu PKB, to jednak jego tempo uległo spowolnieniu (z 2,8% do 1,9%). Jeszcze wyraźniejsze spowolnienie wzrostu odnotowano w krajach WNP (z 3,4% do 2,2%), a zwłaszcza w Rosji (z 3,4% do 1,3%). Spowolnienie gospodarcze na rynkach wschodzących i rozwijających się nastąpiło równoległe z pewnym ograniczeniem tempa wzrostu absorpcji importowej tych rynków (z 5,8% w roku 2012 do 5,6% w 2013 r.). Z kolei na rynkach rozwiniętych odnotowano ożywienie tempa wzrostu importu towarów i usług (z 1,1% do 1,4%). Zwiększona absorpcja importowa ze strony tych rynków przy ich dominującym (82%) udziale w polskim eksporcie przesądziła o znacznym **przyspieszeniu tempa wzrostu eksportu z niespełna 5% w roku 2012 do 8% w roku 2013**.

Wyraźne przyspieszenie eksportowe przy utrzymaniu niskiego tempa wzrostu importu w 2013 r. skutkowało dalszą, wyraźną redukcją deficytu obrotów towarowych z poziomu ponad 10,6 mld EUR w roku 2012 do niespełna 2 mld EUR w roku 2013.

O ile w roku 2012 tempo wzrostu eksportu na rynki rozwinięte sięgnęło zaledwie 2,4% i tym samym było o ponad połowę wolniejsze od średniego tempa wzrostu eksportu ogółem, to w roku 2013 przyrost eksportu na te rynki okazał się trzykrotnie szybszy niż przed rokiem i zarazem tylko niewiele wolniejszy od średniego przyrostu eksportu ogółem.

Tempo wzrostu eksportu na rynki UE przyspieszyło z 2,3% w roku 2012 do 6,3% w roku 2013. Szczególnie wyraźne ożywienie odnotowano w eksporcie na rynki strefy euro. O ile w roku 2012 eksport do strefy euro wzrósł zaledwie o 0,7%, to w 2013 r. tempo jego wzrostu przyspieszyło do 5,6%. Zadecydowało o tym m.in. wyraźne przyspieszenie tempa wzrostu eksportu do Niemiec, z poziomu zaledwie 1,1% w roku 2012 do blisko 8% w roku 2013. Natomiast równocześnie trzykrotnie spadło tempo wzrostu eksportu na rynki WNP, w tym ponad 4-krotnie spowolnił eksport do Rosji (z 25% w roku 2012 do nieco ponad 6% w roku 2013).

Wyraźne ożywienie eksportu na rynki UE w 2013 r. następowało przy równoczesnej dalszej znaczącej poprawie salda obrotów (z 20,7 mld EUR w roku 2012 do 24,5 mld EUR w 2013 r.). Korzystne zmiany i tendencje w eksporcie na rynki rozwinięte, zwłaszcza unijne, jakie nastąpiły w minionym roku, mogą świadczyć z jednej strony o względnie wysokiej konkurencyjności i potencjale dostosowawczym polskich eksporterów do zaostrożonych wymogów popytowych na tych wymagających rynkach, z drugiej natomiast o utrzymującej się, mimo okresowych zawirowań koniunkturalnych, kluczowej pozycji tych rynków dla rozwoju polskiego eksportu w najbliższej perspektywie.

Rok 2013 przyniósł również zmiany dynamiki eksportu w przekroju ważniejszych grup towarowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje **intensyfikacja eksportu wyrobów elektromaszynowych**. Największe przyspieszenie nastąpiło w sekcji XVII obejmującej pojazdy, statki powietrzne i jednostki pływające. Po znacznym spadku w roku 2012 (o ponad 6%), rok 2013 przyniósł tu wyraźny wzrost eksportu, o ponad 10%, zapewniając nie tylko odbudowę pierwotnego poziomu eksportu z roku 2011, ale także jego przyrost, do poziomu ok. 22,6 mld EUR, czyli o ponad 0,7 mld EUR wyższego niż przed dwoma laty. Przełożyło się to na poprawę bilansu obrotów w tej sekcji do poziomu ponad 5,7 mld EUR z ok. 5 mld EUR w roku 2012, ale na skutek równoczesnego ożywienia importowego nie udało się odbudować relatywnie wysokiego poziomu nadwyżki notowanej przed dwoma laty (6,6 mld EUR).

Znaczący **wzrost skali eksportu nastąpił także w grupie wyrobów przemysłu chemicznego**, a zwłaszcza tworzyw sztucznych (sekcja VII). Tempo wzrostu eksportu w tej grupie wzrosło w 2013 r. o ok. 3 pkt. proc. (do 9%), ale w ujęciu bezwzględny dało to przyrost jego wartości o ponad 1,8 mld EUR i w rezultacie dalsze obniżenie tradycyjnie wysokiego deficytu w tej grupie towarowej z ok. 6,3 mld EUR w roku 2012 do ok. 5,7 mld EUR w roku 2013.

Kolejny rok z rzędu utrzymały się **korzystne trendy w obrotach towarami rolno-spożywczymi**. Eksport w tej grupie towarowej przekroczył w 2013 r. poziom 20 mld EUR sięgając blisko 20,5 mld EUR. Jakkolwiek tempo wzrostu eksportu towarów rolno-spożywczych w 2013 r. nieco osłabło (z 17,5% do 14,5%), to jednak nadal pozostaje najwyższe spośród wszystkich grup towarowych, a wzrost eksportu w wymiarze bezwzględny przekroczył 2,5 mld EUR. Jednocześnie nadwyżka w obrotach tymi towarami zwiększyła się z 4,3 mld EUR w 2012 r. do ponad 6,1 mld EUR.

Po stronie importu, nastąpiło niewielkie ożywienie. Średnie tempo wzrostu przyspieszyło tu o 0,9 pkt. proc. do ok. 2%. Największe przyspieszenie, zarówno pod względem tempa (o 5 pkt. proc.), jak i skali (przyrost o 2,9 mld EUR) nastąpiło w grupie wyrobów elektromaszynowych, co jest konsekwencją ożywienia eksportu oraz rozbudowaną kooperacją wewnątrzgałęziową w tej grupie towarowej. Na tym tle należy wskazać na znaczący spadek importu surowców mineralnych o ok. 2,3 mld EUR, w tym głównie ropy i gazu.

Obroty towarowe w 2013 r. były realizowane we względnie stabilnych i generalnie neutralnych warunkach cenowo-kursowych. Średnioroczny nominalny kurs złotego względem euro, jako waluty dominującej w rozliczeniach eksportowych uległ w roku 2013 nieznacznemu osłabieniu, o ok. 0,3%, co przełożyło się na niewielki wzrost cen transakcyjnych w eksporcie i tym samym mogło sprzyjać eksportowi, zwłaszcza w sytuacji, gdy krajowe ceny produkcji sprzedanej przemysłu spadły równocześnie średnio o 1,3%. Natomiast nominalny kurs złotego w stosunku do dolara umocnił się w roku 2013 o ok. 3%, co mogło mieć pewien wymierny wpływ na spowolnienie wzrostu eksportu na rynki wschodzące i słabiej rozwinięte, rozliczane w dolarach.

Wobec znacznego marginesu niepewności co do szans na definitywne przełamanie zjawisk recesyjnych w gospodarce światowej i zdecydowanego jej wejścia na ścieżkę wzrostu, trudno obecnie przewidywać, że rok 2014 przyniesie dalsze przyspieszenie wzrostu gospodarczego oraz znaczące zwiększenie popytu importowego na głównych rynkach UE jako rynkach o kluczowym znaczeniu dla wzrostu polskiego eksportu. Można natomiast oceniać, że utrzymanie w 2014 roku tempa wzrostu eksportu na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego, tj. w granicach 8-10% jest realne. Natomiast równocześnie należy przewidywać znaczące przyspieszenie tempa wzrostu importu do poziomu o ok. 1-2 pkt. proc. niższego niż po stronie eksportu. Jest to uwarunkowane dalszą poprawą, a przynajmniej stabilizacją koniunktury w najbliższym otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki.

1 ZMIANY UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH

1.1 Uwarunkowania zewnętrzne

1.1.1 Sytuacja w gospodarce światowej i na głównych rynkach w 2013 roku

W roku 2013, czyli w piątym roku od wybuchu globalnego kryzysu finansowego i gospodarczego, nadal utrzymywała się znaczna niepewność co do dalszego rozwoju sytuacji na większości kluczowych dla Polski rynkach eksportowych. Zmienność sytuacji na rynkach światowych w roku 2013, zwłaszcza w strefie euro, znalazła swoje odbicie w kolejnych projekcjach MFW. Prognozowany w październiku 2012 roku wzrost produktu globalnego w 2013 roku na poziomie 3,6%, został w kwietniu 2013 roku obniżony do 3,3%, a w projekcji jesiennej skorygowany do 2,9%. Ostatecznie, według najnowszych danych z lipca 2014 r., światowy PKB zwiększył się w 2013 roku o 3,2%, czyli nieco spowolnił wobec wzrostu o 3,5% w roku 2012. Jednak druga połowa 2013 roku przyniosła poprawę sytuacji w gospodarce globalnej, głównie na skutek ożywienia w krajach rozwiniętych.

Wzrost gospodarczy w krajach rozwijających się i wschodzących (który wyniósł 4,7%) pozostawał nadal zdecydowanie szybszy niż w krajach rozwiniętych (gdzie odnotowano wzrost o 1,3%). Jednak jego wyhamowanie było większe w pierwszej grupie – w roku 2012 wzrost PKB na rynkach rozwijających się wyniósł 5,1%, a na rozwiniętych 1,4%.

Tabela 1 Zmiany PKB na świecie i wybranych rynkach w latach 2012-2013

	2012	2013
Świat	3,5	3,2
Kraje rozwinięte	1,4	1,3
Stany Zjednoczone	2,8	1,9
Unia Europejska	-0,3	0,2
Strefa euro*	-0,7	-0,4
Niemcy	0,9	0,5
Japonia	1,4	1,5
Kraje rozwijające się	5,1	4,7
WNP	3,4	2,2
Rosja	3,4	1,3
Bliski Wschód i Północna Afryka**	4,9	2,5
Afryka Subsaharyjska	5,1	5,4
Ameryka Łacińska i Karaiby	2,9	2,6
Rozwijające się kraje Azji	6,7	6,6
Chiny	7,7	7,7
Indie	4,7	5,0
ASEAN-5***	6,2	5,2

* z wyłączeniem Łotwy; ** łącznie z Afganistanem i Pakistanem; *** Indonezja, Malezja, Filipiny, Tajlandia, Wietnam;
Źródło: DSA MG na podstawie danych MFW z kwietnia i lipca 2014.

W grupie państw rozwiniętych pewne ożywienie odnotowano u najważniejszego odbiorcy polskiego eksportu, czyli na rynkach Unii Europejskiej, gdzie PKB zwiększył się w całym 2013 roku o 0,2% po spadku o 0,3% w roku 2012. Wzrost notowany jest na tych rynkach od III kwartału roku 2013. Nieco wolniej rośnie gospodarka strefy euro, gdzie dopiero IV kwartał 2013 roku przyniósł wzrost PKB, jednak w całym roku odnotowano jego spadek o 0,4% wobec spadku o 0,7% w 2012 roku. Wyniki za I kwartał 2014 r. pokazują, że wzrost PKB w UE i w strefie euro przyspieszył.

Jakkolwiek wzrost gospodarczy w Stanach Zjednoczonych spowolnił w 2013 roku do 1,9% wobec 2,8% rok wcześniej, to jednak drugie półrocze przyniosło jego zdecydowane przyspieszenie – do 3,25%, głównie w wyniku szybkiego wzrostu eksportu i okresowego zwiększenia zapasów. Z kolei w Japonii wzrost PKB wyniósł 1,5%, czyli był nieznacznie szybszy niż przed rokiem, gdy osiągnął 1,4%.

Obserwowane ożywienie gospodarcze w krajach rozwiniętych, w szczególności na rynkach unijnych powinno zostać podtrzymane, a kolejne kwartały bieżącego roku przyniosą przyspieszenie wzrostu. Wzrost gospodarczy na rynkach rozwiniętych w 2014 rok spodziewany jest na poziomie 1,8%, w tym w USA 1,7%, w UE 1,6%, a w strefie euro 1,1%. Jednak prognozy te pozostają obciążone pewnym stopniem niepewności, głównie w kontekście rozwoju sytuacji kryzysowej na Ukrainie i jej oddziaływania na relacje UE-USA-Rosja.

Spowolnienie wzrostu gospodarczego w krajach rozwijających się i wschodzących w skali całego roku było w dużym stopniu efektem wolnego jego wzrostu w drugiej połowie roku spowodowanego oddziaływaniem dwóch przeciwstawnych tendencji. Z jednej strony obserwowano wzrost eksportu napędzany ożywieniem gospodarczym w krajach rozwiniętych i deprecjacją walutową, z drugiej zaś nadal występowało osłabienie w inwestycjach.

Wzrost PKB w gospodarce chińskiej wyniósł 7,7% i został utrzymany w takim tempie jak przed rokiem. Przyspieszyła gospodarka indyjska, gdzie w 2013 r. nastąpił wzrost o 5% wobec 4,7% w roku 2012. Natomiast spowolnienie odnotowano w krajach Azji Południowo-Wschodniej – ASEAN-5, gdzie w 2013 r. PKB zwiększył się o 5,2%, czyli o 1 pkt. proc. wolniej niż przed rokiem. Mimo to rynki azjatyckie nadal pozostają liderami wzrostu gospodarczego na świecie.

Zdecydowanie większe wyhamowanie wzrostu odnotowano natomiast w krajach Wspólnoty Niepodległych Państw, w szczególności w Rosji – z 3,4% w 2012 r. do 1,3% w 2013 r. Oczekuje się, że ze względu na aktualną sytuację w Rosji w roku 2014 jej wzrost gospodarczy spowolni do 0,2%.

Chociaż w minionych kilku latach obserwowano wysoką wrażliwość globalnego handlu na zakłócenia koniunktury, to w roku 2013 zwiększył się on o 3,1%, czyli nieco szybciej niż przed rokiem (gdy wzrósł o 2,8%), mimo nieznacznego wyhamowania wzrostu światowego PKB. Wyniki osiągnięte w 2013 roku potwierdziły widoczną w ostatnich latach tendencję do szybszego wzrostu obrotów w gospodarkach rozwijających się. Eksport towarów i usług tych krajów zwiększył się o 4,4% (wobec 4,2% rok wcześniej), podczas gdy w państwach rozwiniętych jego wzrost wyniósł 2,3% (w 2012 r. 2,1%). Natomiast po stronie importu na rynkach rozwiniętych nastąpił wzrost o 1,4% wobec 1,1% przed rokiem, zaś na rynkach rozwijających się wzrost ten wyniósł 5,7%, czyli tyle samo co w 2012 r.

Dominujące znaczenie rynków unijnych w polskich obrotach towarowych z zagranicą (75% w eksporcie i 58,5% w imporcie) powoduje, że uwarunkowania koniunkturalne na tych rynkach są główną determinantą naszego handlu. Cieszą zatem stosunkowo korzystne – na tle wyników ostatnich lat – zmiany w tej grupie rynków.

Według danych Eurostat, PKB w UE zwiększył się w całym 2013 roku o 0,1% po spadku o 0,4% w roku 2012. Ożywienie na tych rynkach widoczne było w drugim półroczu 2013 r. i w pierwszych miesiącach roku 2014. Po spadku PKB na rynku unijnym notowanym od II kwartału 2012 r., III kwartał roku 2013 przyniósł jego niewielki wzrost (o 0,2%), który następnie przyspieszył do 1,1% w IV kwartale 2013 r. i 1,4% w I kwartale 2014 r.

Nieco wolniej rośnie gospodarka strefy euro, gdzie dopiero IV kwartał 2013 roku przyniósł wzrost PKB o 0,5% po spadkach notowanych od początku 2012 roku. W całym 2013 roku PKB strefy euro obniżył się o 0,4% po spadku o 0,7% w 2012 roku. W I kwartale 2014 r. wzrost w strefie euro wyniósł 0,9%.

Na tle całej strefy euro stosunkowo korzystnie kształtowała się sytuacja w Niemczech, gdzie choć w skali całego roku 2013 wzrost PKB wyniósł 0,4%, to kolejne kwartały przyniosły jego przyspieszenie do 1,4% w IV kwartale 2013 r. i 2,3% w I kwartale 2014 r. Jeszcze lepsze wyniki odnotowano na rynku brytyjskim będącym drugim partnerem Polski w eksporcie, gdzie w minionych dwóch latach udało się uniknąć załamania. O ile jednak w 2012 r. wzrost PKB Wielkiej Brytanii spowolnił do 0,3%, to już z początkiem 2013 r. jego tempo zaczęło rosnać osiągając w 2013 roku 1,7% (w tym 2,7% w IV kwartale) oraz 3,1% w I kwartale 2014 r.

Wahania popytu wewnętrznego na rynkach naszych partnerów handlowych w decydującym stopniu wpływają na dynamikę polskiego eksportu. W całym 2013 roku popyt w UE obniżył się o 0,4%, a w strefie euro o 0,9%, lecz wyniki uzyskane na tych rynkach od drugiej połowy roku pokazują postępującą poprawę. Obserwowany od początku 2012 roku spadek popytu wewnętrznego w UE, wyhamował już w II kwartale 2013 r. do spadku o 0,9%, a w kolejnych dwóch odnotowano jego wzrost odpowiednio o 0,2% i 0,7%. Natomiast w strefie euro spadek popytu wystąpił jeszcze w III kwartale 2013 r. (o 0,4%), a dopiero IV kwartał przyniósł jego zatrzymanie.

W gospodarce niemieckiej popyt zaczął rosnać już w II kwartale 2013 r. i w rezultacie w całym roku zwiększył się o 0,7% wobec spadku o 0,3% w roku 2012. W Wielkiej Brytanii wzrost popytu przyspieszył z 1,2% w 2012 r. do 1,8% w 2013 r. W Czechach będących trzecim polskim rynkiem eksportowym, rok 2013 przyniósł wyhamowanie spadku popytu do 0,8% wobec spadku o 2,9% w roku 2012.

Tabela 2 Zmiany popytu wewnętrznego na głównych rynkach w latach 2012-2015

	2012	2013	2014*	2015*
Unia Europejska	-1,5	-0,4	1,4	1,9
Strefa euro	-2,2	-0,9	1,0	1,7
Niemcy	-0,3	0,7	1,8	2,2
Francja	-0,9	0,2	1,0	1,7
Włochy	-5,0	-2,7	0,3	1,3
Wielka Brytania	1,2	1,8	2,5	2,4
Niderlandy	-1,6	-2,5	1,0	0,7
Hiszpania	-4,1	-2,8	0,4	1,6
Szwecja	0,3	1,6	3,1	3,1
Austria	0,1	-1,2	1,1	1,5
Czechy	-2,9	-0,8	1,0	2,0
Słowacja	-4,5	-0,9	1,7	2,5
Węgry	-3,5	0,8	2,5	2,2
POLSKA	-0,1	-0,1	3,3	3,6
Norwegia	3,5	3,1	<i>b.d.</i>	<i>b.d.</i>
USA	2,6	1,7	2,6	3,5

* prognoza; b.d.- brak danych,

Źródło: DSA MG na podstawie danych Eurostat z kwietnia i lipca 2014.

1.1.2 Zmiany cen światowych i kursów walutowych

Według szacunków Światowej Organizacji Handlu w 2013 roku światowe ceny towarów handlowych były średnio o 2% niższe niż przed rokiem, co oznacza kontynuację tendencji z 2012 r., kiedy spadek wyniósł 3%.

W ostatnich dwóch latach obserwowany jest spadek światowych cen wielu podstawowych towarów. Według danych MFW średnioroczne ceny produktów przemysłowych obniżyły się w 2013 roku o 1,1% (w ujęciu dolarowym), a ceny podstawowych towarów (bez uwzględnienia paliw) o 1,2%. Jednocześnie na względnie stabilnym – choć wciąż wysokim – poziomie utrzymują się ceny ropy naftowej wahające się w latach 2011-2013 średniorocznie w granicach 104-105 dolarów za baryłkę. MFW szacuje, że w 2014 roku średnia cena ropy utrzyma się na poziomie 104,17 USD/baryłkę, czyli będzie o 0,1% wyższa niż w 2013 r.

Średnioroczna cena energii w całym 2013 r. była o 2% niższa niż przed rokiem. W ostatnich miesiącach 2013 r. i pierwszych 2014 r. utrzymywała się na stabilnym poziomie, co było efektem równoważenia się dwóch czynników, tj. z jednej strony spadających cen ropy naftowej, z drugiej natomiast rosnących cen gazu naturalnego (głównie na skutek ciężkiej zimy w USA). Jednak – jak wspomniano – ceny ropy naftowej wciąż kształtują się na wysokim poziomie, co wynika m.in. z rosnącej presji podażowej w krajach OPEC w efekcie wstrząsów w takich krajach jak Libia, Nigeria, Syria i Jemen, a także na skutek sankcji przeciwko Iranowi.

W całym 2013 roku średnie ceny metali spadły o 4,3% po spadku o 16,8% w 2012 r. Sytuacja ta była wynikiem spowolnienia wzrostu globalnego popytu na metale, w tym w Chinach przy jednoczesnym dynamicznym wzroście ich podaży. Według analityków należy się spodziewać w najbliższym czasie dalszych spadków cen metali, a w całym 2014 roku średnioroczne ich ceny mogą spaść o 5,4%.

Ceny żywności po spadku o 2,4% w 2012 r., w roku 2013 wzrosły o 1,1%. Zwiększyły się także ceny surowców rolnych – o 1,5%, jednak rok wcześniej odnotowano ich głęboki spadek – o 12,7%. Natomiast w przypadku światowych cen napojów (w tym kawy, herbaty i kakao) rok 2013 przyniósł dalszy spadek o 11,9% po spadku o 18,6% w roku 2012.

Perspektywy dla większości upraw na świecie są oceniane jako dobre. Przewiduje się, że światowa produkcja głównych zbóż i roślin oleistych przekroczy popyt. Ponadto, korzystne warunki pogodowe przełożą się na wysoką podaź pszenicy, kukurydzy i ryżu w Chinach. Jednocześnie oczekuje się odbudowy zapasów artykułów rolnych, w szczególności kukurydzy. Jedynie niekorzystne dla niektórych upraw warunki pogodowe obserwowane na początku 2014 r. w Ameryce Południowej mogą powodować pewną presję cenową, jednak zgodnie z szacunkami MFW średnioroczne ceny żywności w 2014 r. spadną o 5,3%, a surowców rolnych wzrosną zaledwie o 0,5%. W przypadku cen napojów analitycy oczekują wzrostu o 15,1% po dwóch latach głębokich spadków.

W 2013 r. odnotowano osłabienie dolara wobec wielu głównych walut międzynarodowych. Rozpoczęta w IV kwartale 2011 r. tendencja do umacniania waluty amerykańskiej wobec euro (w ujęciu r/r) została odwrócona w I kwartale 2013 r. (kiedy to osłabiła się o 0,7%) i trwała przez cały 2013 rok. W rezultacie średnioroczny kurs dolara był w 2013 r. niższy w stosunku do euro o 3,2%, podczas gdy w 2012 r. był o ponad 8% wyższy.

Od III kwartału 2013 r. waluta amerykańska zaczęła się także osłabiać wobec franka szwajcarskiego, tj. o 3,2% w III kw. i o 3% w IV kw. Przełożyło się to na zdeprecjonowanie dolara w skali roku o 1,2% wobec jego aprecjacji o 5,7% przed rokiem.

W 2013 r. odnotowano również osłabienie dolara w stosunku do dwóch ważnych walut azjatyckich, tj. chińskiego juana i koreańskiego wona. Trend deprecjacji dolara względem juana (r/r), kontynuowany jest od kilku lat, jednak w 2013 r. zaczął słabnąć. O ile w 2011 r. kurs dolara był niższy o 4,5%, w 2012 r. o 2,4%, to w roku 2013 już tylko o 1,8%. W przypadku koreańskiego wona, kurs dolara był w 2013 r. niższy o 2,8%, podczas gdy przed rokiem notowano jego aprecjację na poziomie 1,7%.

Z powyższą tendencją kontrastuje dynamiczna aprecjacja dolara w stosunku do japońskiego jena. Trend ten rozpoczął się w III kwartale 2012 r. i kontynuowany był przez cały 2013 rok. W rezultacie średnioroczny kurs dolara wyniósł ok. 97,55 JPY i był aż o 22,3% wyższy niż przed rokiem.

Wyraźnie w 2013 r. waluta amerykańska umocniła się także wobec brazylijskiego reala (o 10,4%), jednak mniej niż w 2012 r. (16,8%). Z kolei niewielką aprecjację dolara odnotowano w stosunku do funta brytyjskiego oraz rosyjskiego rubla, tj. o 1,4% i 2,7%. Należy tutaj podkreślić, że wobec rubla waluta amerykańska stawała się mocniejsza z każdym kwartałem 2013 r. (w I kwartale 2013 r. o 0,8%, a w IV 2013 r. już o 4,8%). W I kwartale 2014 r. kurs dolara w stosunku do rosyjskiej waluty był już wyższy aż o 15,2%.

1.1.3 Sytuacja w handlu światowym

1.1.3.1 Wolumen obrotów towarowych w 2013 roku

Obserwowane w 2013 roku nieznaczne spowolnienie wzrostu światowego PKB do 3,2% z 3,5% w roku 2012 nie odbiło się negatywnie na rozwoju globalnego handlu. Według danych MFW wolumen światowych obrotów towarami i usługami zwiększył się o 3,1%, podczas gdy rok wcześniej jego wzrost był na poziomie 2,8%.

Tabela 3 Tempo zmian wolumenu światowego handlu towarami i usługami w latach 2012-2015

	Wolumen handlu towarami i usługami			
	2012	2013	2014*	2015*
Świat	2,8	3,1	4,0	5,3
Eksport				
Kraje rozwinięte gospodarczo	2,1	2,3	4,2	4,8
Kraje rozwijające się gospodarczo	4,2	4,4	5,0	6,2
Import				
Kraje rozwinięte gospodarczo	1,1	1,4	3,5	4,6
Kraje rozwijające się gospodarczo	5,7	5,7	4,7	6,4

* prognoza

Źródło: DSA MG na podstawie danych MFW z kwietnia i lipca 2014.

Podobnie jak w kilku poprzednich latach, w roku 2013 znacznie wolniejszy wzrost wymiany handlowej obserwowano w krajach rozwiniętych. Eksport tej grupy rynków zwiększył się o 2,3% (wobec 2,1% w 2012 r.), podczas gdy wolumen wywozu z rynków rozwijających się wzrósł o 4,4%, czyli o 0,2 pkt. proc. szybciej niż rok wcześniej. Jeszcze większa różnica tempa wzrostu wystąpiła po stronie importu – jego wolumen w krajach rozwiniętych zwiększył się o 1,4%, zaś w krajach rozwijających się o 5,7%, czyli 4-krotnie szybciej.

Natomiast według danych Światowej Organizacji Handlu wolumen światowego handlu towarowego zwiększył się o 2,1%, w tym po stronie eksportu o 2,4%, a importu o 1,8%. Analitycy podkreślają, że wzrost globalnej wymiany w ostatnich dwóch latach (w 2012 r. o 2,3%) pozostawał znacząco poniżej średniej z minionych 20 lat, która wyniosła 5,3%.

Z kolei wzrost globalnego PKB (skorygowany o wpływ zmian kursów walutowych) według szacunków WTO spowolnił z 2,3% w 2012 r. do 2,2% w roku 2013, w tym w krajach rozwiniętych wzrost spowolnił w tym okresie z 1,3% do 1,1%, natomiast w rozwijających się z 4,5% do 4,4%.

Tabela 4 Zmiany PKB i wolumenu obrotów towarowych na świecie w latach 2011-2013

	PKB			Eksport			Import		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Świat	2,8	2,3	2,2	5,5	2,4	2,4	5,3	2,1	1,8
Ameryka Północna	2,0	2,8	1,8	6,5	4,5	2,8	4,4	3,1	1,2
Stany Zjednoczone	1,8	2,8	1,9	7,1	4,0	2,6	3,8	2,8	0,9
Ameryka Środkowa i Południowa	4,5	2,7	3,0	6,8	0,8	0,7	13,1	2,2	2,5
Europa	1,9	-0,1	0,3	5,7	0,8	1,5	3,2	-1,8	-0,5
Unia Europejska	1,7	-0,3	0,1	5,8	0,5	1,7	2,8	-1,9	-0,8
Wspólnota Niepodległych Państw	4,9	3,5	2,0	1,6	1,0	0,7	17,2	6,9	-1,1
Afryka	1,1	5,7	3,8	-8,4	6,5	-3,4	5,1	12,7	4,0
Bliski Wschód	5,7	3,4	3,0	7,8	5,3	1,5	4,5	11,1	4,4
Azja	4,1	4,0	4,2	6,4	2,7	4,6	6,7	3,6	4,4
Chiny	7,7	7,7	7,5	8,8	6,2	7,7	8,8	3,6	9,9
Japonia	1,4	1,6	1,5	-0,6	-1,0	-1,8	4,3	3,8	0,6
Indie	3,2	4,4	5,4	15,0	0,2	7,0	9,7	6,8	-3,0
Nowo uprzemysłowione kraje Azji*	4,1	1,8	2,7	7,8	1,4	3,4	2,7	1,4	3,4

* Hongkong, Republika Korei, Singapur i Tajwan

Źródło: DSA MG na podstawie danych WTO z kwietnia 2014.

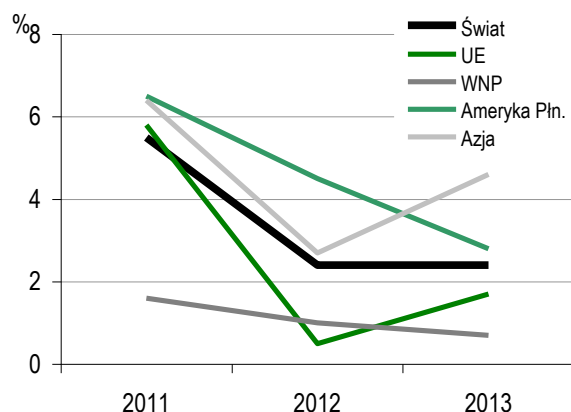
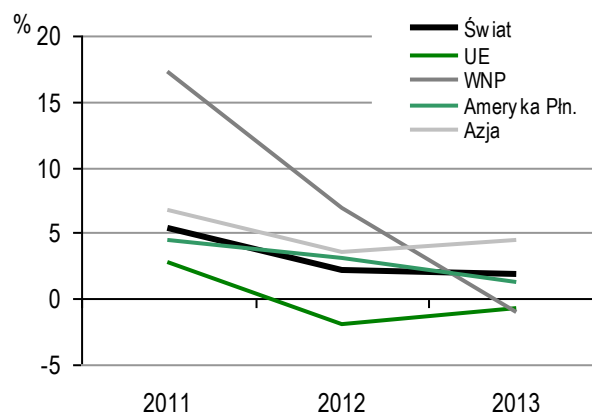
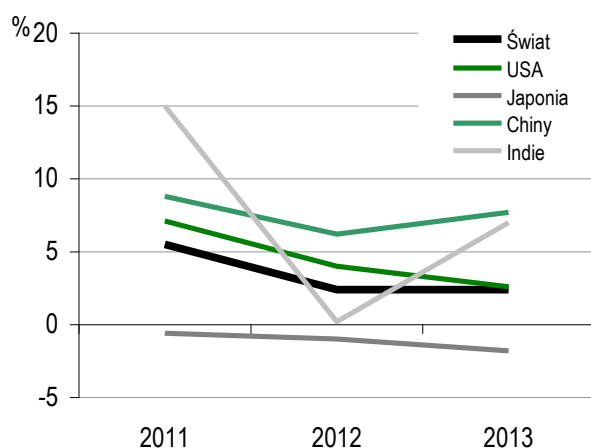
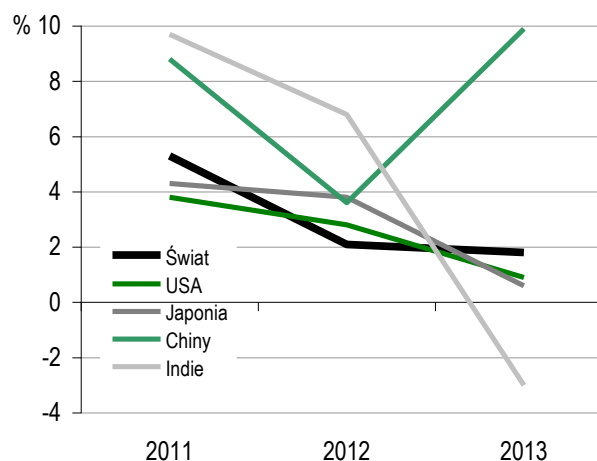
Rok 2013 przyniósł wzrost wolumenu eksportu towarów w krajach rozwiniętych o 1,5% i choć oznacza to przyspieszenie wobec wzrostu w roku 2012 (1,1%), to jednak nadal pozostaje ponad dwukrotnie niższy niż w krajach rozwijających się, gdzie wyniósł 3,3%. Pozytywne zmiany nastąpiły w Europie, gdzie wzrost eksportu przyspieszył z 0,8% w 2012 r. do 1,5% w roku 2013, natomiast w USA nastąpiło jego spowolnienie z 4% do 2,6%, a w Japonii pogłębienie jego spadku z 1% do 1,8%.

Natomiast w imporcie do krajów rozwiniętych odnotowano w 2013 r. nieznaczny spadek (o 0,2%) w porównaniu ze stagnacją w 2012 r. W tej grupie rynków znacząco wyhamował import w Japonii (z 3,8% do 0,6%) oraz w Stanach Zjednoczonych (z 2,8% do 0,9%), zaś w Europie jego spadek został ograniczony do 0,5% wobec 1,8% w 2012 r.

Tempo wzrostu wymiany handlowej spowolniło w krajach rozwijających się do 3,3% w eksporcie (z 3,8% w 2012 r.) oraz do 4,4% w imporcie (z 5,1%). Znaczący wpływ na to miało pogorszenie handlu w Afryce, gdzie wolumen eksportu zmniejszył się o 3,4% po wzroście o 6,5% rok wcześniej, wzrost importu zaś wyhamował z 12,7% do 4%. Spowolnienie nastąpiło także w regionie Bliskiego Wschodu – wolumen eksportu wzrósł o 1,5% (wobec 5,3% w 2012 r.), a importu o 4,4% (wobec 11,1%).

Przyspieszyły natomiast obroty Azji, gdzie po stronie eksportu odnotowano wzrost wolumenu o 4,6% (z 2,7%), a importu o 4,4% (z 3,6%). Wolumen eksportu chińskiego zwiększył się o 7,7% (z 6,2%), a indyjskiego o 7% (z 0,2%). Znacząco przyspieszył również import Chin – z 3,6% do 9,9%, z kolei w Indiach odnotowano jego spadek o 3% wobec wzrostu o 6,8% w 2012 r.

Tempo wzrostu wolumenu eksportu Wspólnoty Niepodległych Państw spowolniło nieznacznie – z 1% do 0,7%, natomiast po stronie importu tego ugrupowania odnotowano spadek o 1,1% wobec wzrostu o 6,9% rok wcześniej.

Wykres 1 Zmiany wolumenu obrotów towarowych w wybranych krajach i grupach krajów w latach 2011-2013**Zmiany wolumenu eksportu****Zmiany wolumenu importu****Zmiany wolumenu eksportu****Zmiany wolumenu importu**

Źródło: DSA MG na podstawie danych WTO z kwietnia 2014.

1.1.3.2 Światowe obroty towarowe w bieżących cenach dolarowych

Wartość światowego eksportu towarowego (w ujęciu dolarowym) wyniosła 18,8 bln USD i była o 2% wyższa niż w 2012 roku. Wzrost globalnego eksportu w ujęciu wartościowym był nieznacznie wolniejszy niż w ujęciu wolumenowym, co wynikało z niewielkiego spadku poziomu cen dóbr handlowych.

Biorąc pod uwagę poszczególne regiony świata, największa część obrotów realizowana jest przez Europę i Azję. Udział krajów europejskich wyniósł w 2013 r. 36% zarówno w światowym eksporcie, jak i imporcie, zaś udział rynków azjatyckich po 32% w obu strumieniach globalnej wymiany.

Tabela 5 Zmiany obrotów towarowych na świecie w latach 2005-2013 (w ujęciu USD)

	Eksport					Import				
	2013	2005-2013	2011	2012	2013	2013	2005-2013	2011	2012	2013
	mld USD		w %			mld USD		w %		
Świat	18.270	8	20	0	2	18.395	7	19	0	1
Ameryka Północna	2.417	6	16	4	2	3.198	4	15	3	0
Stany Zjednoczone	1.579	7	16	4	2	2.331	4	15	3	0
Kanada	458	3	16	1	1	474	5	15	2	0
Meksyk	380	7	17	6	3	391	7	16	5	3
Ameryka Środkowa i Południowa	737	9	28	-1	-2	773	12	26	3	2
Brazylia	242	9	27	-5	0	250	16	24	-2	7
Pozostałe	495	9	29	1	-3	522	11	27	5	0
Europa	6.636	5	18	-4	4	6.595	5	17	-6	1
Unia Europejska	6.068	5	18	-5	4	6.000	4	17	-6	1
Niemcy	1.453	5	17	-5	3	1.187	5	19	-7	2
Niderlandy	664	6	16	-2	1	590	6	16	-1	0
Francja	580	3	14	-5	2	681	4	18	-6	1
Wielka Brytania	541	4	22	-7	15	654	3	15	2	-5
Włochy	518	4	17	-4	3	477	3	15	-13	-2
Wspólnota Niepodległych Państw	778	11	33	2	-3	575	13	30	6	1
Rosja	523	10	30	1	-1	344	13	30	4	3
Afryka	599	9	16	5	-6	628	12	18	9	2
Afryka Południowa	96	8	19	-8	-4	126	9	28	2	-1
Pozostałe kraje Afryki	503	9	16	8	-7	501	13	16	10	3
Kraje eksportujące ropę*	327	8	14	12	-11	199	14	11	10	9
Pozostałe	176	10	20	1	2	302	12	18	10	-1
Bliski Wschód	1.332	12	40	7	-1	770	11	17	9	4
Azja**	5.769	10	18	2	2	5.855	10	23	4	1
Chiny	2.210	14	20	8	8	1.950	15	25	4	7
Japonia	715	2	7	-3	-10	833	6	23	4	-6
Indie	312	15	34	-2	5	466	16	33	5	-5
Nowo uprzemysłowione kraje Azji***	1.295	7	16	-1	1	1.300	8	19	0	0

* Algieria, Angola, Kamerun, Czad, Kongo, Gwinea Równikowa, Gabon, Libia, Nigeria, Sudan

** Azja obejmuje również Australię i Oceanię

*** Hongkong, Republika Korei, Singapur i Tajwan

Źródło: DSA MG na podstawie danych WTO z kwietnia 2014.

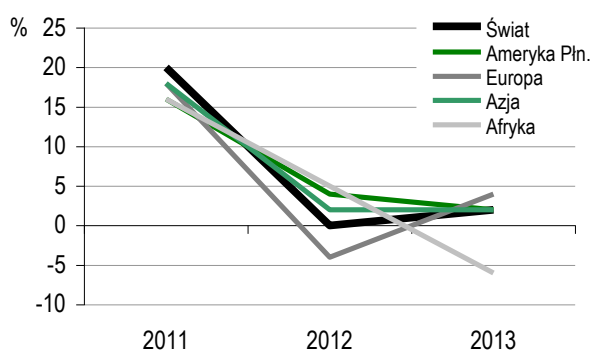
Wartości eksportu towarowego w Europie zwiększyła się o 4%, do poziomu 6,64 bln USD, a importu o 1%, do 6,6 bln USD. W takim samym tempie zwiększył się eksport z Unii Europejskiej, osiągając wartość 6,07 bln USD, nieco wolniej natomiast rosła sprzedaż zagraniczna największej w regionie gospodarki niemieckiej – o 3%, do 1,45 bln USD. Eksport w pozostałych głównych gospodarkach unijnych zwiększał się w podobnym lub nieznacznie wolniejszym tempie – we Włoszech o 3% (do 518 mld USD), we Francji o 2% (do 580 mld USD), w Niderlandach o 1% (do 664 mld USD). Na tym tle bardzo korzystnie wypadła Wielka Brytania, której eksport zwiększył się o 15% (do 541 mld USD). Natomiast import głównych gospodarek unijnych rósł wolniej niż ich eksport – przywóz do całej UE zwiększył się o 1% (do 6 bln USD), w tym do Niemiec o 2% (do prawie 1,2 bln USD), do Francji o 1% (do 681 mld USD), a wartość importu do Niderlandów wyniosła – podobnie jak przed rokiem – 590 mln EUR). Natomiast spadki importu nastąpiły w Wielkiej Brytanii (o 5%, do 654 mld USD) oraz we Włoszech (o 2%, do 477 mld USD).

W Azji będącej drugim regionem świata pod względem udziału w obrotach towarowych, eksport zwiększył się 2-krotnie wolniej niż w Europie, tj. o 2%, osiągając wartość 5,77 bln USD. Import zaś wyniósł 5,86 bln USD i był o 1% wyższy niż przed rokiem. Na stosunkowo wolny wzrost eksportu tej części świata przełożył się w dużym stopniu spadek eksportu Japonii o 10% (do 715 mld USD) oraz zwiększenie eksportu nowo uprzemysłowionych gospodarek azjatyckich zaledwie o 1% (do blisko 1,3 bln USD). Na tym tle dynamicznie rósł eksport Chin (o 8%, do 2,2 bln USD) oraz Indii (o 5%, do 312 mld USD). W 2013 r. w gospodarce chińskiej odnotowano także dość szybki wzrost importu – o 7% (do 1,95 bln USD), co kontrastowało z jego spadkiem w innych głównych gospodarkach regionu, tj. w Japonii o 6% (do 833 mld USD) oraz w Indiach o 5% (do 466 mld USD).

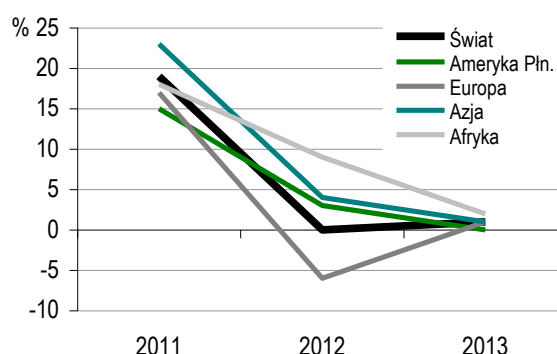
Kolejnym regionem w światowym handlu pod względem udziału jest Ameryka Północna, która w 2013 r. odpowiadała za 13% eksportu oraz za 17% importu. Wywóz tego regionu przekroczył wartość 2,4 bln USD i był o 2% wyższy niż przed rokiem, import zaś wyniósł 3,2 bln USD i utrzymał się na poziomie zbliżonym jak w 2012 r. W Stanach Zjednoczonych odnotowano takie same wyniki jak w całym regionie, czyli wzrost eksportu o 2% (do 1,58 bln USD) oraz stabilizację importu na poziomie sprzed roku (2,33 bln USD). W tym czasie eksport z Kanady zwiększył się o 1%, do 458 mld USD, import wyniósł – podobnie jak rok wcześniej – 474 mld USD. Natomiast szybciej wzrosły obroty towarowe w Meksyku – o 3% zarówno w eksporcie (do 380 mld USD), jak i w imporcie (do 391 mld USD).

Wykres 2 Zmiany obrotów w wybranych grupach i krajach w latach 2011-2013 (w ujęciu USD)

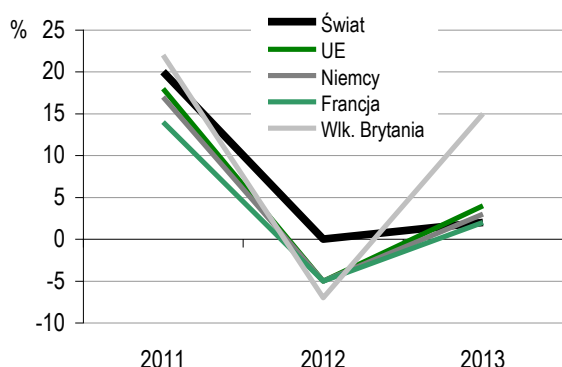
Zmiany eksportu wg kontynentów

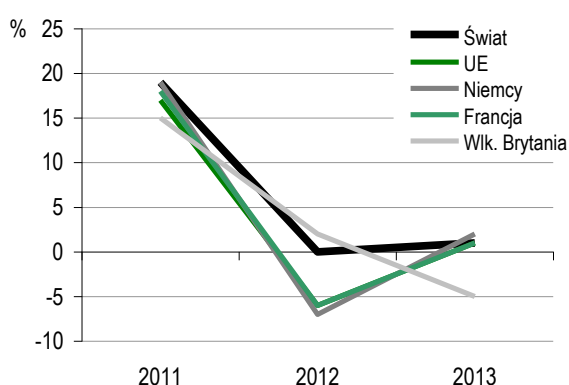
Zmiany importu wg kontynentów

Zmiany eksportu w UE

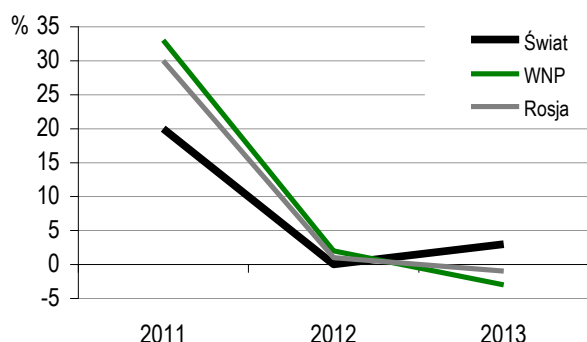

Zmiany importu w UE

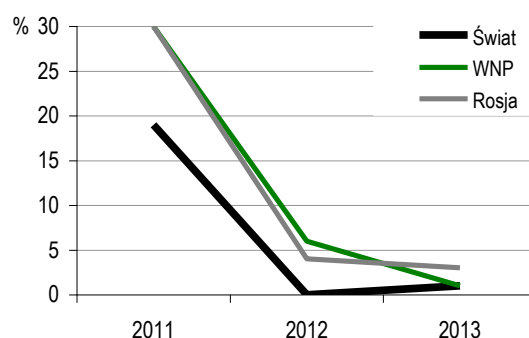

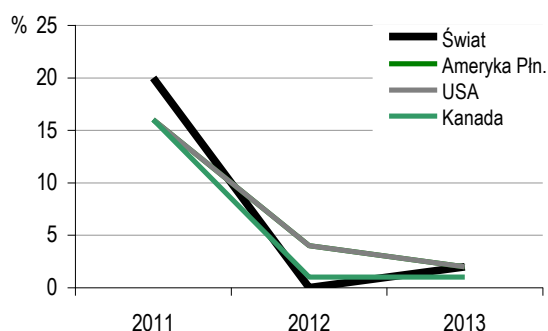
Zmiany eksportu w WNP

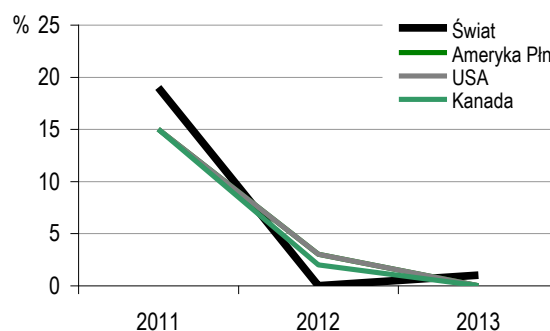
Zmiany importu w WNP

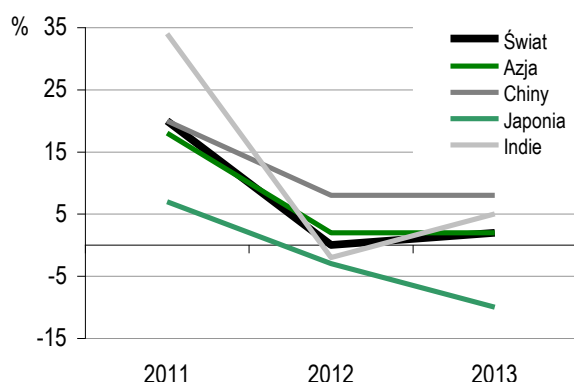
Zmiany eksportu w Ameryce Płn.

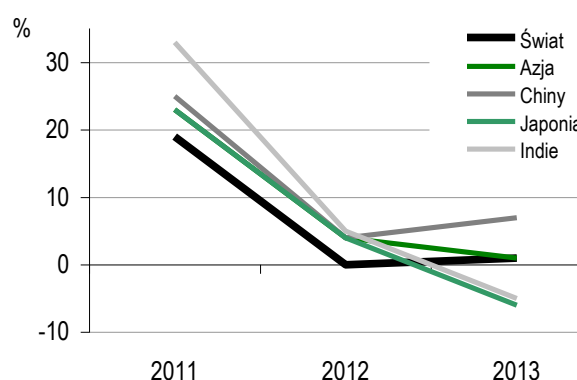
Zmiany importu w Ameryce Płn.

Zmiany eksportu w Azji

Zmiany importu w Azji

Źródło: DSA MG na podstawie danych WTO z kwietnia 2014.

Eksport krajów Ameryki Południowej i Środkowej wyniósł w 2013 roku 737 mld USD i wobec poziomu sprzed roku był o 2% niższy, z kolei po stronie importu tego regionu zanotowano wzrost o 2%, do 773 mld USD. W największej gospodarce w tej części świata – Brazylii – wartość eksportu towarowego wyniosła 242 mld USD i była podobna jak w roku 2012. Import brazylijski natomiast zwiększył się o 7%, osiągając wartość 250 mld USD. Udział Ameryki Południowej i Środkowej w obu strumieniach światowej wymiany towarowej wyniósł po 4%.

Spadek eksportu w 2013 roku dotknął również Wspólnotę Niepodległych Państw odpowiadającą za 4% światowego eksportu i 3% światowego importu. Zagraniczna sprzedaż towarów w WNP wyniosła 778 mld USD i była o 3% niższa niż przed rokiem. Natomiast import tej grupy krajów zwiększył się o 1%, do 575 mld USD. W dominującej w tym regionie gospodarce rosyjskiej spadek eksportu był jednak łagodniejszy – o 1% (do 523 mld USD), a import do niej wzrósł o 3% (do 344 mld USD).

O ile w 2012 r. Afryka była regionem, który notował najszybszy wzrost eksportu (o 5%), to w roku 2013 region ten został dotknięty największym spadkiem – o 6% (do 599 mld USD). W 2012 r. wzrost eksportu wynikał głównie z jego szybkiego zwiększenia się w krajach będących eksporterami ropy naftowej (tj. Algieria, Angola, Kamerun, Czad, Kongo, Gwinea Równikowa, Gabon, Libia, Nigeria, Sudan) – o 12%, natomiast w roku 2013 spadek eksportu w tej właśnie grupie – o 11% (do 327 mld USD) zaważył na wynikach całego regionu. Z kolei po stronie importu do Afryki odnotowano wzrost o 2% (do 628 mld USD), w tym najszybszy do wspomnianej grupy eksporterów ropy naftowej – o 9%, do 199 mld USD.

Kraje Bliskiego Wschodu stanowiły 7% globalnego eksportu towarowego i 4% importu w 2013 r. Ich eksport wyniósł 1,33 bln USD i był o 1% niższy niż rok wcześniej, zaś import wzrósł o 4% osiągając wartość 770 mld USD.

Tabela 6 Najwięksi eksporterzy i importerzy towarów na świecie w 2013 roku

Lp.	Eksporterzy	Wartość mld USD	Udział w %	Roczna zmiana	Lp.	Importerzy	Wartość mld USD	Udział w %	Roczna zmiana
1	Chiny	2.210	11,8	8	1	Stany Zjednoczone	2.331	12,4	0
2	Stany Zjednoczone	1.579	8,4	2	2	Chiny	1.950	10,3	7
3	Niemcy	1.453	7,7	3	3	Niemcy	1.187	6,3	2
4	Japonia	715	3,8	-10	4	Japonia	833	4,4	-6
5	Niderlandy	664	3,5	1	5	Francja	681	3,6	1
6	Francja	580	3,1	2	6	Wielka Brytania	654	3,5	-5
7	Republika Korei	560	3,0	2	7	Hong Kong	622	3,3	12
8	Wielka Brytania	541	2,9	15	8	Niderlandy	590	3,1	0
9	Hong Kong	536	2,9	9	9	Republika Korei	516	2,7	-1
10	Rosja	523	2,8	-1	10	Włochy	477	2,5	-2
11	Włochy	518	2,8	3	11	Kanada	474	2,5	0
12	Belgia	469	2,5	5	12	Indie	466	2,5	-5
13	Kanada	458	2,4	1	13	Belgia	450	2,4	3
14	Singapur	410	2,2	0	14	Meksyk	391	2,1	3
15	Meksyk	380	2,0	3	15	Singapur	373	2,0	-2
16	Arabia Saudyjska	376	2,0	-3	16	Rosja	344	1,8	3
17	Zjednoczone Emiraty Arabskie	365	1,9	4	17	Hiszpania	339	1,8	0
18	Hiszpania	316	1,7	7	18	Tajwan	270	1,4	0
19	Indie	312	1,7	5	19	Turcja	252	1,3	6
20	Tajwan	305	1,6	1	20	Tajlandia	251	1,3	0
21	Australia	253	1,3	-1	21	Brazylia	250	1,3	7
22	Brazylia	242	1,3	0	22	Zjednoczone Emiraty Arabskie	245	1,3	7
23	Szwajcaria	229	1,2	1	23	Australia	242	1,3	-7
24	Tajlandia	229	1,2	0	24	Malezja	206	1,1	5
25	Malezja	228	1,2	0	25	Polska	204	1,1	2
26	Polska	202	1,1	9	26	Szwajcaria	200	1,1	1
27	Indonezja	184	1,0	-3	27	Indonezja	187	1,0	-2
28	Austria	174	0,9	5	28	Austria	182	1,0	2
29	Szwecja	167	0,9	-3	29	Arabia Saudyjska	164	0,9	5
30	Czechy	161	0,9	3	30	Szwecja	158	0,8	-3
	Łącznie	15.339	81,7			Łącznie	15.492	82,1	
	Świat*	18.784	100,0	2		Świat*	18.874	100,0	1

* dane uwzględniają wartość reeksportu oraz importu służącemu reeksportowi;

Źródło: DSA MG na podstawie danych WTO z kwietnia 2014.

Na liście globalnych eksporterów towarów na czołowej pozycji uplasowały się Chiny, które prowadzą w tym rankingu już piąty rok z rzędu i systematycznie umacniają swoją pozycję lidera. W roku 2013 ich udział wyniósł 11,8% wobec 11,2% w 2012 r. i 10,4% w roku 2011. Kolejne miejsca w światowym eksporcie towarów zajęły – podobnie jak rok wcześniej – Stany Zjednoczone oraz Niemcy, których udziały wynoszące odpowiednio 8,4% i 7,7% utrzymały się na poziomie sprzed roku. Natomiast w wyniku wspomnianego wcześniej spadku eksportu o 10%, udział Japonii w globalnym eksporcie zmniejszył się do 3,8% wobec 4,4% rok wcześniej, jednak udało się jej utrzymać czwartą pozycję. Warto odnotować awans Wielkiej Brytanii na ósmą pozycję (z udziałem 2,9%) wobec jedenastej w 2012 roku (z udziałem 2,6%), co było wynikiem wzrostu jej eksportu o 15%.

Z kolei na czele listy głównych światowych importerów towarów w 2013 r. uplasowały się – podobnie jak w minionych latach – Stany Zjednoczone (12,4%), Chiny (10,3%) oraz Niemcy (6,3%).

Polska awansowała w rankingu światowych eksporterów towarów o jedną pozycję, plasując się na miejscu 26., z udziałem 1,1% (202 mld USD). Podobnie po stronie importu – przesunęliśmy się na pozycję 25., z udziałem 1,1% (204 mld USD).

Wartość światowego eksportu usług osiągnęła w 2013 roku poziom ponad 4,6 bln USD, czyli była o 6% wyższa niż przed rokiem. Usługi stanowiły blisko 20% łącznych światowych obrotów towarami i usługami.

W ujęciu przedmiotowym najszybciej zwiększył się eksport usług turystycznych – o 7%, do prawie 1,2 bln USD – stanowiących ponad ¼ eksportu usługowego świata. Znacznie wolniejszy wzrost odnotowano natomiast w eksporcie zajmujących niespełna 20% globalnego eksportu usług transportowych – o 2%, do 900 mld USD.

Okolo 55% globalnego eksportu usług stanowiła grupa tzw. pozostałych usług komercyjnych, których eksport zwiększył się o 6%, do 2,55 bln USD, jednak w poszczególnych rodzajach usług zaliczanych do tej szerokiej kategorii wystąpiło pewne zróżnicowanie tempa wzrostu. Najszybciej wzrosła wartość eksportu usług komputerowych i informacyjnych (o 8%, do 285 mld USD), usług ubezpieczeniowych (o 8%, do 115 mld USD) oraz usług finansowych (o 7%, do 330 mld USD). Najwolniej natomiast usług komunikacyjnych (o 2%, do 115 mld USD). Natomiast w eksporcie usług budowlanych odnotowano spadek o 3%, do 105 mld USD.

Blisko połowa światowego eksportu usług (47%) w roku 2013 przypadała na Europę, gdzie odnotowano wzrost tego eksportu o 6%, do 2,17 bln USD. Jednocześnie region ten stanowił 41% importu usług, a jego wzrost sięgnął 5% (do 1,78 bln USD). Eksport usług w Unii Europejskiej zwiększył się o 6% (do 1,98 bln USD), import zaś o 4% (do 1,65 bln USD). Wśród głównych gospodarek europejskich najlepsze wyniki odnotowano w Niemczech (287 mld USD), Francji (233 mld USD) oraz Niderlandach (142 mld USD), w których eksport usługowy wzrósł po 8%. Najsłabiej zaś wypadła Wielka Brytania, gdzie wzrósł on zaledwie o 1% (do 290 mld USD). Po stronie importu usług najszybszy wzrost odnotowały Francja (o 8%, do 188 mld USD) oraz Niemcy (o 7%, do 315 mld USD).

Udział krajów azjatyckich w handlu usługami wyniósł 26% po stronie eksportu oraz 28% w imporcie. Wartość eksportu Azji wzrosła o 6% (do 1,21 bln USD), a importu o 4% (do 1,23 bln USD). Najbardziej dynamicznie wzrosły obroty usługowe Chin – w eksporcie o 9% (do 207 mld USD), w imporcie o 17% (do 329 mld USD). Natomiast słabe wyniki odnotowano w Japonii, gdzie eksport usług wzrósł zaledwie o 1% (do 144 mld USD), a import spadł o 8% (do 161 mld USD).

Ameryka Północna stanowiła w 2013 roku 16% globalnego eksportu usługowego oraz 13% importu. W tym regionie nastąpił wzrost eksportu usług o 5% (do 761 mld USD) oraz importu o 2% (do 561 mld USD), zaś w dominujących tu Stanach Zjednoczonych eksport wyniósł 662 mld USD i był o 5% wyższy niż przed rokiem, a import 427 mld USD, tj. o 3% wyższy niż przed rokiem.

W rankingu krajów dominujących w globalnym handlu usługowym liderem zarówno w eksporcie, jak i w imporcie pozostają Stany Zjednoczone, z udziałami wynoszącymi odpowiednio 14,3% w eksporcie oraz 9,8% w imporcie. Kolejne miejsca w eksporcie usług – podobnie jak w minionych kilku latach – utrzymały Wielka Brytania (6,3%) i Niemcy (6,2%). Natomiast w imporcie nastąpiła zamiana na drugiej i trzeciej pozycji – w rezultacie wzrostu o 17% na drugą pozycję awansowały Chiny (z udziałem 7,6%), zaś na trzecie miejsce spadły Niemcy (7,2%).

Polska w roku 2013 awansowała na 28. pozycję wobec 30. miejsca przed rokiem na liście światowych eksporterów usług, na co przełożył się wzrost eksportu usług o 6%, do 40 mld USD (tj. 0,9% udziału). Z kolei w imporcie, podobnie jak przed rokiem, Polska zajęła 32. miejsce, z udziałem 0,8%, tj. 34 mld USD.

1.1.4 Aktualna sytuacja i perspektywy rozwoju w gospodarce światowej i na wybranych rynkach

Rok 2013 przyniósł nieznaczne spowolnienie wzrostu globalnego PKB do 2,8% z 3% w roku 2012, na czym zaważyła słaba koniunktura obserwowana na wielu rynkach w I półroczu. Natomiast druga połowa 2013 r. przyniosła ożywienie w gospodarce światowej, co potwierdzają również wyniki osiągane w pierwszych miesiącach 2014 r. Po kilku latach głębokiej dekonunktury, w ostatnim czasie obserwuje się systematyczną poprawę sytuacji w gospodarkach rozwiniętych, w tym przede wszystkim odbudowę inwestycji i handlu, a także – pomimo wciąż wysokiego poziomu bezrobocia – poprawę na rynku pracy. Jednocześnie na głównych rynkach rozwijających się wystąpiło pewne spowolnienie wzrostu.

Pomimo widocznych słabości obserwowanego ożywienia oraz utrzymującej się wciąż dosyć dużej niepewności analitycy oczekują, że rozwój gospodarczy będzie przyspieszał w umiarkowanym tempie. Na rok 2014 OECD przewiduje wzrost światowego PKB o 3,4%, zaś w 2015 r. o 3,9%. Ożywienie aktywności gospodarczej w krajach OECD, wspierane m.in. przez redukcję konsolidacji fiskalnej, będzie szybsze w Stanach Zjednoczonych niż w Japonii i strefie euro. Jednocześnie oczekuje się poprawy sytuacji na rynku pracy w wielu gospodarkach, jednak stopa bezrobocia obniży się nieznacznie – w krajach OECD z poziomu 7,9% utrzymującego się w latach 2011-2013, do 7,5% w roku 2014 i 7,2% w 2015 r.

Tabela 7 Zmiany PKB na świecie i głównych rynkach oraz globalnego handlu (towarami i usługami) w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014*	2015*
Wzrost PKB					
Świat	3,7	3,0	2,8	3,4	3,9
Kraje OECD	2,0	1,5	1,3	2,2	2,8
Kraje poza OECD	6,4	5,2	5,0	4,9	5,3
Stany Zjednoczone	1,8	2,8	1,9	2,6	3,5
Strefa euro	1,6	-0,6	-0,4	1,2	1,7
Japonia	-0,5	1,4	1,5	1,2	1,2
Chiny	9,3	7,7	7,7	7,4	7,3
Wzrost światowego handlu	6,5	3,2	3,0	4,4	6,1

* prognoza

Źródło: DSA MG na podstawie danych OECD z maja 2014.

Analitycy spodziewają się, iż w ślad za przyspieszeniem wzrostu gospodarczego ożywią się również przepływy handlowe na świecie. O ile wzrost światowego handlu w 2013 r. spowolnił do 3% wobec 3,2% w 2012 r., to kolejne dwa lata przyniosą jego wzrost odpowiednio o 4,4% i 6,1%, czyli znacznie wyprzedzający w stosunku do wzrostu światowego PKB.

Jakkolwiek pozycja **Stanów Zjednoczonych** w polskich obrotach handlowych pozostaje nadal niewspółmiernie niska w stosunku do wielu innych rynków o znacznie mniejszym potencjale gospodarczym, to jednak wiodąca rola gospodarki amerykańskiej w gospodarce globalnej, zarówno pod względem jej skali, jak i poziomu innowacyjności, przesądza o jej decydującym wpływie na koniunkturę światową, zwłaszcza na kondycję ściśle powiązanych z gospodarką polską rynków UE i strefy euro.

W I półroczu 2013 roku wzrost gospodarczy w USA był hamowany przez wzmożoną konsolidację fiskalną i poważne ograniczenie wydatków budżetu federalnego. W konsekwencji PKB wzrósł w tempie tylko nieco ponad 1,2%, tj. znacząco wolniej niż w II półroczu, a zwłaszcza w IV kwartale. Istotnym czynnikiem osiągniętego wzrostu był popyt wewnętrzny, który wzrósł o 1,7%. Jednak wzrost konsumpcji prywatnej był słaby przez większą część roku, co było spowodowane w znacznym stopniu wzrostem obciążeń podatkowych i obciążeń płacowych. Skutkowało to niepełnym wykorzystaniem zdolności wytwórczych. W rezultacie amerykański PKB w całym 2013 r. wzrósł o 1,9% wobec 2,8% w 2012 r.

Wskaźniki makroekonomiczne osiągnięte w drugiej połowie 2013 roku potwierdzają oceny analityków, że gospodarka amerykańska mimo szeregu problemów weszła na ścieżkę wzrostu, wspierana przez ożywienie na rynku mieszkaniowym i wzrost dochodów gospodarstw domowych pomimo zaostrzenia warunków finansowych spowalniającego wzrost aktywności w tym sektorze. Analitycy OECD oczekują, że wzrost gospodarczy w USA przyspieszy do 2,6% w 2014 r. i 3,5% w 2015 r.

Stopa bezrobocia w USA systematycznie spadała z poziomu rekordowych 10% w 2009 r. do 7,4% w 2013 r., jakkolwiek poważny udział w tej poprawie miał spadek liczby bezrobotnych zainteresowanych dalszym poszukiwaniem pracy, m.in. w wyniku postępującego wieku. Oczekuje się poprawy na rynku pracy i obniżenia wskaźnika bezrobocia w roku 2014 do 6,5%. Natomiast inflacja wyniesie ok. 1,5%.

W roku 2013 **gospodarka japońska** zdecydowanie przełamywała recesję, w którą popadła w roku poprzednim w ślad za generalnym spowolnieniem wzrostu w gospodarce światowej oraz napięciami w gospodarce chińskiej. Pozytywny zwrot nastąpił po ogłoszeniu przez rząd tzw. trójstopniowej strategii (three-pronged strategy) odnowy Japonii, wsparcia i poprawy zaufania ze strony gospodarstw domowych oraz biznesu. W tym celu zostały wykorzystane instrumenty i bodźce o charakterze fiskalnym i monetarnym. Pakiet fiskalny wprowadzony w 2013 r. oraz nowe ramy polityki monetarnej zorientowane na osiągnięcie celu inflacyjnego na poziomie 2%, wsparte przez osłabienie jena, doprowadziły do wyraźnego ożywienia gospodarczego oraz odbudowały zaufanie konsumentów i biznesu. Wspomagany przez ożywienie handlu światowego wzrost PKB w 2013 został osiągnięty na poziomie 1,5%.

W sytuacji, gdy dług publiczny w roku 2012 sięgał ok. 220% PKB, szczegółowy i zarazem wiarygodny plan konsolidacji finansowej, zorientowany na osiągnięcie nadwyżki budżetowej do 2020 r. uznano za dokument mający kluczowe znaczenie dla utrzymania zaufania do japońskich finansów. Uznano, że podatek od konsumpcji powinien być do 2015 r. podniesiony do poziomu 10%. Bank Japonii został zobowiązany do wprowadzenia nowego pakietu „ułatwień ilościowych i jakościowych” dopóki wyznaczony cel inflacyjny (2%) nie zostanie osiągnięty i utrwalony w sposób zapewniający definitywne wyjście z deflacji.

Strategia wzrostu gospodarczego ogłoszona w połowie 2013 r. zawiera główne przedsięwzięcia reformatorskie mające pomóc w osiągnięciu wzrostu gospodarczego. Jakkolwiek spowolnienie eksportowe wpłynęło na pewne ostudzenie ekspansji gospodarczej, poprawa sytuacji na rynku pracy i umocnienie zaufania przedsiębiorców będzie częściowo łagodzić skutki zaostrenia polityki fiskalnej planowanego na rok 2014 i 2015 w postaci podwyższenia podatku od konsumpcji. Niemniej jednak dalsze wzmocnianie konsolidacji fiskalnej przełoży się na pewne spowolnienie wzrostu PKB do 1,2% w latach 2014-2015. Jednocześnie oczekuje się przyspieszenia inflacji do 2,6% w 2014 r.

W roku 2013, szczególnie w I połowie, aktywność gospodarcza w większości **krajów strefy euro** nadal spadała, co było następstwem postępującej konsolidacji fiskalnej, słabego zaufania konsumentów i biznesu oraz surowej polityki kredytowej, szczególnie w peryferyjnych gospodarkach strefy. Powolne ożywienie obserwowano dopiero w II półroczu dzięki pewnemu spowolnieniu tempa konsolidacji fiskalnej oraz umocnieniu popytu prywatnego w rezultacie poprawy nastrojów konsumenckich i biznesowych oraz zmniejszenia fragmentacji i dezintegracji rynku finansowego. Równocześnie, wysokie bezrobocie i nadwyżka zdolności wytwórczych oddziaływały w kierunku obniżenia presji inflacyjnej. Ostatni kwartał 2013 roku przyniósł wzrost PKB, którego przyspieszenie było widoczne w I kwartale 2014 r. Oczekuje się, że z każdym kolejnym kwartałem aktywność gospodarcza w strefie euro i w całej Unii Europejskiej będzie się poprawiać, co z kolei przełoży się na coraz wyższe tempo wzrostu. W całym 2014 roku analitycy OECD przewidują wzrost gospodarczy w strefie euro na poziomie 1,2% wobec spadku o 0,4% w roku 2013.

Konsolidacja fiskalna była zgodnie z planem kontynuowana ze względu na ciągle wysokie poziomy zadłużenia, jakkolwiek jednocześnie założono pełne wykorzystywanie odpowiednich stabilizatorów finansowych. Zatem podstawowym problemem większości gospodarek strefy pozostaje nadal wykorzystanie wszystkich dostępnych systemowych stabilizatorów wzrostu w sferze polityki fiskalnej i pieniężnej w celu uniknięcia ryzyka przekształcenia się niskiej inflacji w deflację.

Koniunktura gospodarcza na najważniejszym dla Polski **rynku niemieckim** w trakcie 2013 roku stopniowo się poprawiała. Po okresie postępującego spowolnienia w 2012 r., rok 2013 przyniósł powolny, ale systematyczny wzrost optymizmu, zarówno wśród gospodarstw domowych, jak i prywatnych przedsiębiorców, co sprzyjało osiągnięciu wzrostu PKB na poziomie 0,5% w roku 2013, mogącego świadczyć o przełamaniu zjawisk kryzysowych i wejściu na ścieżkę wzrostu na poziomie ok. 2% w roku 2014.

Na początku 2013 r. gospodarka niemiecka rozwijała się w umiarkowanym tempie. Eksport zarówno na rynki europejskie, jak i pozaeuropejskie był oceniany jako słaby, a działalność w sektorze budowlanym spowolniła ze względu na niesprzyjające warunki pogodowe podczas zimy. Pomimo niskich stóp procentowych strumień kredytowy dla przedsiębiorstw sektora niefinansowego i gospodarstw domowych pozostawał na umiarkowanym poziomie. Niepewność co do skutecznego przezwyciężenia kryzysu w strefie euro utrzymująca się w I półroczu powstrzymywała decyzje inwestycyjne oraz zakupy dóbr trwałego użytku. Jednak równocześnie postępował wzrost zatrudnienia wspierając konsumpcję prywatną. Poprawa zaufania środowiska biznesowego w ostatnich miesiącach 2013 r., zwłaszcza w budownictwie i w przemyśle przetwórczym wskazuje na umacnianie się tendencji wzrostowych w gospodarce niemieckiej. O ile poważnie stłumiona aktywność gospodarcza w strefie euro powstrzymywała ożywienie gospodarki niemieckiej, to jednak wzrost handlu światowego sprzyjał ekspansji eksportowej Niemiec. Obecnie oba te czynniki – ożywienie w strefie euro i przyspieszenie globalnej wymiany – powinny działać aktywizująco na wzrost gospodarki niemieckiej.

Wzrost płac i zatrudnienia przy równocześnie niskich stopach procentowych działały wspierająco na popyt krajowy utrzymując nadwyżkę na rachunku obrotów bieżących na poziomie zbliżonym jak przed

rokiem. Stopa bezrobocia nadal utrzymywała się w powolnej tendencji spadkowej (z 5,5% w roku 2012 do 5,3% w roku 2013), podczas gdy wskaźnik wzrostu cen konsumpcyjnych wyniósł 1,6%. W 2014 roku stopa bezrobocia powinna nadal się obniżać – do 5%, a stopa inflacji obniżyć się do 1,1%.

Wielka Brytania jest od czterech lat drugim po Niemczech rynkiem eksportowym Polski, co uzasadnia zwiększone zainteresowanie rozwojem koniunktury gospodarczej w tym kraju. Utrzymująca się słaba kondycja partnerów handlowych ze strefy euro, słaby wzrost realnych dochodów i konieczność ograniczenia skali finansowego lewarowania sektora prywatnego tworzyły poważne hamulce dla wzrostu gospodarczego.

Pomimo ożywienia na rynku pracy, konsumpcja prywatna była powstrzymywana przez niski poziom średnich płac realnych, kruche zaufanie i ograniczenia w finansowaniu gospodarstw domowych. Prywatne inwestycje były ograniczane przez słaby popyt i wysoką niepewność. Biorąc pod uwagę słaby wzrost produkcji można oceniać, że sytuacja w zatrudnieniu kształtowała się korzystnie, odzwierciedlając elastyczność rynku pracy oraz niski wzrost płac. Rosnący niepełny wymiar czasu pracy oraz samozatrudnienia pozwolił na ograniczenie skali zwolnień i zasiłków dla bezrobotnych. Kontynuowane były działania konsolidacyjne budżetu zmierzające do ograniczenia deficytu budżetowego w roku 2014 do poziomu ok. 2,3%.

W II półroczu tempo wzrostu gospodarczego wyraźnie się ożywiło i okazało się na tyle dynamiczne, że wzrost gospodarczy w skali całego roku osiągnął faktycznie poziom 1,7%, czyli znacznie wyższy niż rok wcześniej (0,3%). Sprzyjały temu działania dostosowawcze w sferze polityki monetarnej, kontynuacja korzystnych zmian na rynku pracy, przekładających się na wzrost konsumpcji gospodarstw domowych. Obiecująca perspektywa dalszego wzrostu tej konsumpcji sprzyjała znacznemu ożywieniu inwestycyjnemu. Inflacja bazowa spadła do poziomu poniżej 2%, czyli poniżej celu inflacyjnego, a stopa bezrobocia obniżyła się do 7,6% wobec 7,9% przed rokiem.

Przewiduje się, że rok 2014 przyniesie dalsze znaczące ożywienie w gospodarce brytyjskiej, do wzrostu PKB o 3,2%, czemu będzie sprzyać nie tylko konsumpcja prywatna, ale także istotne przyspieszenie inwestycji. Przełoży się to na dalszy spadek stopy bezrobocia – do 6,9%. Inflacja z kolei powinna ukształtować się na poziomie 2%.

W roku 2013 odnotowano pewne spowolnienie wzrostu w gospodarkach rozwijających się i wschodzących. Wśród głównych rynków wschodzących (poza Rosją omówioną w dalszej części) czołową pozycję w polskich obrotach towarowych zajmują **Chiny**. Po oznakach ożywienia odnotowanych w gospodarce chińskiej pod koniec 2012 r., w I kwartale 2013 r. nastąpiło tam nieoczekiwane spowolnienie. Jego źródłem było osłabienie popytu wewnętrznego wywołanego poważnym spadkiem nakładów inwestycyjnych w porównaniu do poziomu z roku 2012. Inwestycje w majątek trwały spadły relatywnie wolniej jako, że spowolnienie inwestycyjne w sektorach przemysłowym i usługowym było kompensowane przez zwiększone nakłady mieszkaniowe i infrastrukturalne.

Pomimo, że zwiększona podaż kredytów oraz bardziej sprzyjająca polityka fiskalna przyniosła pewne ożywienie wzrostu gospodarczego w połowie 2013 r., to jednak tempo wzrostu PKB Chin drugi rok z rzędu pozostawało poniżej przeciętnej z lat poprzednich (7,3%). Powrót na ścieżkę szybszego wzrostu, na poziomie ponad 8%, był powstrzymywany przez spowolnienie eksportu na skutek zmniejszonego popytu importowego na rynkach światowych. Konsumpcja w sektorze rządowym była hamowana w ramach kampanii ograniczania nadmiernych wydatków. Osłabienie aktywności eksportowej skutkowało ponownym zmniejszeniem nadwyżki na rachunku obrotów bieżących do poziomu 2% PKB, czyli podobnego jak w roku 2011. Niska inflacja w warunkach spowolnienia wzrostu gospodarczego tworzyła przestrzeń do złagodzenia polityki monetarnej przy równoczesnej kontynuacji dotychczasowych i innych

pożądanych działań niezbędnych dla zachowania stabilności finansowej. Polityka fiskalna władz ma w znacznej mierze charakter prorozwojowy – wspierając zrównoważony i prospołeczny wzrost równocześnie nawołuje się do wdrażania reform strukturalnych. Wskazuje się na potrzebę wytyczenia szczegółowego harmonogramu ich wdrażania, zwłaszcza w obszarze deregulacji stóp procentowych, zwiększania elastyczności rynku pracy poprzez ograniczenie barier wewnętrznej migracji oraz zwiększenie podaży terenów budowlanych. W tej sytuacji na najbliższe lata eksperci przewidują nieznaczne wyhamowanie wzrostu gospodarki chińskiej, do 7,4% w roku 2014 i 7,3% w 2015 r.

Z kolei wzrost gospodarczy **Indii** w roku 2012, który wyniósł 4,9%, był najniższy spośród notowanych w poprzednich 10 latach. Początkowo przewidywano stopniowe ożywienie wzrostu gospodarczego w 2013 roku, jednak podkreślano, iż jest to uwarunkowane zatwierdzeniem i uruchomieniem dużych projektów inwestycyjnych oraz pomyślnym wprowadzeniem w życie częściowych deregulacji w obszarze bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Pomimo słabego popytu, poziom inflacji bazowej utrzymuje się od szeregu lat na wysokim poziomie. Zaostrzenie polityki fiskalnej i nowa mapa drogowa konsolidacji fiskalnej stanowiła ważny cel polityki gospodarczej w 2013 r., pozwalający na dalsze łagodzenie polityki monetarnej. Podejmowane wysiłki w kierunku lepszego adresowania transferów do gospodarstw domowych zostały ocenione pozytywnie, jakkolwiek oczekiwany jest dalszy postęp w tym zakresie. Utrzymujące się wysokie subsydia do energii powinny być obcięte. System podatkowy również powinien być zreformowany, aby zapewnić większe i bardziej przejrzyste wpływy budżetowe i w ten sposób pobudzić prywatne inwestycje i wzrost konkurencyjności. W szczególności powinna być szybko wprowadzona długo oczekiwana reforma podatków pośrednich.

Deprecjacja rupii przeprowadzona latem 2013 r. oraz pewne umocnienie popytu zewnętrznego wpłynęło na ożywienie tempa wzrostu wolumenu towarów i usług z poziomu 5% w roku 2012 do 8,5%, przy równoczesnym spadku tempa wzrostu wolumenu importu z 6,6% do -0,8%, co jednak nie przełożyło się na przyspieszenie PKB, którego wzrost o 4,4% okazał się, wbrew optymistycznym oczekiwaniom niższy niż przed rokiem. Oczekuje się jednak, że w 2014 r. przyspieszy on do poziomu takiego jak w 2012 r., tj. do 4,9%.

Od końca 2011 roku stymulatory fiskalne i monetarne wspierały postępujące ożywienie gospodarcze, jakkolwiek krótkookresowe wskaźniki makroekonomiczne sygnalizowały znaczący wzrost niepewności w gospodarce **Brazylii**. Stopa bezrobocia utrzymywała się na niskim poziomie. Po kilku latach utrzymywania się na granicy tolerancji, inflacja przekroczyła poziom 6%, czyli znacząco wyższy od celu inflacyjnego wyznaczonego na poziomie 4,5%.

Napływ kapitału portfelowego uległ osłabieniu, a programy makroostrożnościowe, których wprowadzenie miało zapewnić skuteczne zarządzanie tymi aktywami zostały rozluźnione. W kwietniu 2013 r. zostały podwyższone stopy procentowe, a dalszy ich wzrost wydaje się niezbędny, aby do końca 2014 r. przywrócić poziom inflacji zgodny z ustalonym celem. Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego w 2013 r. do zakładanego na początku roku poziomu blisko 3% było uwarunkowane poprawą infrastruktury, ograniczeniem barier podatkowych oraz dalszym pogłębieniem prywatnego długoterminowego rynku finansowego. Przewidywano także weryfikację rozwiązań zorientowanych na ograniczenie konkurencji importowej, ponieważ hamują one średnioterminowy wzrost wydajności pracy. W rzeczywistości, pomimo mocnego wsparcia popytu krajowego przez politykę monetarną i fiskalną, a także poprzez poważny zastrzyk kredytowy, wzrost gospodarczy w 2013 r. osiągnął tylko 2,3%, czyli znacząco niższego od pierwotnych projekcji i od potencjału. Również w roku 2014 oczekuje się dalszego spowolnienia wzrostu w gospodarce brazylijskiej, do 1,8%.

Według szacunków Międzynarodowego Funduszu Walutowego w roku 2013 **kraje WNP** wytworzyły PKB o wartości 2,79 bln USD, z czego na Rosję przypadało 2,12 bln USD (75,9%), Kazachstan 220,3 mld

USD (7,9%) oraz na Ukrainę 176,2 mld USD (6,3%). Na te trzy kraje przypada więc ponad 90% potencjału gospodarczego krajów WNP.

Rok 2013 był w obszarze krajów WNP kolejnym, ze znaczącym spowolnieniem wzrostu gospodarczego. Średni wzrost PKB dla całego ugrupowania uległ osłabieniu do 2,1% w porównaniu z 3,4% w 2012 rokiem i z 4,8% w roku 2011. Spowolnienie wzrostu gospodarczego dotyczyło przede wszystkim Rosji, która w roku 2013 odnotowała najniższy przyrost PKB po kryzysowym 2009 roku, tj. na poziomie 1,3% w porównaniu z 3,4% w roku 2012 i 4,3% w 2011 roku. Niski poziom aktywności gospodarczej cechował również kraje najsilniej powiązane z Rosją. Ukraina w 2013 roku odnotowała stagnację po zaledwie 0,2-proc. wzroście w roku 2012 i wysokim na poziomie 5,2% w 2011 roku. Zbliżone, co do tempa, hamowanie wzrostu gospodarczego wystąpiło na Białorusi, w przypadku której 0,9% wzrost PKB w roku 2013 nastąpił po 1,7% wzroście w 2012 roku i 5,5% w 2011 roku.

O ile w ostatnich latach czynnikami pro wzrostowymi dla rynków krajów WNP były przede wszystkim utrzymujące się na dość wysokim poziomie ceny ropy naftowej i surowców, to rok 2013 potwierdził, że utrzymywanie się cen surowców energetycznych na wysokim poziomie nie daje gwarancji szybkiego wzrostu gospodarczego. Odnosi się to szczególnie do Rosji.

Sytuacja w Rosji wskazuje, że kraj ten nie jest w stanie w dalszym ciągu dyskontować sprzyjających uwarunkowań zewnętrznych. Mimo, że cena ropy naftowej marki Urals, eksportowanej przez Rosję utrzymywała się na wysokim poziomie (107,9 USD/bar. w 2013 r. w porównaniu z 110,5 USD/bar. w 2012 r.), w gospodarce rosyjskiej pogorszeniu uległy wszystkie parametry wzrostu gospodarczego, wskazując nie po raz pierwszy, że bez reform strukturalnych nie jest możliwe kontynuowanie rozwoju gospodarczego na bazie dotychczasowego modelu surowcowo-eksportowego.

Produkcja przemysłowa w roku 2013 zwiększyła się jedynie o 0,3% w porównaniu z 2,6% w roku 2012. Bezwzględny spadek odnotowały inwestycje o 0,3% oraz budownictwo o 1,5%. Spadek tempa wzrostu dochodów realnych ludności z 4,6% do 3,3% oraz płac realnych z 8,4% do 5,2% przełożył się na obroty handlu detalicznego, których tempo wzrostu uległo osłabieniu z 6,3% w roku 2012 do 3,9% w 2013 roku. Biorąc pod uwagę, że wzrost gospodarczy w Rosji w ostatnich latach był silnie wspierany przez popyt wewnętrzny, w tym w dużej części popyt kreowany przez środki budżetowe, to pogorszenie sytuacji budżetu i w efekcie ograniczenie wydatków miało również wpływ na spowolnienie wzrostu gospodarczego. Sytuacja w Rosji miała natomiast bezpośrednie przełożenie na kondycję gospodarczą innych rynków WNP.

Kraje WNP nadal cechuje relatywnie wysoki poziom inflacji. W 2013 roku nie odnotowano tu istotnych zmian. Średni poziom inflacji wyniósł 6,4% w porównaniu z 6,5% w roku 2012. Zwraca uwagę sytuacja na Białorusi, gdzie efektem szybko postępującej deprecjacji waluty narodowej jest utrzymująca się inflacja na poziomie 18,3%. Jest to poziom znacząco niższy w porównaniu z hiperinflacją na poziomie prawie 60% w roku 2012. Wysoki dwucyfrowy poziom inflacji cechuje również Uzbekistan.

Do niedawna, jeszcze w prognozach z początku 2014 roku zakładano, że w tym roku kraje WNP utrzymają tempo wzrostu gospodarczego na poziomie zbliżonym do osiągniętego w 2013 roku. Utrzymujący się niski poziom dynamiki PKB w Rosji w kolejnych miesiącach, załamanie gospodarcze na Ukrainie pogorszyły perspektywy rozwoju gospodarczego również dla całego obszaru. W przypadku krajów WNP, w tym w szczególności Rosji, czynniki spowalniające mają charakter strukturalny, a ich wyeliminowanie wymaga odejścia od dotychczasowego modelu wzrostu gospodarczego z dominującą rolą państwa, surowców energetycznych i ich eksportu, uzależniających gospodarkę od czynników koniunkturalnych. W odniesieniu do gospodarki rosyjskiej, oprócz czynników strukturalnych znaczący wpływ na spowolnienie gospodarcze wywierać będą w 2014 roku sankcje gospodarcze, związane z

wydarzeniami na Ukrainie i wynikająca z tego ucieczka kapitału (szacuje się, że może ona osiągnąć na koniec 2014 r. 100-150 mld USD), zmniejszenie inwestycji zagranicznych i dopływu technologii.

Według oficjalnych rządowych założeń rozwoju gospodarczego Rosji w 2014 roku PKB powinien zwiększyć się o 0,5% zgodnie z wariantem bazowym lub o 1,1% zgodnie z wariantem optymistycznym. W związku z konfliktem wokół Ukrainy i wynikami gospodarki rosyjskiej po I kwartale 2014 r. międzynarodowe ośrodki analityczne weryfikują w dół swoje wcześniejsze prognozy dla Rosji na rok 2014. Europejski Bank Rekonstrukcji i Rozwoju obniżył swoją prognozę ze stycznia 2014 r. z poziomu 2,5% do 0% w najnowszej majowej prognozie. Natomiast Bank Światowy w swej prognozie z maja przewiduje, że wzrost gospodarczy w Rosji w 2014 roku nie przekroczy 0,5%, co jest poziomem przeszło 3-krotnie niższym niż zakładano we wcześniejszych prognozach. Utrzymują się negatywne perspektywy gospodarki ukraińskiej, dla której przewiduje się spadek PKB w 2014 roku o 5-10%, w tym w prognozach rządowych o 5%.

Stopniowa poprawa sytuacji oczekiwana jest na Białorusi, gdzie spowolnienie w głównej mierze było efektem kryzysu waluty oraz restrykcyjnej polityki fiskalnej i monetarnej, która była niezbędna do walki z bardzo wysoką inflacją. Hamująco na te tendencje wpływać będzie pogarszająca się sytuacja gospodarcza Rosji.

Największe zagrożenie dla kształtowania się koniunktury w regionie WNP stwarza niepewność co do rozwoju sytuacji wokół Ukrainy. Dalsza eskalacja negatywnych wydarzeń, przy bezpośrednim lub pośrednim zaangażowaniu Rosji, skutkować będzie dalszymi sankcjami osłabiającymi jej gospodarkę. Przełoży się to na kondycję innych krajów tego obszaru, w tym w szczególności takich jak Kazachstan i Białoruś, tworzących wraz z Rosją unię celną.

1.2 Uwarunkowania wewnętrzne – ogólna sytuacja w polskiej gospodarce

Rok 2013 w skali globalnej charakteryzował się spowolnieniem tempa wzrostu gospodarczego. W szczególności trudnej sytuacji znalazły się państwa strefy euro, które wskutek problemów natury fiskalnej – po raz trzeci w historii funkcjonowania obszaru wspólnej waluty euro – musiały zmierzyć się ze spadkiem realnego PKB (na poziomie 0,4% w porównaniu z rokiem 2012). W całej Unii Europejskiej PKB wzrósł o 0,1%. Niski poziom aktywności gospodarczej w UE znalazł negatywne odzwierciedlenie w kondycji rynku pracy, w niektórych państwach bezrobocie przekroczyło poziom 20%.

Sytuacja w otoczeniu gospodarczym Polski w 2013 roku nie była sprzyjająca dla procesów tworzenia wartości dodanej w krajowej gospodarce. Utrzymujące się trudności związane z problemami fiskalnymi państw strefy euro zaowocowały narastającą awersją do ryzyka, co ograniczało skalę napływu kapitału zagranicznego do gospodarek naszego regionu. Podobnie jak w latach ubiegłych, negatywny wpływ kryzysu zadłużeniowego na wizerunek Polski jako kraju atrakcyjnego dla lokowania kapitału był łagodzony postępującą konsolidacją fiskalną w Polsce. Działania na rzecz obniżenia relacji długu sektora finansów publicznych do PKB z jednej strony zmniejszyły obawy inwestorów zagranicznych co do kondycji finansowej budżetu państwa, ale z drugiej strony ograniczały zdolność kreowania popytu wewnętrznego impulsami wydatkowymi.

Mimo niesprzyjających uwarunkowań zewnętrznych, wzrost gospodarczy Polski w 2013 roku na poziomie 1,6% był jednym z wyższych wśród państw Unii Europejskiej (7. wynik w UE, za Łotwą, Rumunią, Litwą, Malta, Luksemburgiem i Wielką Brytanią, które osiągnęły odpowiednio 4,1%, 3,5%,

3,3%, 2,6%, 2,1% oraz 1,7% wzrost PKB). Pierwsza połowa roku charakteryzowała się wyraźnym spowolnieniem gospodarczym, którego symptomy zanotowano już pod koniec 2012 r., jednak w drugiej połowie zaobserwowano stopniową poprawę sytuacji.

W roku 2013 odnotowano dalszy spadek nakładów brutto na środki trwałe, co było związane z odkładaniem w czasie decyzji inwestycyjnych ze względu na spowolnienie gospodarcze obserwowane szczególnie w pierwszej połowie roku. W rezultacie, w całym roku wskaźnik nakładów inwestycyjnych był niższy o 0,2%, oddziałując negatywnie na tempo wzrostu PKB w analizowanym okresie.

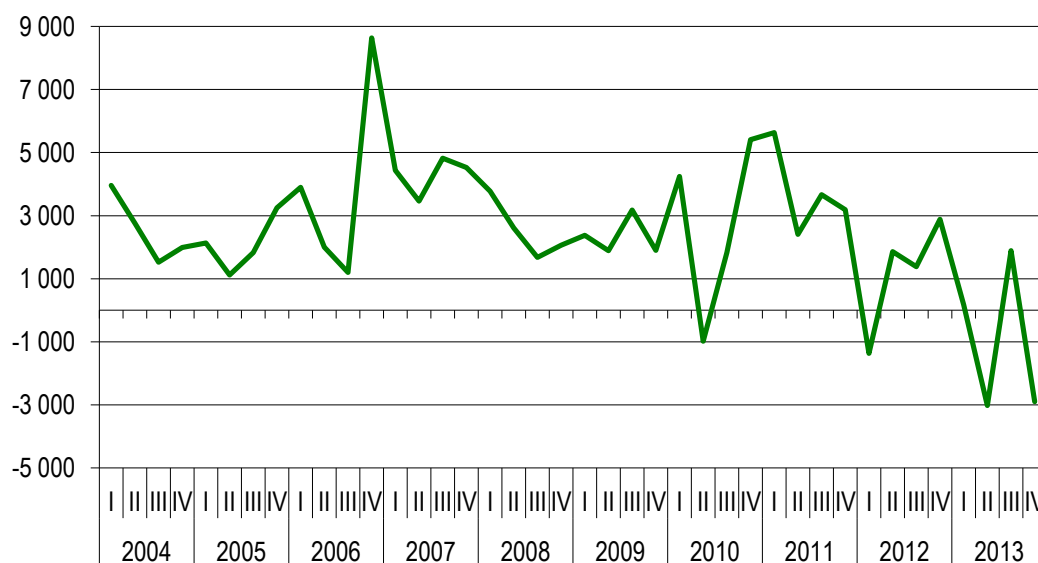
Niższa niż przed rokiem była w 2013 r. dynamika spożycia indywidualnego. Na wynik ten złożyły się wzrost cen żywności i utrzymania mieszkania oraz trudna sytuacja na rynku pracy – niższe niż w 2012 r. zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (choć koniec roku przyniósł niewielki wzrost) przy nieznacznym wzroście realnych wynagrodzeń odnotowanym w warunkach niskiej inflacji. W efekcie, popyt wewnętrzny pozostawał bez wpływu na wzrost gospodarczy, a rolę stymulatora wzrostu, kolejny rok z rzędu, pełnił popyt zagraniczny. Przyrost eksportu, przy zdecydowanie wolniejszym wzroście importu, sprawił, że kontrybucja eksportu netto w całym 2013 roku wyniosła 1,6 pkt. proc.

Spadek aktywności gospodarczej w kraju w pierwszej połowie roku znalazł swoje odzwierciedlenie na płaszczyźnie wskaźników sektorowych. Choć poziom produkcji sprzedanej przemysłu w 2013 r. był o 2,1% wyższy niż w roku 2012, to w pierwszej połowie roku widoczne było osłabienie, które szczególnie zaznaczyło się w I kwartale. Również produkcja budowlana w trzech pierwszych kwartałach 2013 roku odnotowała wyraźny spadek, który był rezultatem słabej kondycji sektora, związanej z niskim popytem na nieruchomości, przy braku pozytywnych bodźców ze strony dużych projektów infrastrukturalnych.

Zmiany w strukturze popytu krajowego i zagranicznego pozostają w ścisłym związku z rolą, jaką we wzroście na przestrzeni kolejnych lat odegrały poszczególne sektory gospodarki. W 2013 r. sektor usługowy, rozwijający się od kilku lat, utrzymał swój dodatni wkład w tworzenie wartości dodanej. Po okresie spowolnienia gospodarczego, kiedy to wkład przemysłu w kształtowanie PKB stał się niemalże neutralny, w latach 2010-2013 nastąpił powrót do pozytywnego wpływu przemysłu na wzrost PKB.

W 2012 roku napłynęło do Polski ok. 4,9 mld EUR z tytułu BIZ. Według wstępnych danych NBP, w 2013 roku saldo napływu kapitału w formie BIZ osiągnęło ujemną wartość: -3,8 mld EUR. Niskie wartości BIZ w Polsce w latach 2012-2013 w porównaniu z wcześniejszymi latami wynikały głównie z odpływu kapitału w transzycie (przepływów finansowych, nie wpływających na zatrudnienie oraz produkcję) w wysokości ok. 4,6 mld EUR.

Jak wynika z badań międzynarodowych ośrodków, Polska pozostaje jednak w czołówce lokalizacji najbardziej atrakcyjnych dla inwestycji. Zgodnie z informacją zawartą w *World Investment Report 2014*, Polska w latach 2014-2016 będzie jedną z najatrakcyjniejszych gospodarek dla zagranicznych inwestorów. W zestawieniu zajmuje bowiem 13. miejsce, co oznacza awans o jedną pozycję w stosunku do zestawienia z 2013 roku. Wśród dwudziestu państw uznanych za najlepsze lokalizacje dla BIZ znalazło się zaledwie 5 krajów z Europy, przy czym Polska była jedynym przedstawicielem regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Na wysoką atrakcyjność Polski wskazują również wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez firmę doradczą Ernst&Young. W raporcie *Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2014* Polsce przypadło 1. miejsce w Europie Środkowo-Wschodniej pod względem atrakcyjności dla BIZ. Jednocześnie Polska, z 13.862 miejscami pracy, zajęła 1. miejsce w regionie i 3. na kontynencie, pod względem liczby miejsc pracy stworzonych dzięki BIZ.

Wykres 3 Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w latach 2004-2013 (w mln EUR)

Źródło: DSA MG na podstawie kwartalnych danych NBP.

Jedną z branż, która systematycznie przyciąga do Polski bezpośrednie inwestycje jest motoryzacja. Branża ta w zasadzie od początku okresu transformacji cieszyła się dużym zainteresowaniem zagranicznych koncernów z całego świata. Obecnie coraz większe znaczenie w strukturze sektorowej inwestycji zagranicznych zyskują usługi. Inwestujący w ten sektor gospodarki w Polsce korzystają zwłaszcza z zasobów kapitału ludzkiego. W oparciu o profesjonalne kadry rozbudowują istniejące i otwierają nowe centra usług biznesowych (BPO), centra usług wspólnych (SSC), czy w końcu centra badawczo-rozwojowe (B+R). Polska jest jednym z największych odbiorców BIZ w tego rodzaju usługach, a zatrudnieni w nich pracownicy obsługują coraz więcej rynków, zarówno w ujęciu geograficznym, jak i w odniesieniu do struktury branżowej.

Wśród wewnętrznych czynników wpływających na wymianę handlową Polski z zagranicą jako jeden z głównych należy wskazać kształtowanie się kursu walutowego.

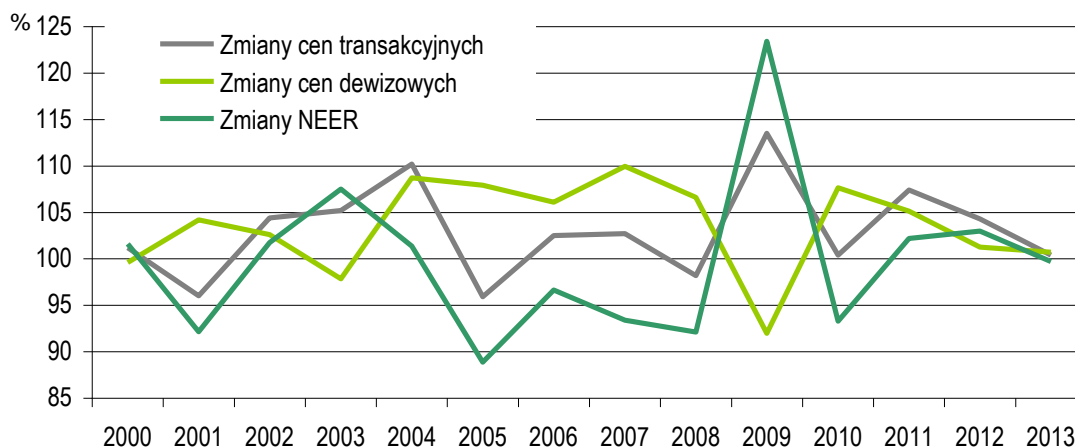
W 2013 roku została utrzymana, występująca w poprzednich dwóch latach, tendencja do umacniania się euro w stosunku do złotego, jakkolwiek jego skala była niewielka. Po aprecjacji euro o 1,6% w 2012 roku, kolejne dwa kwartały przyniosły jego deprecjację na poziomie 1,8% w I kwartale oraz o 1,3% w II kwartale. Od II półrocza 2013 r. kurs euro zaczął się umacniać i w III kwartale był wyższy w stosunku do złotego o 2,7%, a w IV kwartale o 1,8%. W rezultacie w skali całego roku średni kurs euro wyniósł 4,1975 zł i w stosunku do roku 2012 był wyższy o 0,3%. Niewielka aprecjacja wspólnej waluty (jako dominującej waluty rozliczeń w polskich obrotach handlowych) świadczy o względnie neutralnym jej wpływie na obroty towarowe z zagranicą w 2013 r.

Z drugiej strony w 2013 r. odnotowano umocnienie złotego w stosunku do dolara (waluty, w której dokonywane jest ok. 25% rozliczeń w polskim eksporcie). Po aprecjacji dolara w złotych w 2012 r. aż o 9,9%, rok 2013 przyniósł jego deprecjację w wysokości 3%.

Ponadto istotnym miernikiem konkurencyjności wymiany handlowej z zagranicą są ceny transakcyjne w eksporcie i imporcie. Ich zmiany zależą od zmian cen dewizowych oraz nominalnego efektywnego kursu walutowego – NEER (kursu złotego w relacji do koszyka głównych walut, głównie do euro i dolara). Po wzroście cen dewizowych w 2012 r. o 1,3%, w roku 2013 zwiększyły się o 0,7%. Względnie neutralna

zmiana kursu euro została zniwelowana osłabieniem dolara w stosunku do złotego, co przełożyło się na spadek NEER o 0,3% i co z tym związane na nieznaczne obniżenie konkurencyjności polskiego eksportu. W rezultacie ceny transakcyjne (w ich wymiarze złotowym) mające bezpośrednie przełożenie na rentowność sprzedaży zagranicznej polskich eksporterów po wzroście w roku 2012 o 4,3%, w 2013 roku zwiększyły się o 0,4%.

Wykres 4 Zmiany tempa wzrostu cen transakcyjnych, dewizowych i NEER w eksporcie w latach 2000-2013 (r/r)

Źródło: DSA MG na podstawie danych NBP i GUS.

2 DŁUGOOKRESOWE ZMIANY OBROTÓW TOWAROWYCH

2.1 Zmiany w okresie transformacji

Postępujący od początku transformacji proces otwierania polskiej gospodarki na świat owocuje m.in. dynamicznym wzrostem wymiany handlowej, co szczególnie było widoczne w drugiej dekadzie przemian gospodarczych. Eksport towarów z Polski wzrósł od 1991 roku prawie 14-krotnie, do 206,1 mld USD w roku 2013. Z kolei import zwiększył się 13,5-krotnie osiągając 208,8 mld USD. Deficyt obrotów towarowych sięgający w 1991 r. ok. 0,6 mld USD, systematycznie pogłębiał się w pierwszej dekadzie transformacji, natomiast w kolejnych latach jego poziom podlegał pewnym wahaniom, przy czym w roku 2008 osiągnął rekordowy poziom 38,6 mld USD. W roku 2013 deficyt obrotów został zredukowany do 2,6 mld USD, czyli poziomu najniższego od 1991 roku.

Zdecydowany wzrost roli eksportu w polskiej gospodarce i jego dynamiczny rozwój w okresie transformacji znalazł odzwierciedlenie w zwiększeniu udziału Polski w światowym eksporcie towarowym z ok. 0,4% na początku lat 90. i 0,5% w 2000 r. do 1,1% w 2013 roku.

Tabela 8 Obroty polskiego handlu zagranicznego według GUS w latach 1991-2013

	mln USD			rok poprzedni = 100		mln EUR			rok poprzedni = 100	
	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import
1991	14.903	15.522	-619	104,1	162,9					
1992	13.187	15.913	-2.726	88,5	102,5					
1993	14.143	18.834	-4.691	107,2	118,4					
1994	17.240	21.596	-4.356	121,9	114,7					
1995	22.895	29.050	-6.155	132,8	134,5					
1996	24.440	37.137	-12.697	106,7	127,8					
1997	25.751	42.307	-16.556	105,4	113,9					
1998	28.229	47.054	-18.825	109,6	111,2					
1999	27.407	45.911	-18.504	97,1	97,6	25.670	43.050	-17.381		
2000	31.596	48.859	-17.263	115,5	106,6	34.322	53.034	-18.712	133,9	123,3
2001	36.040	50.191	-14.151	114,1	102,7	40.316	56.129	-15.813	117,5	105,8
2002	40.943	55.023	-14.079	113,6	109,6	43.330	58.212	-14.882	107,5	103,7
2003	53.450	67.886	-14.435	130,5	123,4	47.399	60.183	-12.784	109,4	103,4
2004	73.781	88.156	-14.375	138,0	129,9	59.698	71.354	-11.656	125,9	118,6
2005	89.378	101.539	-12.161	121,1	115,2	71.423	81.170	-9.746	119,6	113,8
2006	109.584	125.645	-16.061	122,6	123,7	87.926	100.784	-12.858	123,1	124,2
2007	138.785	164.172	-25.387	126,6	130,7	101.839	120.389	-18.551	115,8	119,5
2008	171.860	210.479	-38.619	123,8	128,2	116.244	142.448	-26.204	114,1	118,3
2009	136.641	149.570	-12.929	79,5	71,1	98.218	107.529	-9.311	84,5	75,5
2010	159.758	178.063	-18.305	116,9	119,1	120.373	134.188	-13.815	122,6	124,8
2011	190.247	212.331	-22.083	119,1	119,2	136.694	152.568	-15.875	113,6	113,7
2012	184.661	198.463	-13.803	97,1	93,5	143.456	154.040	-10.584	104,9	101,0
2013	206.138	208.780	-2.642	111,6	105,2	154.994	156.978	-1.984	108,0	101,9

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

W okresie minionych ponad dwóch dekad wartość eksportu rosła dynamicznie, w szczególności w latach 2000-2008, gdy średnioroczne tempo wzrostu wyniosło 22,9% (w ujęciu dolarowym), podczas gdy w latach 1991-1999 zwiększał się przeciętnie o 8,1% rocznie. Z kolei średni roczny wzrost importu był szybszy w pierwszej dekadzie transformacji (w latach 1991-1999 o 20,4%) niż w latach 2000-2008 (o 18,9%). Podobnie jak w latach 2000-2008, w okresie po kryzysowym załamaniu obrotów w 2009 roku, lata 2010-2013 przyniosły szybszy średni wzrost po stronie eksportu (o 11,2%) niż w imporcie (9,2%).

Szczególnie istotne jest wysokie tempo wzrostu eksportu wyraźnie wyprzedzające wzrost PKB. O ile PKB wzrósł w latach 2000-2013 nieco ponad 2-krotnie (z 186 mld EUR do poziomu 390 mld EUR), o tyle wartość eksportu zwiększyła się 4,5-krotnie (z 34 mld EUR do 155 mld EUR). Relacja obrotów towarowych do PKB – uznawana za wskaźnik pokazujący poziom otwartości międzynarodowej gospodarki – w roku 2013 wyniosła 80%, podczas gdy w roku 2000 kształtowała się na poziomie ok. 47%, a na początku lat 90. ok. 35%. Ten stały trend wskazuje, że polska gospodarka oraz wytworzone w Polsce towary i usługi są coraz bardziej konkurencyjne na rynku światowym.

Wyniki te potwierdzają, iż rozwój gospodarczy Polski, w tym także wzrost eksportu – podobnie jak w większości gospodarek przechodzących proces transformacji w Europie Środkowej i Wschodniej – jest silnie uzależniony od napływu inwestycji zagranicznych, które są z reguły nośnikami innowacji i technologii, ale jednocześnie generują import o charakterze inwestycyjno-zaopatrzeniowym (stanowiący obecnie ok. 80% łącznego przywozu do Polski). Import ten bezpośrednio wpływa na rozwój potencjału produkcyjnego oraz unowocześnienie gospodarki, a jednocześnie wywiera decydujący wpływ na skalę deficytu obrotów. Można zatem oceniać, że wzrost importu – szczególnie szybki na początku transformacji – jest nieodłącznym i naturalnym elementem rozwoju polskiej gospodarki.

Warto jednocześnie podkreślić, że napływ zagranicznych inwestycji pociągający za sobą wzrost importu, po pewnym czasie generuje również przyspieszenie eksportowe w wyniku zaangażowania się tych podmiotów w działalność eksportową. Po okresie dominującego w pierwszych latach transformacji zainteresowania zagranicznych inwestorów ekspansją na chłonny rynek wewnętrzny, ostatnia dekada przyniosła, wraz ze wzmożonym napływem BIZ, dynamiczny wzrost orientacji eksportowej wśród zagranicznych inwestorów. Szacuje się, że obecnie udział podmiotów z kapitałem zagranicznym w polskim eksporcie towarowym sięga ok. 60%.

Wysokie tempo wzrostu eksportu w minionej dekadzie to także efekt unowocześnienia jego struktury, co również w dużym stopniu wynika z proeksportowej orientacji BIZ realizowanych w Polsce. O ile w pierwszej dekadzie transformacji polski eksport był w znacznym stopniu zorientowany na tradycyjne branże takie jak tekstylia, przemysł metalowy, drzewny, wydobywczy, to kolejna dekada przyniosła istotne zmiany w sferze specjalizacji eksportowej – przekształcenie się w znacznym stopniu z modelu tradycyjnego w bardziej rozwojowy. Udział wyrobów elektromaszynowych – czyli tych o najwyższym poziomie nowoczesności – w 2013 r. wyniósł 39,3%, czyli prawie podwoił się w porównaniu z początkiem lat 90., co było rezultatem dynamicznego rozwoju sektora motoryzacyjnego, maszynowego oraz elektronicznego m.in. dzięki zaangażowaniu zagranicznych inwestorów.

W tym czasie znacząco zwiększyło się także znaczenie produktów przemysłu chemicznego w eksporcie – z ok. 8% do 14,1%. Niewątpliwym sukcesem, widocznym szczególnie po akcesji Polski do UE, osiągnął sektor rolno-spożywczy, którego eksport w ostatnich latach rośnie bardzo dynamicznie. W 2013 r. sprzedaż produktów żywnościowych za granicę wyniosła 20,4 mld EUR, co stanowiło 13,2% łącznego polskiego eksportu.

W analizowanym okresie najbardziej radykalnie obniżył się udział wyrobów przemysłu lekkiego w polskim eksporcie – o ile na początku lat 90. stanowiły one ok. 15% naszej sprzedaży za granicę, to w roku 2013 było to zaledwie 3,6%. Istotnie zmniejszyło się także znaczenie produktów mineralnych i metalurgicznych, czyli tych o niskim poziomie przetworzenia. Na początku procesu transformacji stanowiły one łącznie blisko 30% polskiego eksportu, podczas gdy ich udział w roku 2013 obniżył się o blisko połowę, tj. do 15,7%.

O wysokim poziomie konkurencyjności polskiej oferty eksportowej i całej gospodarki może świadczyć dominujący udział państw rozwiniętych – czyli tych bardziej wymagających – w naszym eksporcie, szczególnie rynków UE, które stanowią ok. $\frac{3}{4}$ w polskim eksporcie, a od lat najważniejszym partnerem handlowym Polski pozostają Niemcy (odbierają $\frac{1}{4}$ polskiej sprzedaży za granicę).

Niezbędnym warunkiem kontynuowania korzystnych tendencji w polskim handlu zagranicznym i kluczową rolę w osiągnięciu powodzenia rynkowego odgrywa skuteczna działalność innowacyjna ukierunkowana na tworzenie nowoczesnych produktów i usług oraz nieustanne poszukiwanie nowych rozwiązań, które odpowiadają na zmieniające się potrzeby zarówno zagranicznych, jak i krajowych konsumentów. Podniesienie poziomu innowacyjności polskiej gospodarki, w tym także stałe unowocześnianie oferty eksportowej, jest obecnie jednym z głównych wyzwań.

2.2 Zmiany obrotów po akcesji Polski do Unii Europejskiej

Osiągnięta w 2013 roku wartość eksportu towarów na poziomie 155 mld EUR była 2,6-krotnie wyższa niż w roku 2004, kiedy to sprzedaż za granicę wyniosła 59,7 mld EUR. Natomiast import do Polski zwiększył się 2,2-krotnie, tj. do 157 mld EUR wobec 71,4 mld EUR w 2004 r.

W tym czasie eksport do całej Unii Europejskiej wzrósł 2,4-krotnie, czyli nieco wolniej niż przeciętnie. Warto odnotować, że o ile sprzedaż do krajów „starej Unii” zwiększyła się 2,2-krotnie (do prawie 89,9 mld EUR), to do wszystkich nowych państw członkowskich (9+3) wzrosła 3,3-krotnie (do 26,3 mld EUR). Można zatem oceniać, że o ile wymiana handlowa z krajami UE-15 była stosunkowo dobrze rozwinięta jeszcze przed akcesją, to wspólne pierwsze dziesięciolecie w strukturach Unii pozwoliło znacząco zacieśnić współpracę handlową Polski z nowymi krajami członkowskimi. Przełożyło się to na wzrost udziału państw UE-12 w polskim wywozie z 13,3% do prawie 17% przy jednoczesnym obniżeniu udziału UE-15 o 9,3 pkt. proc., do 58%.

Szczególnie widoczne jest znaczące pogłębienie współpracy z krajami Grupy Wyszehradzkiej, o czym świadczy m.in. rosnące ich znaczenie w polskim handlu. Rynek czeski stał się dla nas trzecim partnerem w eksporcie (po Niemczech i Wielkiej Brytanii) z udziałem 6,2% w 2013 r., podczas gdy w roku 2004 był piątym (z udziałem 4,3%). Jeszcze większy awans zanotowano w przypadku Słowacji, która w 2004 r. plasowała się na 16. pozycji (z udziałem 1,8%), a w roku 2013 znalazła się na miejscu 10. (z udziałem 2,6%). Z kolei Węgry w 2013 r. plasowały się zaraz za Słowacją, na miejscu 11. (z udziałem 2,5%), czyli takim jak w 2004 r. W 2013 r. łącznie na rynek czeski, słowacki i węgierski Polska sprzedała towary warte ponad 17,6 mld EUR, co stanowiło 11,4% naszego eksportu. Jednocześnie ich udział w przywozie do Polski wyniósł 7,3%, tj. ok. 11,5 mld EUR.

Wyższa dynamika po stronie eksportu do UE w okresie polskiego członkostwa zaowocowała przekształceniem deficytu na poziomie prawie 1 mld EUR w roku 2004 w nadwyżkę systematycznie rosnącą do 24,5 mld EUR w roku 2013. Tak znacząca korzystna zmiana salda w handlu z rynkami unijnymi, a szerzej z rynkami rozwiniętymi (gdzie nastąpiło przekształcenie deficytu w wysokości 2,9 mld EUR w nadwyżkę 23,4 mld EUR) pozwala w znacznej części kompensować deficyt z tytułu

importu surowców energetycznych oraz uwarunkowany strukturalnie wysoki deficyt w wymianie z rynkami azjatyckimi (szczególnie z Chinami i Republiką Korei). Deficyt obrotów z szeroką grupą rynków rozwijających się i wschodzących pogłębił się bowiem w analizowanym okresie z 8,9 mld EUR do 25,4 mld EUR.

W UE poprawę salda odnotowano zarówno w handlu z krajami starej Unii (o 15,7 mld EUR, do 13,3 mld EUR), jak i z nowymi krajami członkowskimi (o 9,7 mld EUR, do 11 mld EUR). Łącznie dodatnie saldo w obrotach z krajami Grupy Wyszehradzkiej w 2013 roku wyniosło prawie 6,2 mld EUR.

Rynkiem wartym uwagi jest także Wielka Brytania, która stała się drugim polskim partnerem eksportowym, z udziałem wynoszącym w 2013 roku 6,5% wobec 5,4% w 2004 r., kiedy to zajęła miejsce czwarte. Nadwyżka w handlu z rynkiem brytyjskim osiągnęła w 2013 r. poziom 6 mld EUR, tj. o 5,1 mld EUR wyższy niż w roku akcesji.

Tabela 9 Zmiany w strukturze geograficznej obrotów towarami (w mln EUR)

	2013					2004				
	w mln EUR			udział (%) w:		w mln EUR			udział (%) w:	
	Eksport	Import	Saldo	eksportie	importie	Eksport	Import	Saldo	eksportie	importie
Polska ogółem	154.994	156.978	-1.984	100,0	100,0	59.698	71.354	-11.656	100,0	100,0
Kraje rozwinięte gosp.	126.989	103.568	23.421	81,9	66,0	51.790	54.642	-2.852	86,8	76,6
UE	116.293	91.803	24.489	75,0	58,5	48.165	49.158	-993	80,7	68,9
Niemcy	38.888	34.006	4.882	25,1	21,7	17.909	17.397	512	30,0	24,4
Wlk. Brytania	10.079	4.109	5.970	6,5	2,6	3.229	2.368	861	5,4	3,3
Czechy	9.596	5.755	3.841	6,2	3,7	2.581	2.582	-1	4,3	3,6
Francja	8.703	5.991	2.712	5,6	3,8	3.603	4.795	-1.192	6,0	6,7
Włochy	6.691	8.356	-1.665	4,3	5,3	3.647	5.619	-1.972	6,1	7,9
Niderlandy	6.150	6.080	71	4,0	3,9	2.564	2.486	78	4,3	3,5
Szwecja	4.207	2.949	1.259	2,7	1,9	2.087	1.929	159	3,5	2,7
Słowacja	4.091	3.116	974	2,6	2,0	1.066	1.175	-109	1,8	1,6
Węgry	3.948	2.583	1.365	2,5	1,6	1.533	1.346	186	2,6	1,9
Hiszpania	3.447	3.365	82	2,2	2,1	1.462	1.902	-440	2,4	2,7
EFTA	4.409	4.296	113	2,8	2,7	1.510	1.869	-359	2,5	2,6
Norwegia	3.079	2.931	148	2,0	1,9	1.064	1.027	37	1,8	1,4
Pozostałe rozwinięte	6.287	7.469	-1.182	4,1	4,8	2.115	3.615	-1.501	3,5	5,1
USA	3.643	4.172	-529	2,4	2,7	1.437	1.713	-276	2,4	2,4
Kanada	759	301	458	0,5	0,2	214	198	16	0,4	0,3
Japonia	508	2.153	-1.644	0,3	1,4	138	1.386	-1.247	0,2	1,9
Kraje rozwijające się	28.005	53.410	-25.405	18,1	34,0	7.794	16.689	-8.895	13,1	23,4
WNP	15.329	21.862	-6.533	9,9	13,9	4.677	7.115	-2.438	7,8	10,0
Rosja	8.147	19.047	-10.901	5,3	12,1	2.299	5.166	-2.866	3,9	7,2
Ukraina	4.307	1.670	2.637	2,8	1,1	1.640	840	800	2,7	1,2
Białoruś	1.821	587	1.234	1,2	0,4	457	564	-107	0,8	0,8
Pozostałe rozw. się	12.676	31.547	-18.872	8,2	20,1	3.117	9.575	-6.458	5,2	13,4
Turcja	2.294	1.819	474	1,5	1,2	731	899	-168	1,2	1,3
Chiny	1.594	14.623	-13.029	1,0	9,3	449	3.287	-2.838	0,8	4,6

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Druga dekada transformacji gospodarczej, w tym okres członkostwa w UE to czas przekształcania polskiego eksportu w kierunku towarów bardziej nowoczesnych i o wyższym stopniu przetworzenia. Przy stosunkowo wysokiej jakości polskie produkty pozostają atrakcyjne cenowo, co doceniane jest nie tylko przez konsumentów w krajach rozwiniętych, ale także na wielu rynkach rozwijających się i wschodzących. Wskazują na to wyniki osiągnięte w eksporcie do tej grupy państw, który od 2004 roku zwiększył się 3,6-krotnie (osiągając wartość 28 mld EUR), co z kolei przełożyło się na wzrost ich udziału w polskim eksporcie o 5 pkt. proc., do 18,1% w 2013 r.

W tej grupie odbiorców polskiego eksportu ważne miejsce zajmują rynki Wspólnoty Niepodległych Państw (prawie 10% łącznego eksportu w 2013 r.), w tym przede wszystkim Rosja, Ukraina i Białoruś. W analizowanym okresie sprzedaż do tego ugrupowania wzrosła szybciej niż przeciętnie, tj. ok. 3,3-krotnie, przekraczając wartość 15,3 mld EUR. Sprzedaż polskich towarów do Rosji w latach 2004-2013 powiększyła się ponad 3,5-krotnie (do ponad 8,1 mld EUR), na Ukrainę 2,6-krotnie (do 4,3 mld EUR) oraz aż 4-krotnie na Białoruś (do ponad 1,8 mld EUR). Gospodarki wschodnie od wielu lat postrzegane są jako perspektywiczne dla polskiego eksportu, jednak istotne pogorszenie koniunktury w Rosji i na Ukrainie od początku 2014 r. przełożyło się na spadki polskiego eksportu na te rynki.

Eksport do pozostałej grupy rynków rozwijających się (innych niż WNP) wzrósł 4-krotnie, osiągając w 2013 r. poziom 12,7 mld EUR i powiększając swój udział w polskim wywozie do 8,2% z 5,2% w roku 2004. Wśród tych krajów dynamicznie zwiększyła się sprzedaż na rynki Bliskiego Wschodu, w tym do Turcji ponad 3-krotnie (do 2,3 mld EUR), Zjednoczonych Emiratów Arabskich 7,5-krotnie (do ok. 570 mln EUR) czy też do Arabii Saudyjskiej blisko 4-krotnie (do 380 mln EUR), a także do wybranych rynków dalekowschodnich takich jak Chiny (3,6-krotnie, do 1,6 mld EUR), Singapur (12-krotnie, do 555 mln EUR), Republika Korei (9,4-krotnie, do 545 mln EUR) oraz Indie (5,4-krotnie, do 370 mln EUR).

Obserwowany w ostatnich latach dynamiczny wzrost sprzedaży na rynki rozwijające się może świadczyć o rosnącym zainteresowaniu eksporterów sprzedażą na rynki pozaeuropejskie, a także o dosyć dużej zdolności i elastyczności w dostosowywaniu się do bieżących uwarunkowań koniunkturalnych na rynkach głównych partnerów handlowych. Recesja i utrzymujące się spowolnienie w wielu gospodarkach europejskich w minionych kilku latach przełożyły się na rozszerzenie przez wiele przedsiębiorstw ekspansji eksportowej na nowe i bardziej odległe rynki. O ile aktualna sytuacja może nieco wyhamować te tendencje w odniesieniu do rynków wschodnich, głównie Rosji i Ukrainy, to w przypadku większości pozostałych rynków rozwijających się można oczekiwać dalszego wzrostu zaangażowania polskich eksporterów.

W latach 2004-2013 pewnym przeobrażeniem została poddana także struktura przedmiotowa polskich obrotów towarowych z zagranicą.

Tabela 10 Zmiany w obrotach towarami zagregowanymi w 10 grup towarowych (w mln EUR)

	2013			udział (%) w:		2004			udział (%) w:	
	w mln EUR					w mln EUR				
	Eksport	Import	Saldo	eksportcie	importcie	Eksport	Import	Saldo	eksportcie	importcie
Polska ogółem	154.994	156.978	-1.984	100,0	100,0	59.698	71.354	-11.656	100,0	100,0
Artykuły rolno-spożywcze	20.427	14.313	6.115	13,2	9,1	5.242	4.406	836	8,8	6,2
Produkty mineralne	7.515	19.463	-11.949	4,8	12,4	3.427	7.435	-4.008	5,7	10,4
Wyroby chemiczne	21.902	27.643	-5.741	14,1	17,6	6.095	12.454	-6.359	10,2	17,5
Skóry	738	942	-205	0,5	0,6	365	654	-290	0,6	0,9
Wyroby drzewno-papiernicze	7.115	5.303	1.811	4,6	3,4	3.778	2.979	799	6,3	4,2
Wyroby przemysłu lekkiego	5.609	7.633	-2.023	3,6	4,9	3.197	4.406	-1.209	5,4	6,2
Wyroby ceramiczne	4.027	2.031	1.996	2,6	1,3	1.592	1.186	406	2,7	1,7
Wyroby metalurgiczne	16.941	16.290	651	10,9	10,4	7.501	7.402	99	12,6	10,4
Wyroby elektromaszynowe	60.959	56.570	4.389	39,3	36,0	23.991	29.096	-5.105	40,2	40,8
Różne i pozostałe	9.717	6.676	3.041	6,3	4,3	4.511	1.335	3.176	7,6	1,9

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Dominującą pozycję w polskim eksporcie zajmują – uważane za najwyżej przetworzone i o najwyższym poziomie nowoczesności – wyroby elektromaszynowe, których udział w eksporcie w 2013 roku wyniósł 39,3%, a jego zwiększenie się w omawianym okresie (2,5-krotne) było nieznacznie wolniejsze niż przeciętnie. Jednocześnie import tych produktów wzrósł w tym czasie 1,9-krotnie, co przełożyło się na znaczącą zmianę jakościową w handlu wyrobami przemysłu elektromaszynowego. Notowany bowiem w roku akcesji głęboki deficyt na poziomie 5,1 mld EUR przekształcił się w rosnącą nadwyżkę, która w 2013 r. osiągnęła 4,4 mld EUR. Wynikało to przede wszystkim z poprawy salda w handlu *kotłami, maszynami i urządzeniami mechanicznymi oraz ich częściami* (zmiana deficytu 3,6 mld EUR w nadwyżkę blisko 0,4 mld EUR), *pojazdami oraz ich częściami i akcesoriami* (powiększenie nadwyżki o prawie 4 mld EUR, do 4,3 mld EUR) oraz *maszynami i urządzeniami elektrycznymi oraz ich częściami* (redukcja deficytu o 1,1 mld EUR, do ok. 140 mln EUR).

W okresie polskiej obecności w Unii Europejskiej znacząco zwiększyło się znaczenie w polskim eksporcie artykułów rolno-spożywczych oraz wyrobów przemysłu chemicznego. Ta druga grupa zajmuje drugie miejsce w polskim handlu zagranicznym pod względem wartości – w 2013 r. stanowiła 14,1% eksportu ogółem, tj. o 3,9 pkt. proc. więcej niż w 2004 r., co było efektem szybszego niż przeciętnie wzrostu ich sprzedaży – 3,6-krotnego, do 21,9 mld EUR. Wolniejszy wzrost ich importu w tym czasie (2,2-krotny) pozwolił nieco zredukować dość wysoki deficyt obrotów – o ponad 0,6 mld EUR, do 5,7 mld EUR.

Natomiast w eksporcie sektora rolno-spożywczego Polska odnotowała niewątpliwy sukces, który potwierdza jego 3,9-krotny wzrost od czasu akcesji, do poziomu 20,4 mld EUR, a jego udział w łącznym wywozie wzrósł z 8,8% do 13,2%. Zdecydowanie najlepsze wyniki zostały osiągnięte w eksporcie gotowych artykułów spożywczych (wzrost 4-krotny, do 9,1 mld EUR) oraz produktów pochodzenia zwierzęcego (prawie 3,8-krotny, do 6,6 mld EUR), w tym *mięsa i podrobów jadalnych*, gdzie sprzedaż zagraniczna zwiększyła się 5,4-krotnie, do 3,4 mld EUR.

O wysokiej jakości i uznaniu polskich artykułów żywnościowych świadczyć może fakt, iż 82% ich eksportu trafia do bardziej wymagających zagranicznych konsumentów w krajach rozwiniętych gospodarczo. Warto również podkreślić, że Polska notuje w handlu produktami rolno-spożywczymi systematycznie rosnącą nadwyżkę, która w 2013 r. osiągnęła 6,1 mld EUR wobec nieco ponad 0,8 mld EUR w 2004 r.

Korzystne wyniki po stronie eksportu przekładające się na znaczącą poprawę stanu zrównoważenia obrotów w dominujących grupach towarowych pozwalają w istotnym stopniu kompensować tradycyjnie wysoki deficyt w handlu produktami mineralnymi. W 2013 r. sięgnął on 11,9 mld EUR w porównaniu z 4 mld EUR odnotowanymi w roku akcesji.

3 SKALA I DYNAMIKA OBROTÓW TOWAROWYCH W 2013 ROKU

3.1 Obroty według NBP

Po odnotowanym w 2012 r. wzroście eksportu¹ o 5,6%, w roku 2013 spowolnił on do wzrostu o 5%, osiągając wartość prawie 156 mld EUR. Z kolei import osiągnął blisko 153,7 mld EUR, czyli poziom z 2012 r. (kiedy to zwiększył się o 2,3%). Wyprzedzający wzrost eksportu względem importu przyniósł zdecydowaną poprawę salda obrotów towarowych, tj. o 7,5 mld EUR – notowany w 2012 r. deficyt na poziomie prawie 5,2 mld EUR przekształcił się w nadwyżkę sięgającą 2,3 mld EUR.

Tabela 11 Obroty towarowe Polski w latach 2012-2013 (w mln EUR)

Miesiące	2013			analogiczny okres r. poprz. = 100		2012			analogiczny okres r. poprz. = 100	
	eksport	import	saldo	eksport	import	eksport	import	saldo	eksport	import
Styczeń	12.214	12.278	-64	106,4	101,1	11.480	12.144	-664	107,4	107,9
Luty	12.352	11.926	426	104,3	93,8	11.839	12.708	-869	105,5	106,5
Marzec	12.780	13.282	-502	98,8	98,7	12.930	13.462	-532	103,9	102,7
I kwartał	37.346	37.486	-140	103,0	97,8	36.249	38.314	-2.065	105,5	105,6
Kwiecień	13.303	12.673	630	111,0	101,6	11.985	12.479	-494	103,8	98,6
Maj	12.256	12.255	1	100,3	93,9	12.225	13.052	-827	100,1	99,4
Czerwiec	12.773	12.203	570	105,4	98,1	12.121	12.442	-321	102,5	96,1
II kwartał	38.332	37.131	1.201	105,5	97,8	36.331	37.973	-1.642	102,1	98,0
I półrocze	75.678	74.617	1.061	104,3	97,8	72.580	76.287	-3.707	103,8	101,7
Lipiec	13.228	13.091	137	107,4	103,1	12.313	12.692	-379	111,7	103,9
Sierpień	12.535	12.236	299	102,8	99,7	12.196	12.268	-72	105,7	98,5
Wrzesień	14.010	13.350	660	109,0	104,2	12.853	12.816	37	101,9	99,5
III kwartał	39.773	38.677	1.096	106,5	102,4	37.362	37.776	-414	106,2	100,6
3 kwartały	115.451	113.294	2.157	105,0	99,3	109.942	114.063	-4.121	104,6	101,3
Październik	15.145	14.886	259	103,8	104,6	14.590	14.229	361	119,1	109,9
Listopad	13.747	13.772	-25	102,3	100,6	13.434	13.693	-259	111,2	106,6
Grudzień	11.613	11.698	-85	110,1	100,0	10.545	11.701	-1.156	98,9	99,1
IV kwartał	40.505	40.356	149	105,0	101,8	38.569	39.623	-1.054	110,2	105,4
Rok	155.956	153.650	2.306	105,0	100,0	148.511	153.686	-5.175	106,0	102,3
Średnia miesięczna	12.996	12.804	192			12.376	12.807	-431		

Źródło: DSA MG na podstawie danych NBP.

Zdecydowanie bardziej niż eksport towarów spowolnił w 2013 r. eksport usług z Polski, który według statystyk bilansu płatniczego odpowiada obecnie za ok. 16% łącznego eksportu Polski. Po wzroście eksportu usług w 2012 r. o 9,5%, w 2013 r. zwiększył się on zaledwie o 2,4% (do 30,2 mld EUR). W 2013 r. wyraźnie wyhamował także import usług, który wzrósł o 0,4% (do niespełna 25 mld EUR) wobec

¹ Dane NBP; rozbieżność między rocznymi danymi (przedstawionymi w tekście) a sumą wartości miesięcznych obrotów towarowych (przedstawioną w tabeli 11) wynika z zastosowania w przeliczeniach innych kursów, tj. średniomiesięcznych przy danych miesięcznych oraz kwartalnych przy danych rocznych.

8,5% wzrostu w roku 2012 r. Polska w obrotach usługowych z zagranicą notuje nadwyżkę, która w roku 2013 wyniosła 5,2 mld EUR i była wyższa o 0,6 mld EUR niż w 2012 r.

Tabela 12 Obroty towarami i usługami oraz saldo na rachunku obrotów bieżących i ich relacje *per capita* oraz do PKB w latach 2009-2013

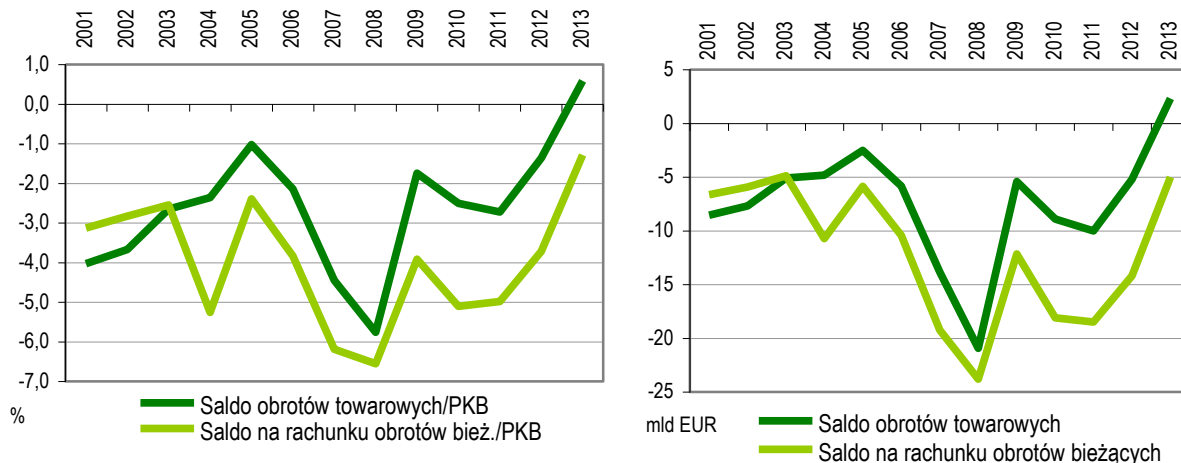
Wskaźnik/dane	2009	2010	2011	2012	2013
mld zł					
PKB	1.344,5	1.416,6	1.528,1	1.596,4	1.635,7
Eksport towarów	439,8	499,3	577,3	621,2	654,7
Import towarów	463,2	534,8	618,8	643,0	645,0
Saldo obrotów towarowych	-23,4	-35,5	-41,4	-21,8	9,8
Eksport usług	89,5	98,7	111,2	123,4	126,9
Import usług	74,7	89,4	94,7	104,0	104,9
Saldo usług	14,8	9,3	16,5	19,5	22,0
Eksport towarów i usług	529,3	598,1	688,6	744,7	781,6
Import towarów i usług	537,9	624,2	713,5	747,0	749,8
Saldo towarów i usług	-8,6	-26,2	-24,9	-2,3	31,8
Saldo na rachunku obrotów bieżących	-52,2	-72,3	-76,8	-59,4	-20,9
Relacje do PKB w %					
Eksport towarów/PKB	32,7	35,2	37,8	38,9	40,0
Eksport towarów i usług /PKB	39,4	42,2	45,1	46,6	47,8
Import towarów/PKB	34,5	37,8	40,5	40,3	39,4
Import towarów i usług/PKB	40,0	44,1	46,7	46,8	45,8
Saldo obrotów towarowych/PKB	-1,7	-2,5	-2,7	-1,4	0,6
Saldo towarów i usług /PKB	-0,6	-1,8	-1,6	-0,1	1,9
Saldo na rachunku obrotów bież./PKB	-3,9	-5,1	-5,0	-3,7	-1,4
Relacje <i>per capita</i> w tys. zł					
Eksport tow. <i>per capita</i>	11,5	13,0	15,0	16,1	17,0
Import tow. <i>per capita</i>	12,1	13,9	16,1	16,7	16,8
Eksport tow. i usług <i>per capita</i>	13,9	15,5	17,9	19,3	20,3
Import tow. i usług <i>per capita</i>	14,1	16,2	18,5	19,4	19,5
Saldo rach. obr. bież. <i>per capita</i>	-1,4	-1,9	-2,0	-1,5	-0,5
mld EUR					
PKB	310,7	354,6	370,9	381,5	389,7
Eksport towarów	101,8	125,0	140,2	148,5	156,0
Import towarów	107,2	133,9	150,2	153,7	153,7
Saldo obrotów towarowych	-5,4	-8,9	-10,1	-5,2	2,3
Eksport usług	20,7	24,7	27,0	29,5	30,2
Import usług	17,3	22,4	22,9	24,9	25,0
Saldo usług	3,4	2,3	4,0	4,6	5,2
Eksport towarów i usług	122,5	149,7	167,1	178,0	186,2
Import towarów i usług	124,5	156,3	173,2	178,5	178,6
Saldo towarów i usług	-2,0	-6,6	-6,0	-0,5	7,6
Saldo na rachunku obrotów bieżących	-12,2	-18,1	-18,5	-14,2	-5,0
Relacje do PKB w %					
Eksport tow./PKB	32,8	35,3	37,8	38,9	40,0
Eksport towarów i usług /PKB	39,4	42,2	45,1	46,7	47,8
Import towarów/PKB	34,5	37,8	40,5	40,3	39,4
Import towarów i usług/PKB	40,1	44,1	46,7	46,8	45,8
Saldo obrotów towarowych/PKB	-1,7	-2,5	-2,7	-1,4	0,6
Saldo towarów i usług /PKB	-0,6	-1,8	-1,6	-0,1	1,9
Saldo na rachunku obrotów bież./PKB	-3,9	-5,1	-5,0	-3,7	-1,4
Relacje <i>per capita</i> w tys. EUR					
Eksport tow. <i>per capita</i>	2,7	3,2	3,6	3,9	4,1
Import tow. <i>per capita</i>	2,8	3,5	3,9	4,0	4,0
Eksport tow. i usług <i>per capita</i>	3,2	3,9	4,3	4,6	4,8
Import tow. i usług <i>per capita</i>	3,3	4,1	4,5	4,6	4,6
Saldo rach. obr. bież. <i>per capita</i>	-0,3	-0,5	-0,5	-0,4	-0,1

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS, NBP i Eurostat.

Na rachunku obrotów bieżących odnotowano w 2013 roku znaczącą redukcję deficytu – o 9,2 mld EUR, do poziomu do ok. 5 mld EUR, o czym poza poprawą salda obrotów towarowych oraz wzrostem nadwyżki handlu usługami zadecydowała także poprawa salda w pozycji dochodów (zmniejszenie deficytu o 940 mln EUR, do 16,7 mld EUR). Zdołało to z nadwyżką skompensować pogorszenie salda w pozycji transferów bieżących, gdzie nadwyżka zmniejszyła się o ok. 170 mln EUR, do 3,8 mld EUR.

W rezultacie poprawiła się relacja salda na rachunku obrotów bieżących do PKB, która w 2012 r. wyniosła -3,7%, a w roku 2013 -1,4%.

Wykres 5 Relacja salda na rachunku obrotów bieżących do PKB (w %)

Źródło: DSA MG na podstawie danych NBP i Eurostat.

3.2 Obroty według GUS

Wartość eksportu towarowego (według GUS) osiągnęła w 2013 roku 155 mld EUR, czyli poziom o 8% wyższy niż przed rokiem. W tym czasie import do Polski wyniósł 157 mld EUR i był o 1,9% wyższy niż w 2012 r. Wyniki te przełożyły się na zdecydowaną redukcję deficytu wymiany towarowej o blisko 8,6 mld EUR, do ok. 2 mld EUR.

Zdecydowanie szybciej wartość obrotów towarowych zwiększyła się w ujęciu dolarowym. W 2013 r. eksport towarów wyniósł bowiem 206,1 mld USD i był o 11,6% wyższy niż przed rokiem, a ich import osiągnął 208,8 mld USD, czyli o 5,2% więcej niż w 2012 r. Tym samym notowany przed rokiem deficyt na poziomie 13,8 mld USD został zredukowany do ok. 2,6 mld USD.

Z kolei w ujęciu rodzimej waluty eksport wzrósł o 7,4%, do 647,9 mld zł, a import o 1,2%, do 656,1 mld zł. Jednocześnie nastąpiła redukcja deficytu z 44,7 mld zł w 2012 r. do 8,2 mld zł w 2013 r.

Natomiast w ujęciu wolumenowym eksport towarów zwiększył się w 2013 r. o 6,9%, a import o 2,9%.

Tabela 13 Obroty towarowe według GUS w latach 2012-2013

okres	mln EUR			Dynamika w % analogiczny okres r. ub. = 100		mln USD			Dynamika w % analogiczny okres r. ub. = 100	
	eksport	import	saldo	eksport	import	eksport	import	saldo	eksport	import
Styczeń	10.995	12.102	-1.106	109,3	109,0	14.454	15.909	-1.455	109,2	108,9
Luty	11.070	12.355	-1.285	101,3	101,7	14.320	16.084	-1.763	97,3	98,4
Marzec	12.421	13.396	-975	100,8	99,0	16.435	17.725	-1.290	98,4	96,7
I kwartał	34.487	37.853	-3.366	103,5	102,9	45.210	49.718	-4.508	101,3	100,9
Kwiecień	11.718	12.673	-955	106,9	101,1	15.549	16.816	-1.267	100,0	94,7
Maj	12.159	13.499	-1.340	103,8	102,9	15.821	17.593	-1.772	93,3	92,6
Czerwiec	11.604	12.404	-800	100,5	94,1	14.674	15.685	-1.011	89,2	83,5
II kwartał	35.482	38.576	-3.094	103,7	99,3	46.044	50.094	-4.050	94,0	90,2
I półrocze	69.969	76.430	-6.461	103,6	101,1	91.254	99.812	-8.558	97,5	95,2
Lipiec	11.857	12.593	-736	111,2	102,5	15.056	15.991	-935	98,0	90,3
Sierpień	11.688	12.097	-409	101,8	93,8	14.358	14.861	-503	88,2	81,2
Wrzesień	12.736	13.096	-359	100,3	96,7	15.893	16.342	-448	87,4	84,2
III kwartał	36.281	37.786	-1.505	104,1	97,6	45.308	47.193	-1.886	90,9	85,2
3 kwartały	106.250	114.216	-7.965	103,8	99,9	136.562	147.006	-10.444	95,2	91,7
Październik	14.081	14.279	-199	118,7	110,0	18.348	18.607	-259	113,2	105,0
Listopad	12.999	13.815	-817	108,1	104,3	16.808	17.865	-1.056	101,2	97,6
Grudzień	10.126	11.730	-1.603	97,0	97,8	12.943	14.986	-2.043	92,6	93,4
IV kwartał	37.206	39.825	-2.619	108,4	104,2	48.099	51.458	-3.359	102,8	98,8
ROK 2012	143.456	154.040	-10.584	104,9	101,0	184.661	198.463	-13.803	97,1	93,5
Średnio-miesięczne	11.955	12.837	-882			15.388	16.539	-1.150		
Styczeń	12.324	12.706	-383	112,1	105,0	16.352	16.842	-490	113,1	105,9
Luty	12.320	12.212	108	111,3	98,8	16.425	16.279	146	114,7	101,2
Marzec	12.707	13.543	-835	102,3	101,1	17.052	18.169	-1.117	103,8	102,5
I kwartał	37.351	38.461	-1.110	108,3	101,6	49.828	51.290	-1.461	110,2	103,2
Kwiecień	13.143	12.831	313	112,2	101,2	16.974	16.584	390	109,2	98,6
Maj	12.413	12.677	-264	102,1	93,9	16.371	16.712	-341	103,5	95,0
Czerwiec	13.034	12.792	242	112,3	103,1	16.862	16.557	306	114,9	105,6
II kwartał	38.590	38.299	291	108,8	99,3	50.207	49.852	355	109,0	99,5
I półrocze	75.941	76.760	-819	108,5	100,4	100.035	101.142	-1.107	109,6	101,3
Lipiec	13.052	13.291	-239	110,1	105,5	17.333	17.627	-294	115,1	110,2
Sierpień	12.366	12.470	-104	105,8	103,1	16.365	16.491	-126	114,0	111,0
Wrzesień	13.924	13.528	395	109,3	103,3	18.641	18.109	532	117,3	110,8
III kwartał	39.342	39.290	52	108,4	104,0	52.340	52.228	112	115,5	110,7
3 kwartały	115.282	116.050	-768	108,5	101,6	152.375	153.370	-995	111,6	104,3
Październik	14.631	14.862	-230	103,9	104,1	19.532	19.840	-308	106,5	106,6
Listopad	13.603	13.984	-381	104,6	101,2	18.710	19.224	-514	111,3	107,6
Grudzień	11.477	12.083	-605	113,3	103,0	15.522	16.347	-825	119,9	109,1
IV kwartał	39.712	40.928	-1.216	106,7	102,8	53.763	55.411	-1.648	111,8	107,7
ROK 2013	154.994	156.978	-1.984	108,0	101,9	206.138	208.780	-2.642	111,6	105,2
Średnio-miesięczne	12.916	13.081	-165			17.178	17.398	-220		

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

4 ZMIANY STRUKTURY GEOGRAFICZNEJ OBROTÓW TOWAROWYCH

4.1 Zmiany w przekroju kontynentalnym

Dynamika polskiego eksportu do Europy od kilku lat pozostaje nieznacznie niższa (od 0,5 pkt. proc. do 1 pkt. proc.) od średniorocznego tempa wzrostu całkowitego wywozu z Polski. Przekłada się to na systematyczne, choć niewielkie, zmniejszanie udziału krajów europejskich w polskim eksporcie. W 2013 roku sprzedaż na rynki europejskie zwiększyła się o 7%, do 136,3 mld EUR, co odpowiadało za 88% całkowitego wywozu z Polski, wobec 89% przed rokiem i ponad 90% w 2009 r. Zmniejszający się udział Europy wskazuje, że polscy eksporterzy poszukują alternatywnych, pozaeuropejskich rynków zbytu i potrafią dość elastycznie dostosowywać się do bieżącej sytuacji gospodarczej na rynkach partnerów handlowych. Wyraźnie wolniej zwiększył się w tym czasie import z rynków europejskich, tj. o 0,8%, do 117,8 mld EUR, co odpowiadało za 75% całkowitego przywozu do Polski. Rezultatem takich wyników był zdecydowany wzrost nadwyżki w handlu z krajami Europy – o 8 mld EUR, do ok. 18,5 mld EUR.

Drugim regionem świata pod względem udziału w polskich obrotach jest Azja, jakkolwiek jej udział jest nieporównywalnie wyższy po stronie importu niż eksportu. W ostatnich latach sprzedaż do Azji wzrastała zdecydowanie szybciej niż w skali ogólnej, w tym w 2013 r. szybciej o 2,3 pkt. proc., tj. o 10,3%, do 9,8 mld EUR. Stanowiło to 6,3% udziału w całkowitym wywozie z Polski. Z kolei po stronie importu, po dwuletnim okresie spowolnienia, w 2013 r. odnotowano niewielkie przyspieszenie, do 4,9%. Osiągnięty w 2013 r. poziom (29,3 mld EUR) odpowiadał za 18,6% całkowitego polskiego importu. W obrotach z Azją Polska notuje deficyt, który w 2013 r. wyniósł 19,5 mld EUR i był o ok. 450 mln EUR wyższy niż przed rokiem.

Na kolejnym miejscu pod względem wielkości obrotów uplasowała się Ameryka. W 2013 r. odnotowano wyraźne przyspieszenie eksportu do państw tego regionu, do 21,6% oraz jednocześnie wyhamowanie importu, do 6%. Wyższy niż przeciętnie wzrost wymiany z Ameryką zaowocował umocnieniem jej pozycji w polskim eksporcie o 0,5 pkt. proc., do 4% oraz o 0,2 pkt. proc., do 4,7% w imporcie. Notowane w 2013 r. wyraźne wyprzedzenie eksportowe przełożyło się na redukcję deficytu o prawie 0,7 mld EUR, do 1,1 mld EUR. Wśród rynków tego regionu lepsze wyniki obrotów odnotowano z Ameryką Północną niż Ameryką Środkowo-Południową. W przypadku tej pierwszej grupy, w rezultacie dynamicznego wzrostu eksportu, tj. o 24,8%, do blisko 4,4 mld EUR oraz relatywnie wolnego zwiększenia importu – o 2,8%, do ok. 4,5 mld EUR deficyt obrotów został zredukowany o blisko 0,8 mld EUR, do ok. 0,1 mld EUR. Z kolei eksport do krajów Ameryki Środkowo-Południowej zwiększył się o 14,4% (do blisko 1,8 mld EUR), a import o 11,6% (do ponad 2,8 mld EUR), co przełożyło się na pogłębienie ujemnego salda wymiany o ok. 0,1 mld EUR, do ok. 1,1 mld EUR.

W ujęciu kontynentalnym najszybciej w 2013 r. wzrósł eksport do Afryki, tj. o 30%, do 2 mld EUR, co odpowiadało za 1,3% całkowitego wywozu z Polski. Ponad 5-krotnie wolniej zwiększył się import z krajów afrykańskich, tj. o 5,8%, do 1,4 mld EUR (0,9% udziału), co poskutkowało wzrostem nadwyżki obrotów o prawie 0,4 mld EUR, do blisko 0,6 mld EUR.

Znikomy udział w polskiej wymianie handlowej zajmują odległe rynki Australii i Oceanii. W 2013 r. trafiło na nie zaledwie 0,4% polskiego eksportu (ok. 620 mln EUR) oraz 0,2% importu (ok. 365 mln EUR).

4.2 Zmiany w przekroju głównych ugrupowań krajów

W roku 2013, podobnie jak w latach poprzednich, odnotowano szybszy wzrost eksportu do państw rozwijających się niż na rynki rozwinięte gospodarczo, z tym że sprzedaż do tej pierwszej grupy wyraźnie spowolniła w porównaniu z rokiem poprzednim, podczas gdy do drugiej zdecydowanie przyspieszyła.

Po wzroście eksportu na rynki rozwinięte w 2012 r. o 2,4%, w roku 2013 r. przyspieszył on do 7,4% i osiągnął poziom 127 mld EUR. Z kolei import z tych rynków, po notowanym w 2012 r. spadku o 2,4%, wzrósł w 2013 r. o 4,1%, do 103,6 mld EUR. Przełożyło się to na nieznaczne zmniejszenie udziału tej grupy państw w polskim eksporcie – o 0,5 pkt. proc., do 81,9% oraz zwiększenie udziału w imporcie – o 1,4 pkt. proc., do 66%. Jednocześnie wyraźnie w 2013 r. zwiększyła się nadwyżka obrotów z rynkami rozwiniętymi – o blisko 4,7 mld EUR, do 23,4 mld EUR.

Sytuacja w handlu z szeroką grupą rynków rozwiniętych była dość zróżnicowana. Wolniej niż przeciętnie zwiększył się wywóz do Unii Europejskiej (o 6,3%), podczas gdy dynamicznie wzrósł do pozaunijnych państw rozwiniętych (o 20,3%), w tym do krajów EFTA o 17,2%, a do pozostałych aż o 22,5%. Po stronie importu – analogicznie jak w eksporcie – również zdecydowanie szybszy wzrost odnotowano w przypadku pozaunijnych krajów rozwiniętych² (o 8,4%) niż UE (o 3,5%). Szybkie zwiększenie przywozu z tej pierwszej grupy państw było rezultatem jego dynamicznego wzrostu z krajów EFTA (o 21,3%), bowiem z pozostałych wzrósł on zaledwie o 2,1%. Wyniki te przełożyły się na poprawę salda wymiany zarówno z UE, gdzie nadwyżka zwiększyła się o blisko 3,8 mld EUR (do 24,5 mld EUR), jak i pozaunijnymi rozwiniętymi, gdzie deficyt został zredukowany o 0,9 mld EUR (do ok. 1,1 mld EUR).

Wyraźnie szybciej niż do krajów rozwiniętych, zwiększył się w 2013 r. wywóz na rynki rozwijające się – o 11,2%, do 28 mld EUR. Import z tej grupy państw spadł z kolei o 2%, do 53,4 mld EUR, co zaowocowało redukcją pokaźnego deficytu o 3,9 mld EUR, do 25,4 mld EUR. Wśród tej grupy państw zdecydowanie wolniej wzrosły obroty z WNP niż z pozostałymi rynkami rozwijającymi się. Sprzedaż do WNP wzrosła w 2013 r. o 7,7% (do 15,3 mld EUR), a przywóz spadł o 11,7% (do 21,9 mld EUR), podczas gdy do pozostałych państw słabiej rozwiniętych odnotowano wzrost eksportu o 15,8% (do 12,7 mld EUR) i importu o 6,1% (do 31,5 mld EUR).

4.2.1 Unia Europejska

Wśród państw unijnych została utrzymana, występująca od kilku lat, tendencja do szybszego wzrostu wywozu towarów na unijne rynki spoza strefy euro, gdzie eksport zwiększył się o 7,8% (do 37,7 mld EUR), czyli w tempie nieznacznie niższym niż przeciętnie.

---

² Umownie do tej grupy zaliczono rynki rozwinięte inne niż kraje UE i EFTA, tj. USA, Kanada, Japonia, RPA, Australia, Izrael, Nowa Zelandia, Gibraltar, San Marino, Wyspy Owcze, Andora, Ceuta, Wyspy Bouvet, Melilla, Watykan i Monako.

Tabela 14 Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych Polski i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)

	2013			2012			Zmiany 2013/2012		
	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
Polska ogółem	154.994	156.978	-1.984	143.456	154.040	-10.584	11.538	-2.938	8.600
rok ub. = 100	108,0	101,9		104,9	101,0				
Kraje rozw. gosp.	126.989	103.568	23.421	118.278	99.521	18.758	8.711	-4.048	4.663
rok ub. = 100	107,4	104,1		102,3	97,6				
udział	81,9	66,0		82,5	64,6				
w tym:									
UE	116.293	91.803	24.489	109.385	88.667	20.718	6.908	-3.137	3.771
rok ub. = 100	106,3	103,5		102,3	97,3				
udział	75,0	58,5		76,3	57,6				
w tym:									
Niemcy	38.888	34.006	4.882	36.057	32.836	3.221	2.830	-1.170	1.661
rok ub. = 100	107,8	103,6		101,1	96,5				
udział	25,1	21,7		25,1	21,3				
Wielka Brytania	10.079	4.109	5.970	9.708	3.763	5.945	371	-346	25
rok ub. = 100	103,8	109,2		110,2	93,9				
udział	6,5	2,6		6,8	2,4				
Czechy	9.596	5.755	3.841	9.067	5.656	3.410	530	-99	431
rok ub. = 100	105,8	101,8		106,2	99,6				
udział	6,2	3,7		6,3	3,7				
Francja	8.703	5.991	2.712	8.404	6.010	2.394	299	20	318
rok ub. = 100	103,6	99,7		100,4	94,3				
udział	5,6	3,8		5,9	3,8				
Włochy	6.691	8.356	-1.665	6.951	8.080	-1.129	-260	-277	-537
rok ub. = 100	96,3	103,4		95,3	98,1				
udział	4,3	5,3		4,9	5,3				
Pozostałe kr. rozw.	10.696	11.765	-1.069	8.893	10.854	-1.960	1.803	-911	892
r.ub. = 100	120,3	108,4		103,0	100,3				
udział	6,9	7,5		6,2	7,1				
w tym:									
USA	3.643	4.172	-529	2.797	3.945	-1.148	846	-227	619
r.ub. = 100	130,3	105,8		104,9	114,2				
udział	2,4	2,7		2,0	2,6				
EFTA	4.409	4.296	113	3.761	3.541	220	648	-755	-106
r.ub. = 100	117,2	121,3		94,6	95,5				
udział	2,8	2,7		2,6	2,3				
Pozostałe kraje świata bez rozwiniętych	28.005	53.410	-25.405	25.178	54.520	-29.342	2.827	1.110	3.937
r.ub. = 100	111,2	98,0		119,2	107,8				
udział	18,1	34,0		17,6	35,4				
w tym:									
Kraje WNP	15.329	21.862	-6.533	14.232	24.772	-10.540	1.097	2.910	4.007
r.ub. = 100	107,7	88,3		122,3	113,4				
udział	9,9	13,9		9,9	16,1				
w tym:									
Rosja	8.147	19.047	-10.901	7.678	21.629	-13.951	469	2.581	3.050
r.ub. = 100	106,1	88,1		125,1	117,7				
udział	5,3	12,1		5,4	14,0				
Kraje pozostałe	12.676	31.547	-18.872	10.945	29.747	-18.802	1.731	-1.800	-70
r.ub. = 100	115,8	106,1		115,4	103,5				
udział	8,2	20,1		7,6	19,3				
w tym:									
Chiny	1.594	14.623	-13.029	1.358	13.687	-12.329	237	-937	-700
r.ub. = 100	117,4	106,8		100,8	103,3				
udział	1,0	9,3		1,0	8,9				

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Natomiast wywóz na rynki strefy euro wzrósł o 5,6% (do 78,6 mld EUR), czyli przyspieszył w porównaniu do roku 2012 r. o 4,9 pkt. proc. W rezultacie eksport do całej UE wzrósł w 2013 r. o 6,3% (do 116,3 mld EUR) wobec wzrostu o 2,3% przed rokiem.

Spśród ważniejszych rynków unijnych najszybciej wzrósł eksport do:

- Bułgarii – o 42,9% (tj. o 225 mln EUR), do ok. 750 mln EUR;
- Łotwy – o 33,5% (tj. o ok. 330 mln EUR), do 1,3 mld EUR;
- Hiszpanii – o 20,7% (tj. o 0,6 mld EUR), do 3,4 mld EUR;
- Belgii – o 14,3% (tj. o ok. 430 mln EUR), do 3,4 mld EUR;
- Węgier – o 13,8% (tj. o ok. 480 mln EUR), do 3,9 mld EUR oraz
- Finlandii – o 10,8% (tj. o ok. 115 mln EUR), do prawie 1,2 mld EUR.

Nieznacznie wolniej niż w skali ogólnej zwiększył się w 2013 r. wywóz do naszego najważniejszego partnera handlowego Niemiec, tj. o 7,8% (o ponad 2,8 mld EUR), do 38,9 mld EUR.

Wśród państw UE, spadki eksportu odnotowano w przypadku 5 rynków strefy euro, w tym największe do:

- Niderlandów – o 4,3% (tj. o ok. 280 mln EUR), do ok. 6,2 mld EUR;
- Włoch – o 3,7% (tj. o 260 mln EUR), do ok. 6,7 mld EUR oraz
- Estonii – o 5,3% (tj. o ok. 45 mln EUR), do ok. 840 mln EUR.

Import z UE wzrósł natomiast o 3,5% (tj. o 3,1 mld EUR, do 91,8 mld EUR), czyli o 1,6 pkt. proc. szybciej niż przeciętnie, jakkolwiek o 2,8 pkt. proc. wolniej niż eksport na te rynki. Przełożyło się to wzrost nadwyżki z UE o blisko 3,8 mld EUR, do 24,5 mld EUR w 2013 r., w tym z rynkami strefy euro o 2,1 mld EUR, a z pozostałymi państwami unijnymi o 1,7 mld EUR.

Analogicznie jak w przypadku eksportu, import z rynków strefy euro rósł wolniej (tj. o 3%, do 71,6 mld EUR) niż z pozostałych krajów UE (o 5,5%, do 20,2 mld EUR).

Wśród ważniejszych rynków importowych UE najszybciej, w stosunku do roku poprzedniego, zwiększył się przywóz z:

- Litwy – o 19,9% (tj. o ok. 180 mln EUR), do prawie 1,1 mld EUR;
- Rumunii – o 13,2% (tj. o ok. 130 mln EUR), do 1,1 mld EUR;
- Irlandii – o 13% (tj. o ok. 115 mln EUR), do 1 mld EUR;
- Wielkiej Brytanii – o 9,2% (tj. o ok. 350 mln EUR), do 4,1 mld EUR;
- Hiszpanii – o 6,3% (tj. o 0,2 mld EUR), do blisko 3,4 mld EUR;
- Austrii – o 6,2% (tj. o ok. 160 mln EUR), do blisko 2,8 mld EUR oraz
- Belgii – o 5,4% (tj. o 185 mln EUR), do 3,6 mld EUR.

Spadki importu odnotowano natomiast w przypadku 5 rynków należących do strefy euro, w tym z:

- Finlandii – o 4,5% (tj. o ok. 60 mln EUR), do 1,3 mld EUR;
- Słowacji – o 3,5% (tj. o ok. 115 mln EUR), do 3,1 mld EUR oraz
- Francji – o 0,3% (tj. o ok. 20 mln EUR), do 6 mld EUR.

Jednocześnie wyżej wymienione trzy kraje znalazły się w grupie 19 rynków UE, z którymi w 2013 r. odnotowano poprawę salda wymiany, w tym ze Słowacją o ok. 480 mln EUR, Francją o ok. 320 mln EUR oraz Finlandią o ok. 180 mln EUR. Poza tymi 3 państwami istotna korzystna zmiana bilansu obrotów nastąpiła m.in. z:

- Niemcami, gdzie ponad 2-krotnie wyższa dynamika eksportu niż importu przełożyła się na zwiększenie nadwyżki o blisko 1,7 mld EUR, do prawie 4,9 mld EUR;

- Republiką Czeską, gdzie w konsekwencji szybszego wzrostu eksportu (o 5,8%) niż importu (o 1,8%) nadwyżka wzrosła o ok. 430 mln EUR, do 3,8 mld EUR;
- Węgrami, gdzie w rezultacie szybkiego zwiększenia eksportu (o 13,8%) przy relatywnie wolnym wzroście importu (2,8%) dodatnie saldo obrotów zwiększyło się o ok. 0,4 mld EUR, do prawie 1,4 mld EUR;
- Hiszpanią, gdzie 3,3-krotnie szybszy wzrost wywozu niż przywozu zdecydował o przekształceniu deficytu na poziomie 0,3 mld EUR w 2012 r. w nadwyżkę w wysokości ok. 80 mln EUR;
- Szwecją, gdzie wysoki wzrost eksportu (o 9,4%) przy nieznacznym zwiększeniu importu (o 0,8%) przełożył się na zwiększenie nadwyżki o ok. 340 mln EUR, do prawie 1,3 mld EUR;
- Łotwą, w obrotach z którą notowano dynamiczny wzrost eksportu (o 33,5%), który był 5-krotnie szybszy niż importu, co przełożyło się na zwiększenie nadwyżki o nieco ponad 0,3 mld EUR, do prawie 1,1 mld EUR.

W przekroju towarowym w polskim eksporcie do UE w 2013 r. największą część stanowiły:

- wyroby elektromaszynowe – 37%, tj. 43 mld EUR;
- wyroby przemysłu chemicznego – 14,2%, tj. 16,5 mld EUR;
- artykuły rolno-spożywcze – 13,8%, tj. 16 mld EUR;
- wyroby metalurgiczne – 11,4%, tj. 13,3 mld EUR.

Najszybciej w 2013 r. zwiększył się eksport artykułów rolno-spożywczych, tj. o 15,7%, do 16 mld EUR. Wśród produktów żywnościowych najważniejsze znaczenie w eksporcie miały: *mięso i podroby jadalne* (2,6 mld EUR, tj. 2,2% łącznego wywozu do UE), *produkty mleczne i nabiałowe* (prawie 1,5 mld EUR, tj. 1,3% udziału), *tytoń i przetworzone namiastki tytoniu* (1,4 mld EUR, tj. 1,2% udziału).

Stosunkowo szybko w 2013 r. zwiększyła się sprzedaż wyrobów chemicznych – o 10,4%, do 16,5 mld EUR, co poskutkowało umocnieniem ich pozycji w wywozie, do 14,2%. W tej grupie najbardziej zwiększył się wywóz *tworzyw sztucznych i artykułów z nich* (o 11,5%, do 5,7 mld EUR, co stanowiło 4,9% łącznego eksportu do UE), *produktów farmaceutycznych* (o 22,2%, do prawie 1,7 mld EUR, tj. 1,4% udziału) oraz *mydła i preparatów piorących* (o 16,4%, do 1,1 mld EUR, tj. 1% udziału).

Relatywnie wolniej w 2013 r. zwiększył się wywóz dominujących w obrotach z Unią Europejską wyrobów elektromaszynowych, tj. o 5,5% (do 43 mld EUR). Wynikało to z niskiego tempa wzrostu sprzedaży najważniejszych w tej grupie *pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów* – o 2,8% (do 13,4 mld EUR) oraz *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych* – o 4,9% (do 13,6 mld EUR), co przełożyło się na nieznaczne zmniejszenie ich udziałów, do odpowiednio 11,5% i 11,7%. Z drugiej strony szybciej niż przeciętnie do UE wzrósł eksport *maszyn i urządzeń elektrycznych* – o 7,1%, do 13,2 mld EUR.

Z kolei sprzedaż wyrobów metalurgicznych do UE spadła w 2013 r. o 0,4% (do niespełna 13,3 mld EUR), o czym zdecydowało zmniejszenie wywozu *żelaza, żeliwa i stali* (o 6,3%) oraz *miedzi i wyrobów z miedzi* (o 9,3%).

Wymiana Polski z UE ma charakter wewnątrzgałęziowy dlatego też w imporcie z tych rynków, podobnie jak w eksporcie dominujące znaczenie mają wyroby przemysłu elektromaszynowego (35,8% udziału), oraz produkty chemiczne (23,4%). Na kolejnych miejscach uplasowały się wyroby metalurgiczne (z udziałem 13,5%) oraz artykuły rolno-spożywcze (10,8%).

4.2.2 Pozaunijne rynki rozwinięte

Z relatywnie wolnym wzrostem obrotów z UE kontrastuje dynamiczne zwiększenie wymiany z pozaunijnymi rynkami rozwiniętymi gospodarczo, gdzie eksport wzrósł o 20,3% (do 10,7 mld EUR), a import o 8,4% (do 11,8 mld EUR).

Wśród tej grupy państw lepsze wyniki wymiany odnotowano z krajami spoza EFTA, gdzie w konsekwencji dynamicznego wzrostu eksportu – aż o 22,5% (do 6,3 mld EUR) oraz niższego zwiększenia importu – o 2,1% (do 7,5 mld EUR), deficyt został zredukowany o 1 mld EUR, do 1,2 mld EUR. Najszybciej w tej grupie rynków wzrosła sprzedaż do USA (o 30,3%), RPA (o 17,8%), Japonii (o 15,5%) oraz Izraela (o 9,1%), co przy jednoczesnym spowolnieniu czy nawet spadku importu poskutkowało poprawą salda obrotów. Najkorzystniejsze zmiany bilansu odnotowano w przypadku USA, gdzie deficyt został zredukowany o 620 mln EUR (do ok. 530 mln EUR) oraz Kanady (wzrost nadwyżki o 140 mln EUR, do ok. 460 mln EUR), Japonii (zmniejszenie deficytu o 135 mln EUR, do 1,6 mld EUR), RPA (zwiększenie nadwyżki o ok. 110 mln EUR, do 250 mln EUR).

W grupie pozaunijnych rynków rozwiniętych gospodarczo spoza EFTA naszym najważniejszym partnerem handlowym są Stany Zjednoczone, do których trafia 58% polskiego eksportu do tej grupy krajów i skąd pochodzi 56% importu z nich. W obrotach z USA dominujące znaczenie mają wyroby elektromaszynowe, które w 2013 r. odpowiadały za ok. 56% (2 mld EUR) całkowitego wywozu na ten rynek oraz za 58% przywozu (2,4 mld EUR). Na kolejnym miejscu w eksporcie na rynek amerykański uplasowały się produkty mineralne z udziałem 11,6% (ok. 420 mln EUR), a w imporcie wyroby chemiczne (18,7% udziału, tj. ok. 780 mln EUR).

Blisko 30% towarów importowych z pozaunijnych rynków rozwiniętych spoza EFTA trafia do Polski z Japonii. Ok. ¾ importu z Japonii stanowią wyroby elektromaszynowe (ponad 1,6 mld EUR), w tym *urządzenia mechaniczne i elektryczne i ich części* ok. 50% (prawie 1,1 mld EUR). Za ok. 16% przywozu z tego rynku odpowiadają z kolei wyroby chemiczne (ok. 345 mln EUR). Eksport z Polski do Japonii jest niewspółmiernie niższy od importu i w 2013 r. wyniósł 0,5 mld EUR, co stanowiło zaledwie 8,1% łącznego polskiego wywozu do tej grupy krajów. Analogicznie jak w imporcie najważniejsze znaczenie mają tu wyroby elektromaszynowe (ok. 41% udziału).

Eksport do EFTA zwiększył się w 2013 r. o 17,2% (do 4,4 mld EUR), czyli wolniej niż import z tych rynków, który wzrósł w tym czasie o 21,3% (do 4,3 mld EUR). Przełożyło się to na zmniejszenie nadwyżki o ok. 0,1 mld EUR, do nieznacznie ponad 0,1 mld EUR. O tak dynamicznym wzroście wymiany zadecydowały wyniki handlu z najważniejszym polskim partnerem handlowym spośród rynków EFTA, Norwegią, gdzie eksport zwiększył się o 26,2% (do blisko 3,1 mld EUR), a import o 33,2% (do 2,9 mld EUR). Tym samym w 2013 roku Norwegia była odbiorcą 70% naszego eksportu kierowanego łącznie do krajów EFTA oraz dostarczycielem do Polski 68% łącznego importu z tej grupy rynków. W polskim eksporcie na rynek norweski w 2013 r. dominowały wyroby elektromaszynowe (65,4%, tj. ok. 2 mld EUR) oraz wyroby metalurgiczne (12,8%, tj. ok. 0,4 mld EUR), których wywóz zwiększył się odpowiednio o 32,7% i 14,4%. Podobnie jak w eksporcie, w imporcie z Norwegii najważniejsze znaczenie mają wyroby elektromaszynowe, które w rezultacie gwałtownego zwiększenia przywozu (o 77,6%) umocniły swoją pozycję do ok. 42% wobec 31,2% w 2012 r. Na kolejnych miejscach w przywozie z Norwegii znalazły się artykuły żywnościowe (21,5% udziału, tj. ok. 630 mln EUR) oraz produkty mineralne (19,4%, ok. 570 mln EUR).

4.2.3 Wspólnota Niepodległych Państw

Po dynamiczny wzroście eksportu do Wspólnoty Niepodległych Państw w 2012 r. (tj. o 22,3%) w kolejnym roku spowolnił on do 7,7% osiągając ok. 15,3 mld EUR. Jednocześnie import z nich zmniejszył się o 11,7% (do prawie 21,9 mld EUR), co poskutkowało redukcją ujemnego salda o 4 mld EUR, do ok. 6,5 mld EUR.

Wśród rynków WNP wzrost eksportu odnotowano w przypadku niemalże wszystkich państw (poza Tadżykistanem), w tym do Rosji o 6,1% (tj. o ok. 470 mln EUR, do 8,1 mld EUR), na Ukrainę o 5,1% (tj. o 210 mln EUR, do 4,3 mld EUR) oraz do Białorusi o 16,5% (tj. o blisko 260 mln EUR, do 1,8 mld EUR). Ponadto w 2013 r. nastąpiło gwałtowne przyspieszenie wywozu do Mołdowy – aż o 63,5%, do 270 mln EUR.

Jednocześnie w wymianie z trzema najważniejszymi partnerami handlowymi Polski z grupy rynków WNP, tj. Rosją, Ukrainą i Białorusią, odnotowano w 2013 r. znaczące zmniejszenie przywozu, a w ślad za tym wyraźną poprawę salda obrotów.

Do redukcji ujemnego salda z Rosją w 2013 r. przyczynił się głęboki spadek importu z tego rynku, tj. o 11,9%, do 19 mld EUR, w tym dominujących w przywozie produktów mineralnych o 11,7%. Należy pamiętać, że przywóz tych produktów jest kreowany przez niezbędny import surowców energetycznych, a przy względnie stabilnym od lat wzroście wolumenu ich importu, jego skala w wymiarze wartościowym zależy bezpośrednio od cen światowych, które w 2013 r. spadły. W 2013 roku średniomiesięczna cena ropy ukształtowała się na poziomie 108,6 USD za baryłkę, czyli o 2,7% niższym niż przed rokiem (111,7 USD/baryłka). W konsekwencji notowany przed rokiem pokaźny łączny deficyt z Rosją na poziomie blisko 14 mld EUR został zredukowany do 10,9 mld EUR w 2013 r. (tj. o blisko 3,1 mld EUR).

Korzystne zmiany stanu zrównoważenia odnotowano także w przypadku dominujących w eksporcie wyrobów elektromaszynowych (39% całkowitego eksportu do Rosji). Gwałtowny spadek ich importu (o 41,5%, do ok. 0,2 mld EUR) przy nieznacznym wzroście eksportu (o 1,5%, do 3,2 mld EUR) przełożył się na zwiększenie nadwyżki o prawie 0,2 mln EUR, do ok. 3 mld EUR, w tym pozycji *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części* (o ok. 170 mln EUR), *maszyny i urządzenia elektryczne i ich części* (o 100 mln EUR). Zdolało to z nadwyżką skompensować pogorszenie salda obrotów *pojazdów oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 175 mln EUR).

Poprawa salda nastąpiła także w wymianie artykułami rolno-spożywczymi. Jakkolwiek ich eksport w 2013 r. zwiększył się o 19,6%, a import o 26,1%, to jednak przy niewspółmiernie wyższej wartości eksportu (14-krotnie wyższej niż importu) nadwyżka zwiększyła się o ok. 190 mln EUR, do blisko 1,2 mld EUR. Odpowiadała za to głównie poprawa stanu zrównoważenia wymiany w trzech pozycjach, a mianowicie: *produktów mlecznych i nabiałowych* oraz *mięsa i podrobów jadalnych* – po ok. 57 mln EUR oraz *owoców i orzechów jadalnych* – o ok. 50 mln EUR.

W przypadku Ukrainy, notowane w 2013 r. zwiększenie nadwyżki o ok. 520 mln EUR, do ponad 2,6 mld EUR wynikało głównie z poprawy salda w wymianie produktami mineralnymi i artykułami rolno-spożywczymi. W przypadku tej pierwszej grupy towarów, w rezultacie dynamicznego zwiększenia eksportu (o 28,8%) oraz spadku importu o 2,9%, notowany przed rokiem deficyt na poziomie ok. 120 mln EUR został przekształcony w nadwyżkę w wysokości 2,5 mln EUR. Natomiast w przypadku artykułów rolno-spożywczych odnotowano spadek eksportu o 8,2% oraz zmniejszenie importu o 31,4% co przełożyło się na poprawę salda o 120 mln EUR.

Istotne zmiany odnotowano również w wymianie z Białorusią, gdzie z jednej strony nastąpił dynamiczny wzrost eksportu (o 16,5%, do 1,8 mld EUR), a z drugiej głęboki spadek importu (23,6%, do prawie 0,6 mld EUR). W rezultacie saldo obrotów z tym rynkiem poprawiło się o ok. 440 mln EUR, do 1,2 mld EUR, w tym dominujących w imporcie produktów mineralnych o ok. 180 mln EUR oraz najważniejszych w eksporcie wyrobów elektromaszynowych o ok. 155 mln EUR.

4.2.4 Pozostałe kraje rozwijające się (poza WNP)

Wyraźnie szybciej niż do WNP wzrósł w 2013 r. eksport na pozostałe rynki rozwijające się i słabiej rozwinięte, tj. o 15,8%, do blisko 12,7 mld EUR. Jakkolwiek import z nich zwiększył się 2,6-krotnie wolniej (tj. o 6,1%, do 31,5 mld EUR), to ze względu na jego zdecydowanie wyższą wartość nie przełożyło się to na redukcję deficytu handlowego, który wyniósł prawie 18,9 mld EUR i był o 70 mln EUR wyższy niż w roku 2012.

W obrotach towarowych z tą grupą państw dominujące znaczenie mają wyroby przemysłu elektromaszynowego, które w 2013 r. w rezultacie dynamicznego zwiększenia eksportu (o 27,2%, do 6,5 mld EUR) i importu (o 10,7%, do 17,2 mld EUR) jeszcze bardziej umocniły swoją pozycję w obustronnej wymianie. W 2013 r. stanowiły one 51,6% całkowitego polskiego eksportu na te rynki oraz 54,6% importu. Wśród tej grupy towarów w obu strumieniach wymiany handlowej najważniejsze znaczenie mają *maszyny i urządzenia elektryczne; kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz statki, łodzie i konstrukcje pływające*. W 2013 r. w obrotach wyrobami elektromaszynowymi z rynkami słabiej rozwiniętymi spoza WNP Polska notowała deficyt na poziomie 10,7 mld EUR, czyli o ok. 260 mln EUR wyższy niż roku 2012.

Drugą najważniejszą grupą towarową w eksporcie na te rynki są wyroby chemiczne, jakkolwiek ich udział w wyniku spadku eksportu o 2,6% (do ok. 1,6 mld EUR) zmniejszył się do 12,5%. Wynikało to ze spadku wywozu najważniejszych wśród tej grupy produktów, tj. *kauczuku i wyrobów z kauczuku i chemikaliów organicznych*, tj. odpowiednio o 6,1% i ponad 30%.

Ważną rolę w eksporcie na rynki słabiej rozwinięte spoza WNP odgrywają także artykuły rolno-spożywcze, których wywóz w 2013 r. zwiększył się o 11,5%, a udział ukształtował na poziomie 11,7%. Z produktów żywnościowych Polska na te rynki najwięcej sprzedaje *mięsa i podrobów jadalnych* (2,1% udziału), *produktów mlecznych* (1,9%) oraz *zbóż* (1,5%).

Jak już wcześniej wspomniano import z tej grupy państw, analogicznie jak eksport, zdominowany jest przez wyroby elektromaszynowe. Na drugim miejscu uplasowały się wyroby przemysłu lekkiego z udziałem 13% (4,1 mld EUR).

Wśród grupy rynków rozwijających się i słabiej rozwiniętych spoza WNP na uwagę zasługują korzystne zmiany obrotów z następującymi państwami:

- Republiką Korei, gdzie w rezultacie dynamicznego zwiększenia eksportu (o 32,4%, do ok. 550 mln EUR) oraz spadku importu o 9,5% (do prawie 3,2 mld EUR), deficyt zmniejszył się o 465 mln EUR, do 2,6 mld EUR. Na takie wyniki przełożyły się zmiany obrotów dominujących w wymianie, wyrobów elektromaszynowych (po ok. 76% udziału zarówno w eksporcie, jak i imporcie), których wywóz zwiększył się aż o 54,5% (do ponad 0,4 mld EUR), a przywóz spadł o 13,1% (do 2,4 mld EUR). Wśród wyrobów elektromaszynowych po stronie eksportu szczególnie przyspieszył wywóz *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych i ich części oraz statków, łodzi oraz konstrukcji pływających*, z kolei po stronie importu najgłębsze spadki dotknęły *przyrządów, narzędzi, aparatów optycznych, pomiarowych i medycznych*;

- Arabią Saudyjską, gdzie w wyniku gwałtownego wzrostu wywozu (o 40,1%, do 380 mln EUR), przy głębokim spadku przywozu (aż o 64,4%, do 76 mln EUR), nadwyżka zwiększyła się o prawie 250 mln EUR, do 0,3 mld EUR;
- Serbią, w obrotach z którą zdecydowanie szybszy wzrost eksportu (o 75%, do 635 mln EUR) niż importu (o 46,9%, do ok. 160 mln EUR) zdecydował o zwiększeniu dodatniego salda wymiany o ok. 220 mln EUR, do prawie 480 mln EUR oraz
- Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, gdzie w konsekwencji gwałtownego przyspieszenia eksportu (o 66,4%, do ok. 570 mln EUR), przy relatywnie wolnym wzroście importu (o 6,9%, do 85 mln EUR), nadwyżka wzrosła o nieco ponad 220 mln EUR, do ok. 485 mln EUR.

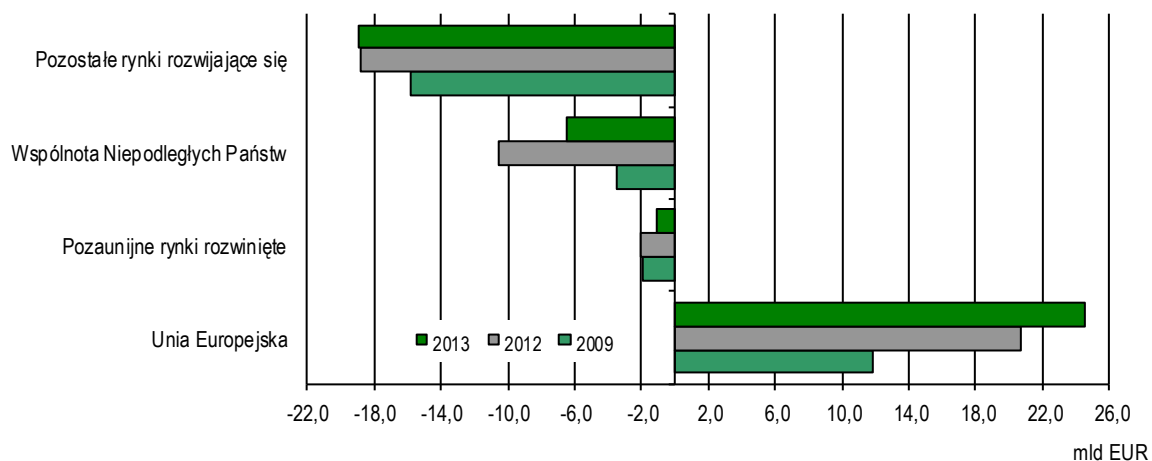
W omawianej grupie rynków, wśród państw, z którymi w 2013 r. bilans wymiany poprawił się o ponad 0,1 mld EUR znalazły się również: Argentyna (o 0,2 mld EUR), Malezja (o ok. 110 mln EUR) oraz Tunezja (o prawie 107 mln EUR).

Z drugiej strony w grupie rynków rozwijających się i słabiej rozwiniętych spoza WNP największe pogorszenie salda obrotów nastąpiło z:

- Chinami, gdzie pomimo dynamicznego zwiększenia eksportu (o 17,4%, do 1,6 mld EUR) i relatywnie wolnego wzrostu importu (o 6,8%, do 14,6 mld EUR), deficyt pogłębił się o 0,7 mld EUR, do 13 mld EUR. W sprzedaży na ten rynek najważniejsze znaczenie mają wyroby metalurgiczne (38,2% udziału, tj. 0,6 mld EUR), w tym *miedź i wyroby z miedzi*, które odpowiadają za 34,6% całkowitego eksportu do Chin. Na drugim miejscu znajdują się produkty elektromaszynowe (29% udziału, tj. 460 mln EUR), w tym *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części* (10,6%) oraz *maszyny i urządzenia elektryczne i ich części* (10,1%). Polska z Chin najwięcej sprowadza produktów elektromaszynowych (61% udziału, tj. 8,9 mld EUR), w tym *maszyn i urządzeń elektrycznych i ich części* (33,1% udziału, tj. 4,8 mld EUR) oraz *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych i ich części* (23,1% udziału, tj. prawie 3,4 mld EUR). Wyroby elektromaszynowe generują jednocześnie największy deficyt w obrotach z tym azjatyckim rynkiem, który w 2013 r. wyniósł prawie 8,5 mld EUR (co stanowiło 65% całkowitego ujemnego bilansu z Chinami) i był wyższy niż w roku 2012 r. o ponad 0,8 mld EUR.
- Indiami, na rynek których eksport spadł aż o 28,3% (do 370 mln EUR), a import wzrósł o 14,1% (do 1,1 mld EUR), co przełożyło się na zwiększenie ujemnego salda wymiany o prawie 0,3 mld EUR, do ponad 0,7 mld EUR;
- Turcją, w obrotach z którą odnotowano 4,5% spadek eksportu (do 2,3 mld EUR) oraz 8,9% wzrost importu (do 1,8 mld EUR) i w rezultacie notowana przed rokiem nadwyżka zmniejszyła się o prawie 260 mln EUR, do niespełna 0,5 mld EUR. Eksport do Turcji zdominowany jest przez wyroby elektromaszynowe, których sprzedaż w 2013 r. spadła o 1,1% (do 1,4 mld EUR), a udział ukształtował się na poziomie 62,8%. Wśród towarów tej grupy odnotowano z jednej strony głęboki spadek wywozu *maszyn i urządzeń elektrycznych i ich części* (o 34,9%), natomiast z drugiej strony dynamiczny wzrost eksportu *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych i ich części* (o 20,9%) oraz *pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów* (o 28%). Na drugim miejscu znalazły się produkty chemiczne, z poziomem zbliżonym do zeszłorocznego (tj. ok. 360 mln EUR). Szczególnie niekorzystne zmiany dotknęły w 2013 r. artykuły rolno-spożywcze, które jeszcze w 2012 r. w polskim eksporcie do Turcji znajdowały się na pozycji 3. (z udziałem 8,2%). Rok 2013 r. przyniósł załamanie ich sprzedaży aż o 66,4% (do ok. 65 mln EUR), co przełożyło się na zmniejszenie ich udziału do 2,9%. Było to konsekwencją niemalże wstrzymania eksportu *mięsa i podrobów jadalnych* oraz głębokiego spadku sprzedaży *tytoniu i przetworzonych namiastek tytoniu* (o 62,8%). W przywozie z Turcji najważniejsze znaczenie mają wyroby elektromaszynowe (41% udziału, tj. ok. 750 mln EUR) oraz produkty przemysłu lekkiego (ok. 25,8%, tj. ok. 470 mln EUR).

- Wietnamem, z którego przywóz dynamicznie przyspieszył w 2013 r. (aż o 35,2%, do 860 mln EUR), a eksport spadł o 9,6% (do ok. 110 mln EUR), co przełożyło się na pogłębienie deficytu o ok. 235 mln EUR, do ok. 750 mln EUR.

Wykres 6 Struktura geograficzna salda obrotów towarowych Polski z zagranicą w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w mld EUR)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

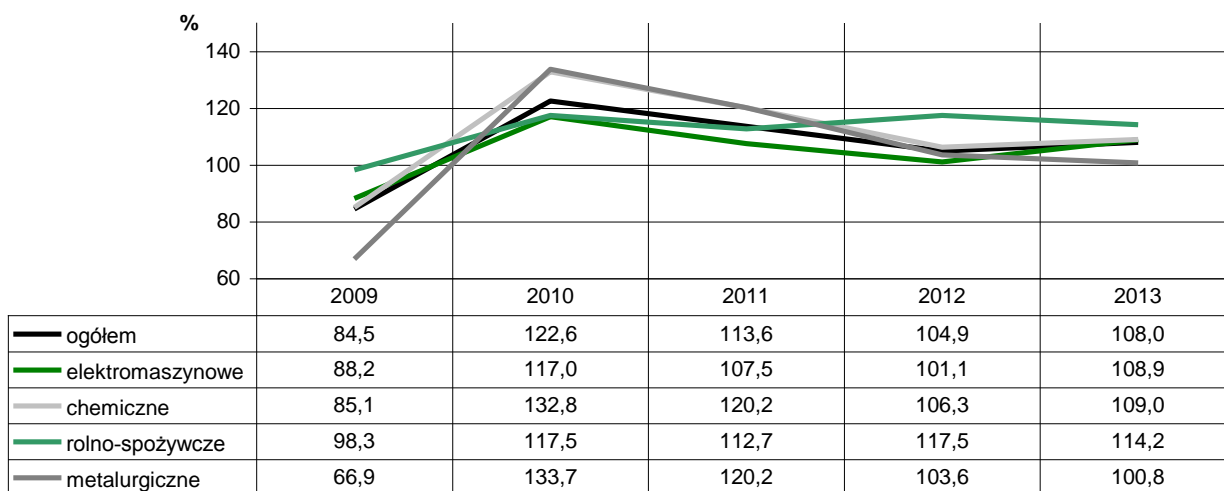

5 ZMIANY STRUKTURY PRZEDMIOTOWEJ OBROTÓW TOWAROWYCH

W 2013 roku – podobnie jak rok wcześniej – czołowe miejsce w polskim eksporcie zajęły:

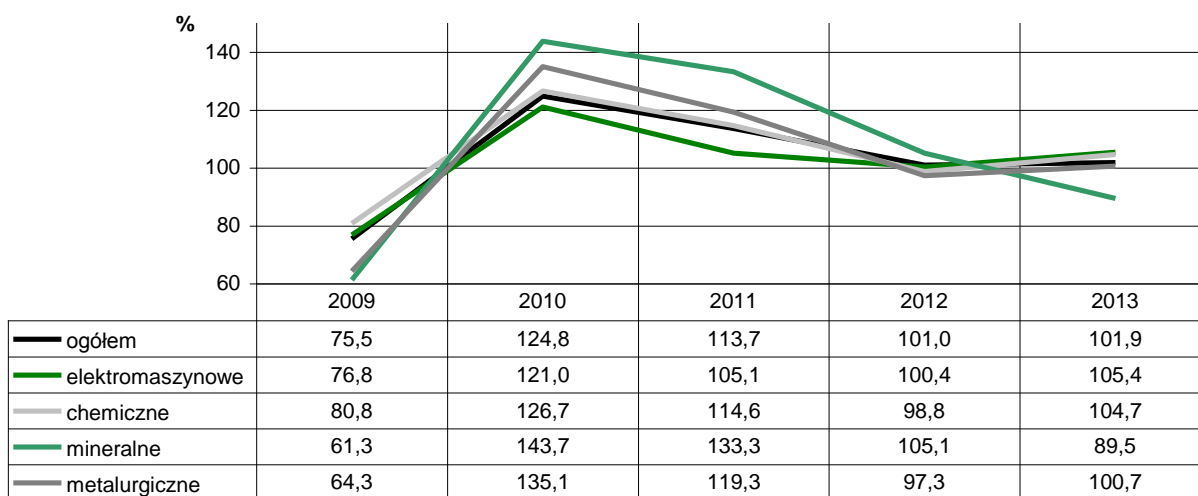
- **wyroby przemysłu elektromaszynowego**, których udział w łącznej sprzedaży zagranicznej wyniósł 39,3%;
- **produkty przemysłu chemicznego** (z udziałem 14,1%);
- **artykuły rolno-spożywcze** (z udziałem 13,2%) oraz
- **wyroby metalurgiczne** (10,9% udziału).

Wykres 7 Dynamika polskiego eksportu wybranych grup towarowych w latach 2009-2013 (w EUR, rok poprzedni = 100)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Wykres 8 Dynamika polskiego importu wybranych grup towarowych w latach 2009-2013 (w EUR, rok poprzedni = 100)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Najszybciej wśród głównych grup towarowych zwiększył się w roku 2013 eksport **artykułów rolnospożywczych** – o 14,2% i osiągnął wartość 20,4 mld EUR. Była to kontynuacja tendencji z roku 2012, kiedy to eksport tej grupy zwiększył się zdecydowanie szybciej niż pozostałych, tj. o 17,5% na tle przeciętnego wzrostu eksportu o 4,9%. Jak już wcześniej wspomniano, dynamicznie rosnący w ostatnich latach eksport artykułów żywnościowych stał się jedną z naszych specjalności eksportowych i pozwala tej grupie towarowej systematycznie umacniać swój udział w łącznym polskim eksporcie – do 13,2% w 2013 roku wobec 12,5% w 2012 r. i 11,1% w 2011 r.

Wśród ważniejszych produktów żywnościowych najwyższy wzrost w 2013 roku odnotowano w eksporcie produktów pochodzenia roślinnego (o 16,7%, do ponad 4,1 mld EUR), które stanowiły 2,7% łącznego eksportu z Polski. Najważniejsze znaczenie w tej grupie miał eksport pozycji obejmujących:

- *owoce i orzechy jadalne, itp.* – ich wywóz wzrósł o 9,1% (do prawie 1,2 mld EUR), a udział w łącznym wywozie stanowił 0,7%;
- *warzywa oraz bulwy i korzenie jadalne* – których eksport zwiększył się o 10,2%, do ok. 950 mln EUR (tj. 0,6% eksportu ogółem) oraz
- *zboża* – ich sprzedaż za granicę wzrosła o 24,2%, do ok. 840 mln EUR (tj. 0,5% eksportu).

Dynamicznie wzrósł także eksport produktów pochodzenia zwierzęcego (o 13,8%, do ponad 6,6 mld EUR) oraz gotowych artykułów spożywczych (o 12,2%, do 9,1 mld EUR), których udział w łącznym wywozie z Polski wyniósł odpowiednio 4,3% oraz 5,9%.

W tej pierwszej grupie największa część przypadła na wywóz *mięsa i podrobów jadalnych*, których eksport zwiększył się o 11,4%, do blisko 3,4 mld EUR (pozycja ta stanowiła 2,2% łącznego wywozu) oraz *produktów mlecznych, jaj ptasich, miodu naturalnego, itp.*, gdzie odnotowano wzrost na poziomie 15,4%, do poziomu prawie 1,9 mld EUR (tj. 1,2% eksportu ogółem).

Z kolei wśród gotowych wyrobów spożywczych najszybciej wzrósł eksport *kakao i przetworów z kakao* (o 21,4%, do 1,1 mld EUR), *napojów bezalkoholowych, alkoholowych i octu* (o 19,1%, do 560 mln EUR) oraz *przetworów ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka, itp.* – o 17,4% (do prawie 1,2 mld EUR). Znacząca część przypadła także na eksport *tytoniu i przetworzonych zamiastek tytoniu*, który w 2013 r. zwiększył się o 5,2%, do 1,5 mld EUR.

Wzrost zanotowany po stronie importu artykułów rolnospożywczych (o 5,6%, do 14,3 mld EUR) był znacznie wolniejszy niż w ich eksporcie, co pozwoliło powiększyć nadwyżkę obrotów produktami żywnościowymi o 1,8 mld EUR, do 6,1 mld EUR. Wynikało to przede wszystkim ze wzrostu nadwyżki w wymianie gotowymi produktami spożywczymi – o ok. 845 mln EUR, do 3,4 mld EUR oraz poprawy salda obrotów produktami pochodzenia roślinnego, gdzie deficyt z 2012 r. na poziomie 20 mln EUR został przekształcony w nadwyżkę w kwocie ok. 570 mln EUR.

Głównym odbiorcą polskiego eksportu rolnospożywczego są kraje unijne, gdzie w 2013 roku trafiło 78% łącznej naszej zagranicznej sprzedaży produktów żywnościowych (tj. 16 mld EUR). Jednocześnie to właśnie w handlu z UE Polska generuje zdecydowaną nadwyżkę obrotów artykułami rolnospożywczymi (prawie 6,1 mld EUR). Wśród krajów unijnych głównym rynkiem zbytu dla naszych produktów żywnościowych są Niemcy, które stanowiły 23,1% w łącznym wywozie artykułów żywnościowych z Polski, tj. 4,7 mld EUR. Pozostałymi najważniejszymi unijnymi odbiorcami tych towarów w roku 2013 były: Wielka Brytania (1,5 mld EUR), Czechy (1,2 mld EUR), Francja (1,2 mld EUR), Włochy i Niderlandy (po prawie 1,1 mld EUR).

Rynki WNP w polskim eksporcie spożywczym w 2013 r. stanowiły 10,7%, tj. prawie 2,2 mld EUR, z czego blisko 60% (prawie 1,3 mld EUR) trafiła do Rosji. W handlu z tą grupą rynków odnotowano

nadwyżkę w wysokości prawie 1,7 mld EUR. Natomiast niewielki deficyt obrotów artykułami rolno-spożywczymi odnotowany został w handlu z krajami EFTA (ok. 530 mln EUR) oraz innymi niż WNP rynkami rozwijającymi się (ok. 1,1 mld EUR).

Eksport drugiej pod względem wartości w polskim eksporcie (z udziałem 14,1%) grupy **wyrobów przemysłu chemicznego** w roku 2013 osiągnął poziom ponad 21,9 mld EUR, czyli o 9% wyższy wobec poziomu sprzed roku. Szybciej niż przeciętnie dla całej grupy zwiększył się wywóz m.in.:

- *tworzyw sztucznych i artykułów z nich* – o 11,5%, do 7,1 mld EUR, co stanowiło 4,6% łącznego polskiego eksportu;
- *produktów farmaceutycznych* – o 25,7%, do prawie 2,4 mld EUR (tj. 1,5% eksportu ogółem) oraz
- *mydła, preparatów piorących, smarowych, do czyszczenia, itp.* – o 13%, do ponad 1,4 mld EUR (0,9% eksportu).

Nieco wolniej niż przeciętnie zwiększył się wywóz stanowiących znaczącą część w eksporcie wyrobów chemicznych *kauczuku i wyrobów z kauczuku* – o 6,3%, do 4 mld EUR (2,6% eksportu ogółem).

W imporcie produktów chemicznych odnotowano wzrost o 4,7% (do poziomu 27,6 mld EUR). Największą część przywozu stanowiły *tworzywa sztuczne i artykuły z nich* oraz *produkty farmaceutyczne*, których przywóz zwiększył się odpowiednio o 5,4% (do 9,2 mld EUR) oraz 4,8% (do 4,3 mld EUR), a ich udziały w imporcie ogółem wyniosły odpowiednio 5,9% i 2,7%.

Deficyt w obrotach całą grupą wyrobów chemicznych został zredukowany o ok. 570 mln EUR, do poziomu 5,7 mld EUR. W największym stopniu przełożyła się na to poprawa salda w następujących pozycjach:

- *produkty farmaceutyczne* – redukcja deficytu wyniosła 290 mln EUR, do ok. 1,9 mld EUR;
- *tworzywa sztuczne i artykuły z nich*, gdzie nastąpiła redukcja deficytu o ok. 260 mln EUR, do niecałych 2,1 mld EUR oraz
- *kauczuk i wyroby z kauczuku* – nadwyżka wymiany w tej pozycji powiększyła się o ok. 245 mln EUR, do 1,1 mld EUR.

Unia Europejska w 2013 r. była odbiorcą 3/4 łącznego polskiego eksportu produktów przemysłu chemicznego (16,5 mld EUR) i jednocześnie w obrotach z tymi rynkami odnotowano największy deficyt wymiany (5 mld EUR), jednak wobec poziomu sprzed roku został on zredukowany o 465 mln EUR. Ujemne saldo obrotów wyrobami chemicznymi wystąpiło także w obrotach z pozaunijnymi rynkami rozwiniętymi (prawie 1 mld EUR) oraz rynkami rozwijającymi się poza WNP (prawie 1,4 mld EUR). Natomiast w handlu z krajami WNP (których udział w naszym eksporcie chemicznym stanowił 13,3%, tj. 2,9 mld EUR) zanotowana została nadwyżka obrotów na poziomie ponad 1,6 mld EUR, która powiększyła się o ok. 250 mln EUR wobec poziomu sprzed roku.

Dominującą grupą w polskiej wymianie towarowej z zagranicą od wielu lat są **wyroby przemysłu elektromaszynowego**, które w 2013 r. stanowiły 39,3% w eksporcie oraz 36% w imporcie. Eksport tych produktów zwiększył się o 8,9% (osiągając poziom 61 mld EUR), czyli wobec wzrostu odnotowanego w 2012 r. (o 1,1%) znacząco przyspieszył. Dynamiczny wzrost nastąpił w eksporcie *statków, łodzi i konstrukcji pływających* – o 31,3%, do 4,1 mld EUR, co stanowiło 2,6% łącznego wywozu z Polski. W grupie wyrobów elektromaszynowych dominował eksport:

- *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* – który zwiększył się o 8,2%, do 19,5 mld EUR (tj. 12,6% łącznego eksportu z Polski);
- *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części* – ich wywóz wzrósł o 6,7%, osiągając wartość blisko 17,1 mld EUR (tj. 11% eksportu) oraz

- *pojazdów nieszynowych, ich części i akcesoriów*, których eksport wzrósł o 3,3%, do 16,6 mld EUR, co dało 10,7% udziału w łącznym wywozie.

Import wyrobów elektromaszynowych zwiększył się w tym czasie o 5,4%, do ok. 56,6 mld EUR. Najszybszy wzrost – podobnie jak w eksporcie – odnotowano w przypadku *statków, łodzi i konstrukcji pływających* – o 33,8%, do ponad 3,3 mld EUR (tj. 2,1% przywozu ogółem). Największa część importu w grupie wyrobów elektromaszynowych przypadała na następujące pozycje:

- *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* – gdzie nastąpił wzrost o 3,1%, do ok. 19,2 mld EUR, co stanowiło 12,2% łącznego importu;
- *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części* – import zwiększył się o 7,2%, do 17,2 mld EUR (tj. 11% przywozu) oraz
- *pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria* – ich przywóz osiągnął 12,3 mld EUR (tj. 7,9% łącznego przywozu do Polski) i był o 4,9% wyższy niż przed rokiem.

Wyniki osiągnięte w obrotach wyrobami elektromaszynowymi przełożyły się na znaczący wzrost nadwyżki obrotów – o prawie 2,1 mld EUR, do poziomu prawie 4,4 mld EUR, na co w decydującym stopniu przełożyła się poprawa salda w pozycjach obejmujących:

- *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* – deficyt notowany tu w 2012 r. na poziomie ok. 550 mln EUR przekształcił się w nadwyżkę w kwocie ok. 360 mln EUR;
- *statki powietrzne, kosmiczne i ich części* – poprawa salda o ok. 575 mln EUR oraz
- *przyrządy, narzędzia, aparaty optyczne, fotograficzne, pomiarowe, medyczne, itp.*, gdzie nastąpiła redukcja deficytu o ok. 520 mln EUR, do niespełna 1,5 mld EUR.

Kraje Unii Europejskiej są odbiorcą ponad 70% eksportu wyrobów elektromaszynowych z Polski. W 2013 r. wartość tego eksportu wyniosła 43 mld EUR. Sprzedaż tej grupy towarowej do pozostałych agregacji rynków przedstawiała się następująco: pozaunijne rozwinięte 9,7%, WNP 9%, a pozostałe rozwijające się rynki 10,7%. Odmienne kształtowała się geograficzna struktura importu produktów tego przemysłu. Kraje unijne odpowiadały za 58% przywozu tych towarów (32,9 mld EUR), pozaunijne rozwinięte za 10,9%, podczas gdy inne niż WNP kraje rozwijające się stanowiły 30,5% importu wyrobów elektromaszynowych do Polski (tj. 17,2 mld EUR). Przełożyło się to jednocześnie na strukturę salda, gdzie dodatni bilans w handlu z UE (10,2 mld EUR) oraz z krajami WNP (blisko 5,2 mld EUR) z nadwyżką skompensował wysoki deficyt notowany w handlu z pozostałymi rynkami rozwijającymi się (10,7 mld EUR). Tradycyjnie wynika to z głębokiego deficytu obrotów towarami elektromaszynowymi występującego w handlu z krajami Dalekiego Wschodu, w tym z Chinami (w 2013 roku deficyt wyniósł prawie 8,5 mld EUR), Republiką Korei (2 mld EUR), Tajwanem (ok. 570 mln EUR).

W 2013 r. szybszy niż w skali ogólnej wzrost odnotowano także w eksporcie **wyrobów przemysłu drzewno-papierniczego** oraz **wyrobów przemysłu lekkiego**, które stanowiły odpowiednio 4,6% i 3,6% łącznego wywozu z Polski. Eksport tej pierwszej grupy osiągnął wartość 7,1 mld EUR i był o 9,8% wyższy niż w 2012 r., co wynikało głównie z dynamicznego wzrostu wywozu pozycji obejmującej *drewno i wyroby z drewna, węgiel drzewny* – o 13,4%, do 3,1 mld EUR (tj. 2% łącznego eksportu z Polski). Import wyrobów drzewno-papierniczych wzrósł z kolei o 4%, do 5,3 mld EUR, co stanowiło 3,4% w imporcie ogółem. Przełożyło się to na powiększenie nadwyżki obrotów w tej grupie o 435 mln EUR, do 1,8 mld EUR.

Natomiast wywóz produktów przemysłu lekkiego wzrósł o 10,9% (do 5,6 mld EUR), co było głównie efektem wzrostu wywozu w głównych pozycjach tej grupy, tj.:

- *odzieży i dodatków odzieżowych innych niż z dzianin*, których eksport wzrósł o 9,7%, do prawie 1,7 mld EUR (1,1% eksportu ogółem);

- *odzieży i dodatków odzieżowych z dzianin* – ich eksport wyniósł blisko 1,3 mld EUR (0,8% eksportu) i był wyższy o 8,9% niż przed rokiem oraz
- *obuwia, getrów i wyrobów podobnych oraz ich części* – eksport tych towarów zwiększył się o 24,2%, do 725 mln EUR.

Ponad 2-krotnie wolniejszy wzrost po stronie importu produktów przemysłu lekkiego (o 5,2%, do 7,6 mld EUR) przełożył się na redukcję deficytu w obrotach tą grupą – o ok. 180 mln EUR, do 2 mld EUR.

Eksport stanowiących 11% polskiego eksportu **wyrobów metalurgicznych** – będących czwartą pod względem wartości grupą w polskim handlu zagranicznym – osiągnął wartość 16,9 mld EUR, a wobec poziomu sprzed roku był zaledwie o 0,8% wyższy. W eksporcie dominowały następujące pozycje:

- *wyroby z żeliwa i stali*, gdzie odnotowano wzrost o 2,6%, do prawie 5,2 mld EUR (tj. 3,3% eksportu);
- *żelazo, żeliwo i stal*, których wywóz wyniósł prawie 3,7 mld EUR (tj. 2,4% eksportu) i był o 9,8% niższy niż przed rokiem oraz
- *miedź i wyroby z miedzi*, których eksport obniżył się o 2,7%, do ok. 3,5 mld EUR (tj. 2,2% udziału w eksporcie).

W zbliżonym tempie jak eksport, zwiększył się import wyrobów metalurgicznych, tj. o 0,7%, do 16,3 mld EUR. W imporcie tej grupy dominują *żelazo, żeliwo i stal*, gdzie nastąpił spadek o 3,4% (do 5,8 mld EUR). Spadek ten został jednak skompensowany wzrostem w pozostałych głównych pozycjach, tj. *wyrobów z żeliwa i stali* o 1% (do 3,7 mld EUR) oraz *aluminium i wyrobów z aluminium* o 6% (do 2,7 mld EUR).

Nadwyżka obrotów w grupie wyrobów metalurgicznych wyniosła w 2013 r. 650 mln EUR i była zaledwie o 27 mln EUR wyższa niż w 2012 r. Największe dodatnie saldo wystąpiło w handlu *miedzią i wyrobami z miedzi* (2,1 mld EUR) oraz *wyrobami z żeliwa i stali* (1,4 mld EUR).

W polskich obrotach wyrobami metalurgicznymi zdecydowanie dominuje Unia Europejska, której udział w 2013 r. wyniósł po stronie eksportu 78,3% (blisko 13,3 mld EUR) oraz 76,1% w imporcie (12,4 mld EUR). Drugą grupą były inne niż WNP rynki rozwijające się, które stanowiły 9% w polskim eksporcie wyrobów metalurgicznych (1,5 mld EUR) oraz 11,8% w ich imporcie (1,9 mld EUR). Największa nadwyżka w obrotach tymi produktami odnotowana została w handlu z Unią Europejską (ok. 880 mln EUR), natomiast najgłębszy deficyt z wymianą z rynkami rozwijającymi się (innymi niż WNP) – ok. 400 mln EUR.

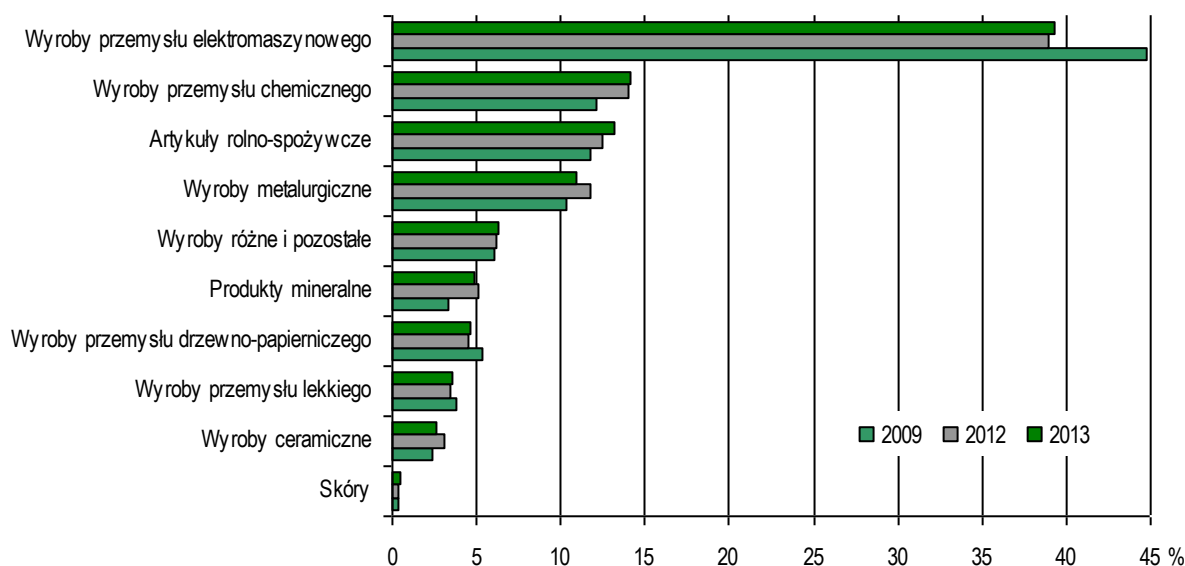
Korzystne zmiany z punktu widzenia zrównoważenia naszej wymiany z zagranicą nastąpiły w obrotach **produktami mineralnymi**, gdzie odnotowano redukcję deficytu o blisko 2,5 mld EUR, do niecałych 12 mld EUR. Było to rezultatem spadku wartości ich importu o 10,5% (do ok. 19,5 mld EUR), co z kolei było efektem wspomnianego wcześniej spadku cen surowców energetycznych. Eksport produktów mineralnych zwiększył się w 2013 r. o 2,6%, jednak w wymiarze bezwzględnym osiągnął 7,5 mld EUR i był on 2,6-krotnie niższy niż ich import.

O ile eksport produktów mineralnych z Polski w ponad $\frac{3}{4}$ trafia na rynki unijne (w 2013 r. było to 5,8 mld EUR), to w imporcie tradycyjnie dominują kraje Wspólnoty Niepodległych Państw, z których w 2013 roku pochodziło 78% importu tych towarów. Jednocześnie w wymianie z WNP generowany jest wysoki deficyt obrotów, który sięgnął prawie 14,6 mld EUR, jednak na skutek spadku wartości importu wobec poziomu sprzed roku został zredukowany o 2 mld EUR.

Jedyną, spośród dziesięciu umownie zagregowanych, grupą towarową, w eksporcie której odnotowano spadek w roku 2013 były **wyroby ceramiczne** (stanowiące 2,6% eksportu ogółem) – o 8,6%, do ok. 4 mld EUR. Spadek importu w tej grupie był nieco łagodniejszy – wyniósł 2,6% (do 2 mld EUR), co spowodowało zmniejszenie nadwyżki wymiany o 325 mln EUR, do ok. 2 mld EUR.

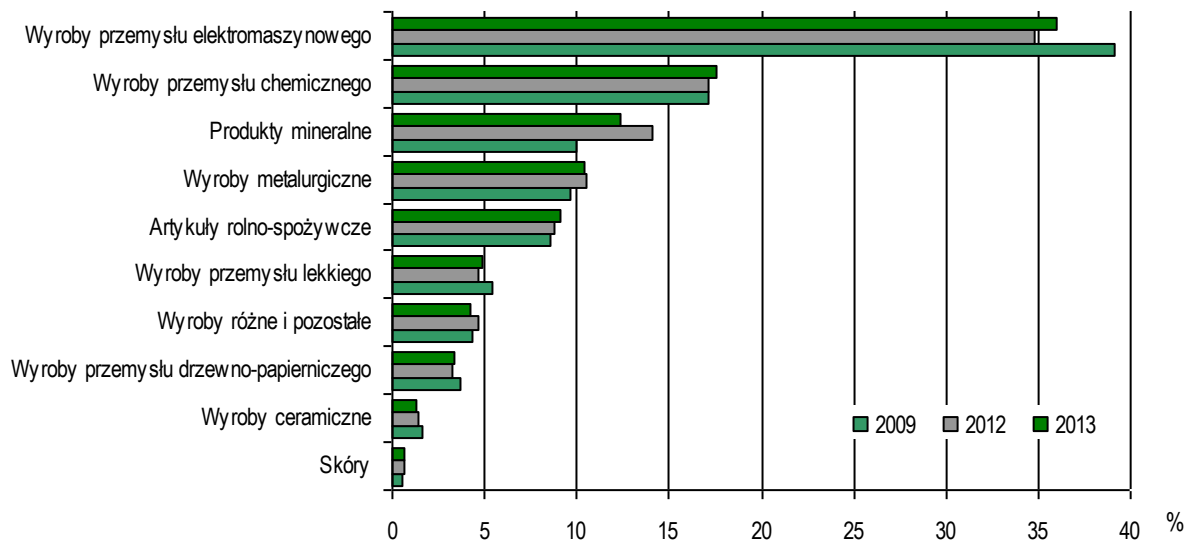
W 2013 r. eksport **mebli** zajmujących jedną z czołowych pozycji w polskim eksporcie (z udziałem 4,3%) wzrósł o 8,3%, osiągając wartość ponad 6,7 mld EUR. Warto odnotować, że w obrotach tymi artykułami Polska osiąga pokaźną nadwyżkę, która wyniosła 5,7 mld EUR i wobec poziomu sprzed roku była o ponad 440 mln EUR wyższa.

Wykres 9 Struktura towarowa polskiego eksportu w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w %)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Wykres 10 Struktura towarowa polskiego importu w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w %)

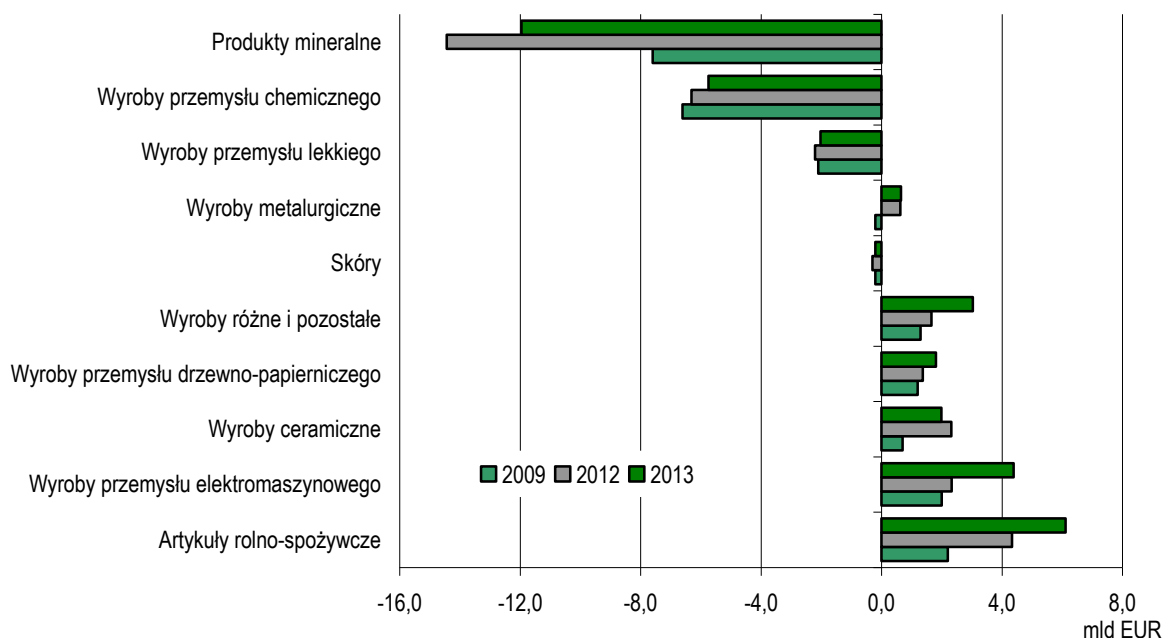

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Na czele listy pozycji towarowych dominujących w polskim eksporcie (agregowanych na poziomie 4-cyfrowych kodów CN) kolejny rok z rzędu plasowały się części i akcesoria samochodowe oraz samochody osobowe, które stanowiły w sumie 8% eksportu ogółem. O ile jednak sprzedaż za granicę części i akcesoriów wzrosła w 2013 r. o 9,9% (do prawie 7,3 mld EUR), to eksport samochodów osobowych osiągnął wartość blisko 5,2 mld EUR i był nieznacznie (tj. o 1,9%) niższy niż przed rokiem.

W 2013 roku odnotowano 23 pozycje towarowe, w których wartość eksportu była wyższa niż 1 mld EUR. Poza wskazanymi wyżej samochodami osobowymi oraz częściami i akcesoriami do nich, w tej grupie duże znaczenie miały inne wyżej przetworzone produkty, takie jak silniki, aparatura odbiorcza dla telewizji, maszyny do automatycznego przetwarzania danych, aparatura do telefonii i telegrafii przewodowej, różne łodzie, pojazdy do transportu towarowego. Ponadto znaczące miejsca w polskim eksporcie zajęły meble, leki, opony, wyroby tytoniowe, mięso i podroby z drobiu oraz niektóre produkty metalurgiczne i mineralne (m.in. miedź i wyroby z niej, niesurowe oleje ropy naftowej).

Wykres 11 Struktura towarowa salda obrotów handlu zagranicznego Polski w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w mln EUR)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Tabela 15 Struktura towarowa obrotów handlowych Polski w latach 2012-2013 i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)

		2013			2012			Zmiany 2013/2012		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
I	Zwierzęta żywe	6.643	4.312	2.331	5.835	3.640	2.195	808	-672	136
II	Produkty pochodzenia roślinnego	4.135	3.566	569	3.542	3.562	-20	593	-5	588
III	Tłuszcze, oleje	560	766	-206	413	830	-418	147	64	211
IV	Gotowe artykuły spożywcze	9.090	5.668	3.421	8.104	5.526	2.578	986	-143	843
(I-IV)	Artykuły rolno-spożywcze	20.427	14.313	6.115	17.893	13.557	4.336	2.534	-755	1.779
V	Produkty mineralne	7.515	19.463	-11.949	7.325	21.757	-14.432	190	2.293	2.483
VI	Produkty przemysłu chemicznego	10.779	15.549	-4.771	9.946	14.778	-4.832	832	-771	61
VII	Tworzywa sztuczne	11.123	12.094	-970	10.149	11.624	-1.475	974	-469	505
(VI-VII)	Wyroby przemysłu chemicznego	21.902	27.643	-5.741	20.095	26.403	-6.307	1.806	-1.240	566
VIII	Skóry i wyroby z nich	738	942	-205	555	851	-296	183	-91	92
IX	Drewno i wyroby z niego	3.138	1.139	2.000	2.769	1.154	1.615	369	15	384
X	Ścier drzewny	3.976	4.165	-188	3.708	3.947	-239	268	-217	50
(IX-X)	Wyroby przemysłu drzewno-papierniczego	7.115	5.303	1.811	6.477	5.101	1.377	637	-203	435
XI	Materiały i wyroby włókiennicze	4.777	6.537	-1.761	4.380	6.262	-1.883	397	-275	122
XII	Obuwie, nakrycia głowy	833	1.095	-263	677	995	-318	156	-101	55
(XI-XII)	Wyroby przemysłu lekkiego	5.609	7.633	-2.023	5.056	7.257	-2.201	553	-376	177
XIII	Wyroby z kamieni, gipsu, cementu...	2.943	1.696	1.247	2.678	1.725	953	265	29	294
XIV	Perły, metale i kamienie	1.084	335	749	1.728	360	1.368	-644	24	-619
(XIII-XIV)	Wyroby ceramiczne	4.027	2.031	1.996	4.406	2.085	2.321	-379	54	-325
XV	Wyroby z metali nieszlachetnych	16.941	16.290	651	16.804	16.180	624	137	-110	27
XVI	Urządzenia mechaniczne i elektryczne	36.574	36.360	214	34.014	34.626	-612	2.560	-1.734	826
XVII	Środki transportu	22.567	16.845	5.722	20.441	15.437	5.004	2.125	-1.408	718
XVIII	Przyrządy i aparaty optyczne, etc.	1.818	3.365	-1.546	1.538	3.598	-2.060	281	233	514
(XVI-XVIII)	Wyroby przemysłu elektromaszynowego	60.959	56.570	4.389	55.993	53.661	2.332	4.966	-2.909	2.057
XIX	Broń i amunicja	32	84	-52	21	153	-132	10	69	79
XX	Wyroby różne	9.534	2.872	6.663	8.703	2.714	5.988	832	-157	674
XXI	Dzieła sztuki	13	18	-5	26	12	13	-13	-6	-18
(XIX-XXI)	Różne	9.579	2.974	6.605	8.749	2.880	5.870	830	-94	735
XXII	Pozostałe	183	3.804	-3.621	102	4.292	-4.190	81	488	569
	RAZEM	154.994	156.978	-1.984	143.456	154.040	-10.584	11.538	-2.938	8.600

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Tabela 16 Zmiany obrotów polskiego handlu zagranicznego według grup towarowych, sekcji i działów i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)

Grupa/sekcja/dział		2013			2012			Zmiany 2013/2012		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
	OGÓŁEM	154.994	156.978	-1.984	143.456	154.040	-10.584	11.538	-2.938	8.600
I	ZWIERZĘTA ŻYWE; PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO	6.643	4.312	2.331	5.835	3.640	2.195	808	-672	136
1	Zwierzęta żywe	187	610	-423	204	443	-238	-17	-168	-185
2	Mięso i podroby jadalne	3.366	1.429	1.937	3.022	1.367	1.655	344	-61	283
3	Ryby i skorupiaki, mięczaki i inne bezkręgowce wodne	968	1.342	-374	779	1.089	-310	190	-253	-63
4	Produkty mleczne; jaja ptasie; miód naturalny...	1.903	728	1.175	1.648	534	1.114	255	-194	60
5	Produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej nie wymienione	219	203	16	182	207	-25	37	4	41
II	PRODUKTY POCHODZENIA ROSLINNEGO	4.135	3.566	569	3.542	3.562	-20	593	-5	588
6	Żywe drzewa i inne rośliny; bulwy...	141	257	-116	119	233	-115	22	-24	-2
7	Warzywa oraz niektóre korzenie i bulwy jadalne	952	571	381	864	468	396	88	-103	-15
8	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów	1.161	1.176	-15	1.064	1.033	31	97	-143	-46
9	Kawa, herbata, herbata paragwajska i przyprawy	423	491	-68	430	564	-134	-7	73	66
10	Zboża	841	338	503	677	422	255	164	83	248
11	Produkty przemysłu młynarskiego; słód; skrobię; inulina; gluten pszenny	175	171	4	159	195	-37	16	24	40
12	Nasiona owoców oleistych...	426	398	28	215	500	-285	211	102	313
13	Szelak; gumy, żywice oraz inne soki i ekstrakty roślinne	13	83	-70	12	75	-63	1	-8	-7
14	Materiały roślinne do wyplatania...	3	80	-77	2	70	-68	1	-10	-9
	TŁUSZCZE, OLEJE POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I ROSLINNEGO; PRODUKTY ICH ROZKŁADU	560	766	-206	413	830	-418	147	64	211
III	ZWIERZĘCEGO I ROSLINNEGO; PRODUKTY ICH ROZKŁADU									
15	Tłuszcze, oleje zwierzęce...	560	766	-206	413	830	-418	147	64	211
	GOTOWE ARTYKUŁY SPOŻYWCZE; NAPOJE BEZALKOHOLOWE, ALKOHOLOWE I OCET; TYTONI	9.090	5.668	3.421	8.104	5.526	2.578	986	-143	843
IV	ZWIERZĘCEGO I ROSLINNEGO; PRODUKTY ICH ROZKŁADU									
16	Przetwory z mięsa, ryb, skorupiaków, mięczaków, bezkręgowców wodnych	1.059	226	833	955	208	748	104	-18	86
17	Cukry i wyroby cukiernicze	591	405	185	623	443	179	-32	38	6
18	Kakao i przetwory z kakao	1.130	692	438	931	628	303	199	-64	135
19	Przetwory ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka ;	1.157	586	570	985	522	463	172	-64	107

Grupa/sekcja/dział		2013			2012			Zmiany 2013/2012		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
	pieczywa cukiernicze									
20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub innych części roślin	1.106	579	527	1.041	536	505	66	-43	22
21	Różne przetwory spożywcze	1.291	781	510	1.108	752	356	182	-28	154
22	Napoje bezalkoholowe, alkoholowe i ocet	562	610	-48	471	569	-97	90	-41	49
23	Pozostałości i odpady przemysłu spożywczego; gotowa pasza dla zwierząt	661	1.315	-654	532	1.404	-872	128	89	218
24	Tytoń i przetworzone namiastki tytoniu	1.534	475	1.059	1.458	464	993	76	-10	66
(I-IV)	Produkty rolno-spożywcze	20.427	14.313	6.115	17.893	13.557	4.336	2.534	-755	1.779
V	PRODUKTY MINERALNE	7.515	19.463	-11.949	7.325	21.757	-14.432	190	2.293	2.483
25	Sól; siarka; ziemie i kamienie; materiały gipsowe; wapno i cement	237	513	-276	236	650	-414	2	136	138
26	Rudy metali; żużel i popiół	45	850	-804	44	736	-691	1	-114	-113
27	Paliwa mineralne; oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne	7.232	18.100	-10.868	7.045	20.371	-13.327	187	2.271	2.458
(V)	Produkty mineralne	7.515	19.463	-11.949	7.325	21.757	-14.432	190	2.293	2.483
VI	PRODUKTY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO I PRZEMYSŁÓW POKREWNYCH	10.779	15.549	-4.771	9.946	14.778	-4.832	832	-771	61
28	Chemikalia nieorganiczne; organiczne lub nieorganiczne związki metali szlachetnych...	757	1.006	-249	700	959	-259	57	-47	10
29	Chemikalia organiczne	1.358	2.893	-1.534	1.481	2.727	-1.247	-122	-165	-288
30	Produkty farmaceutyczne	2.374	4.292	-1.919	1.888	4.096	-2.208	486	-196	290
31	Nawozy	589	687	-98	698	619	79	-109	-69	-177
32	Garbniki, barwniki, pigmenty, farby, lakiery, kit, masy uszczelniające, atramenty...	708	1.325	-617	640	1.287	-646	67	-38	29
33	Olejki eteryczne, rezynoidy; preparaty perfumeryjne, kosmetyczne, toaletowe	2.163	1.578	585	2.063	1.555	507	100	-22	78
34	Mydło, preparaty piorące...	1.444	838	607	1.278	781	497	166	-57	109
35	Substancje białkowe; skrobie modyfikowane; kleje; enzymy	185	522	-337	168	533	-365	18	11	28
36	Materiały wybuchowe; pirotechniczne; łatwopalne; zapalki...	40	33	7	38	31	7	1	-2	0
37	Materiały fotograficzne i kinematograficzne	27	102	-76	29	98	-70	-2	-4	-6
38	Produkty chemiczne różne	1.134	2.273	-1.139	964	2.091	-1.127	170	-182	-12
VII	TWORZYWA SZTUCZNE I WYROBY Z NICH; KAUCZUK I WYROBY Z KAUCZUKU	11.123	12.094	-970	10.149	11.624	-1.475	974	-469	505

Grupa/sekcja/dział		2013			2012			Zmiany 2013/2012		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
39	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich	7.124	9.203	-2.079	6.388	8.729	-2.341	736	-474	262
40	Kauczuk i wyroby z kauczuku	4.000	2.891	1.109	3.761	2.895	866	238	5	243
(VI-VII)	Produkty przemysłu chemicznego	21.902	27.643	-5.741	20.095	26.403	-6.307	1.806	-1.240	566
VIII	SKÓRY I WYROBY Z NICH	738	942	-205	555	851	-296	183	-91	92
41	Skóry i skórki surowe (z wyjątkiem skór futerkowych) oraz skóra wyprawiona	227	443	-215	212	424	-211	15	-19	-4
42	Wyroby ze skóry...	224	440	-216	191	375	-184	33	-65	-32
43	Skóry futerkowe i futra sztuczne; wyroby z nich	286	60	227	151	52	99	135	-8	128
(VIII)	Skóry i wyroby skórzane	738	942	-205	555	851	-296	183	-91	92
IX	DREWNO I WYROBY Z NIEGO...	3.138	1.139	2.000	2.769	1.154	1.615	369	15	384
44	Drewno i wyroby z drewna; węgiel drzewny	3.103	1.111	1.993	2.736	1.125	1.610	367	15	382
45	Korek i wyroby z korka	6	9	-3	6	9	-4	0	0	0
46	Wyroby ze słomy, esparto itp; wyroby koszykarskie i wyroby z wikliny	30	19	11	28	19	9	2	0	2
X	SCIER DRZEWNY LUB Z INNEGO WŁÓKNISTEGO...	3.976	4.165	-188	3.708	3.947	-239	268	-217	50
47	Ścier drzewny...	128	494	-365	88	430	-343	40	-63	-23
48	Papier, tektura; wyroby z masy papierniczej, papieru, tektury	3.166	3.441	-275	3.002	3.285	-283	165	-157	8
49	Książki, gazety, obrazki, manuskrypty...	682	230	452	619	232	387	63	2	65
(IX-X)	Produkty przemysłu drzewno-papierniczego	7.115	5.303	1.811	6.477	5.101	1.377	637	-203	435
XI	MATERIAŁY I WYROBY WŁÓKIENNICZE	4.777	6.537	-1.761	4.380	6.262	-1.883	397	-275	122
50	Jedwab	1	8	-7	0	6	-6	0	-1	-1
51	Wełna, cienka lub gruba sierść zwierzęca...	97	147	-50	111	159	-48	-14	12	-2
52	Bawełna	42	374	-332	38	375	-338	4	1	6
53	Inne roślinne materiały włókiennicze...	22	24	-2	19	18	1	3	-6	-3
54	Włókna chemiczne ciągłe	168	541	-374	167	500	-334	1	-41	-40
55	Włókna chemiczne cięte	72	419	-347	68	412	-344	4	-7	-3
56	Wata, filc i włókny; przędze specjalne...	240	472	-231	199	453	-253	41	-19	22
57	Dywany i inne włókiennicze wykładziny podłogowe	186	192	-6	175	186	-10	11	-7	4
58	Tkaniny specjalne, pasmanteria; hafty...	46	175	-129	51	172	-121	-5	-3	-8
59	Tkaniny impregnowane...	218	455	-237	180	446	-266	38	-10	29
60	Dzianiny	84	186	-102	74	175	-101	10	-11	-1
61	Odzież i dodatki odzieżowe, z dzianin	1.257	1.416	-159	1.154	1.362	-207	103	-54	49

Grupa/sekcja/dział		2013			2012			Zmiany 2013/2012		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
62	Odzież i dodatki odzieżowe, inne niż z dzianin	1.657	1.534	123	1.510	1.486	24	147	-48	99
63	Artykuły włókiennicze inne konfekcjonowane; zestawy; odzież używana; szmaty	686	593	93	634	512	121	52	-81	-28
XII	OBUWIE, NAKRYCIA GŁOWY, PARASOLE...	833	1.095	-263	677	995	-318	156	-101	55
64	Obuwie, getry i wyroby podobne; ich części	723	971	-247	582	868	-286	141	-102	39
65	Nakrycia głowy i ich części	77	63	14	69	59	11	8	-4	4
66	Parasole, parasole przeciwsłoneczne, laski, laski z siodelkiem, bicze, szpicruty i ich części	24	18	6	17	22	-5	7	4	11
67	Preparowane pióra i puch oraz wyroby z piór lub puchu...	8	44	-36	8	45	-37	1	1	1
(XI-XII)	Wyroby przemysłu lekkiego	5.609	7.633	-2.023	5.056	7.257	-2.201	553	-376	177
XIII	WYROBY Z KAMIENI GIPSU...	2.943	1.696	1.247	2.678	1.725	953	265	29	294
68	Wyroby z kamieni, gipsu, cementu, azbestu, miki i podobnych materiałów	775	449	326	739	453	287	35	4	39
69	Wyroby ceramiczne	854	403	452	779	411	368	75	8	83
70	Szkło i wyroby ze szkła	1.314	844	470	1.159	861	298	154	18	172
XIV	PERŁY; METALE I KAMIENIE SZLACHETNE I PÓLSZLACHETNE; SZTUCZNA BIŻUTERIA...	1.084	335	749	1.728	360	1.368	-644	24	-619
71	Perły, kamienie szlachetne, półszlachetne, metale szlachetne...	1.084	335	749	1.728	360	1.368	-644	24	-619
(XIII-XIV)	Wyroby ceramiczne	4.027	2.031	1.996	4.406	2.085	2.321	-379	54	-325
XV	WYROBY NIESZLACHETNE I WYROBY Z METALI NIESZLACHETNYCH	16.941	16.290	651	16.804	16.180	624	137	-110	27
72	Żelazo, żeliwo i stal	3.682	5.826	-2.144	4.080	6.031	-1.951	-398	205	-193
73	Wyroby z żeliwa i stali	5.158	3.747	1.411	5.028	3.710	1.318	130	-37	93
74	Miedź i wyroby z miedzi	3.452	1.338	2.114	3.547	1.402	2.145	-95	64	-31
75	Nikiel i wyroby z niklu	77	127	-50	50	127	-77	27	0	27
76	Aluminium i wyroby z aluminium	1.865	2.699	-834	1.676	2.546	-871	189	-152	37
78	Ołów i wyroby z ołowiu	133	108	25	124	92	31	10	-16	-6
79	Cynk i wyroby z cynku	255	154	101	218	152	66	37	-2	35
80	Cyna i wyroby z cyny	65	67	-2	51	63	-12	14	-4	10
81	Pozostałe metale nieszlachetne; cermetale; wyroby z tych materiałów	31	68	-37	33	61	-28	-2	-6	-8
82	Narzędzia, przybory, noże, łyżki, widelce, itp sztućce z metali nieszlachetnych...	1.178	954	225	1.039	852	187	139	-102	38
83	Wyroby różne z metali nieszlachetnych	1.044	1.202	-158	958	1.143	-184	86	-59	27

Grupa/sekcja/dział		2013			2012			Zmiany 2013/2012		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
(XV)	Wyroby metalurgiczne	16.941	16.290	651	16.804	16.180	624	137	-110	27
XVI	URZĄDZENIA MECHANICZNE I ELEKTRYCZNE...	36.574	36.360	214	34.014	34.626	-612	2.560	-1.734	826
84	Reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części	19.512	19.155	356	18.026	18.573	-547	1.486	-582	903
85	Maszyny i urządzenia elektryczne...	17.062	17.205	-143	15.988	16.053	-65	1.074	-1.152	-78
XVII	POJAZDY, STATKI POWIETRZNE, JEDNOSTKI PŁYWAJĄCE...	22.567	16.845	5.722	20.441	15.437	5.004	2.125	-1.408	718
86	Lokomotywy, tabor szynowy; osprzęt torów; urządzenia sygnalizacyjne	749	316	433	644	263	381	105	-53	52
87	Pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria	16.639	12.330	4.309	16.104	11.750	4.354	535	-580	-45
88	Statki powietrzne, kosmiczne i ich części	1.073	863	210	566	930	-364	507	67	574
89	Statki, łodzie oraz konstrukcje pływające	4.105	3.336	769	3.127	2.494	633	979	-842	137
XVIII	PRZYZRZĄDY, APARATY OPTYCZNE...	1.818	3.365	-1.546	1.538	3.598	-2.060	281	233	514
90	Przyrządy, narzędzia, aparaty optyczne, foto, pomiar, medyczne; i ich części	1.780	3.231	-1.451	1.498	3.471	-1.973	282	240	522
91	Zegary i zegarki oraz ich części	23	97	-74	25	93	-68	-2	-4	-6
92	Instrumenty muzyczne; części i akcesoria do tych wyrobów	15	36	-21	15	34	-19	1	-3	-2
(XVI-XVIII)	Wyroby elektromaszynowe	60.959	56.570	4.389	55.993	53.661	2.332	4.966	-2.909	2.057
XIX	BROŃ I AMUNICJA; CZĘŚCI I AKCESORIA	32	84	-52	21	153	-132	10	69	79
93	Broń i amunicja, ich części i akcesoria	32	84	-52	21	153	-132	10	69	79
XX	WYROBY RÓŻNE	9.534	2.872	6.663	8.703	2.714	5.988	832	-157	674
94	Meble; pościel, materace itp; lampy; reklamy światłne itp...	8.057	1.611	6.446	7.375	1.557	5.819	682	-54	627
95	Zabawki, gry i artykuły sportowe; ich części i akcesoria	396	804	-409	351	753	-402	45	-51	-6
96	Różne wyroby przemysłowe	1.082	456	625	977	405	572	105	-52	54
XXI	DZIEŁA SZTUKI, PRZEDMIOTY KOLEKCJONERSKIE	13	18	-5	26	12	13	-13	-6	-18
97	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki	13	18	-5	26	12	13	-13	-6	-18
XXII	POZOSTAŁE	183	3.804	-3.621	102	4.292	-4.190	81	488	569
98	Klasyfikacja specjalna - dostawy	0	64	-64	0	35	-35	0	-29	-29
99	Specjalne transakcje handlowe	183	3.740	-3.558	102	4.258	-4.156	81	517	598

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

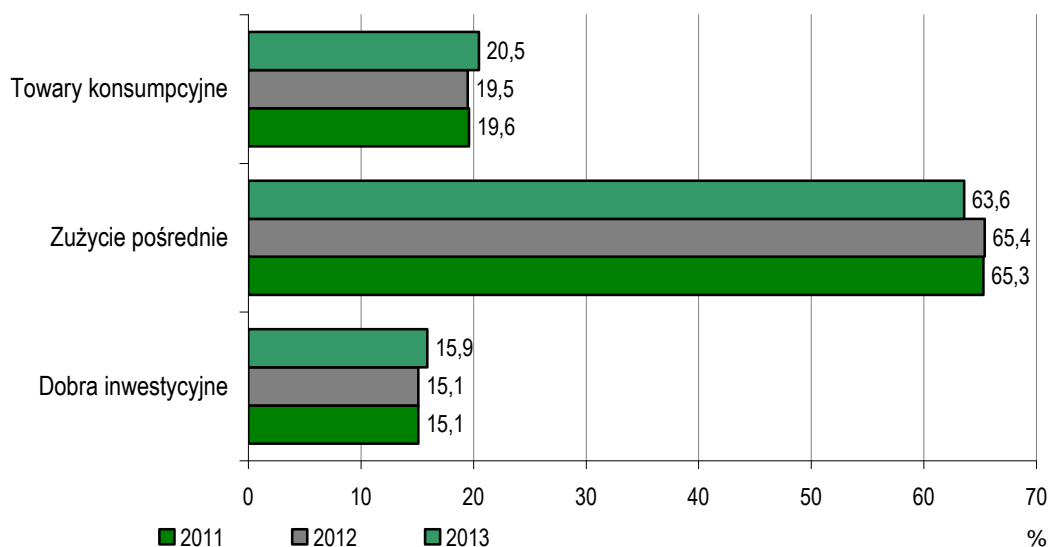

6 KIERUNKI PRZEZNACZENIA IMPORTU

W 2013 r. już tradycyjnie największą część importu według kierunków przeznaczenia stanowiły towary przeznaczone na zużycie pośrednie, jakkolwiek ich udział zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,8 pkt. proc., do 63,6%. Nieznacznie za to zwiększył się udział dóbr inwestycyjnych, który wyniósł 15,9%. W konsekwencji udział importu prorozwojowego (tj. inwestycyjno-zaopatrzeniowego) wyniósł w 2013 r. 79,5%, czyli zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego o 1 pkt. proc.

Import towarów konsumpcyjnych, czyli trzeciej głównej kategorii rozdysponowania importu odpowiadał za 20,5% łącznego przywozu do Polski wobec 19,5% przed rokiem.

Wykres 12 Struktura rozdysponowania importu w latach 2011-2013 (udział w %)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

W 2013 r. najszybciej zwiększył się import dóbr konsumpcyjnych – o 7,4%. W decydującej mierze zadecydowało o tym przyspieszenie przywozu nieprzetworzonej żywności i napojów, głównie dla gospodarstw domowych (o 22%), które odpowiadały za 8,6% importu tych dóbr do Polski. Szybko w 2013 r. wzrósł także przywóz towarów konsumpcyjnych trwałego użytku (o 9,9%), przetworzonej żywności i napojów, głównie dla gospodarstw domowych (o 8,2%) oraz towarów konsumpcyjnych półtrwałego użytku (o 7,3%). Relatywnie wolno natomiast zwiększył się przywóz dominujących w tej kategorii towarów konsumpcyjnych nietrwałego użytku – o 4,5%, które stanowiły 26,7% udziału.

Wyraźnie szybciej niż ogółem zwiększył się także import dóbr inwestycyjnych (o 6,7%). W tej grupie towarów zdecydowanie szybciej wzrósł przywóz przemysłowych środków transportu (o 20,9%), odpowiadających za 25,7% udziału tej kategorii niż pozostałych dóbr inwestycyjnych (o 2,6%).

Z kolei import dóbr przeznaczonych na zużycie pośrednie spadł w 2013 r. o 0,8%, na co wpłynął m.in. spadek przywozu nieprzetworzonych paliw i smarów (o 10,6%), stanowiących 18,3% importu tej kategorii. Niewielki wzrost odnotowano w dominujących w tej grupie przetworzonych towarach zaopatrzeniowych dla przemysłu - o 2,3% oraz w pozycji części i akcesoria do dóbr inwestycyjnych (z wyj. części i akcesoriów do środków transportu) – o 3,4%, które stanowiły odpowiednio 46,9% i 14,6% w imporcie dóbr przeznaczonych na zużycie pośrednie. Z drugiej strony szybko zwiększył się import części i akcesoriów środków transportu – o 7,4%.

7 USŁUGI W POLSKIM HANDLU ZAGRANICZNYM

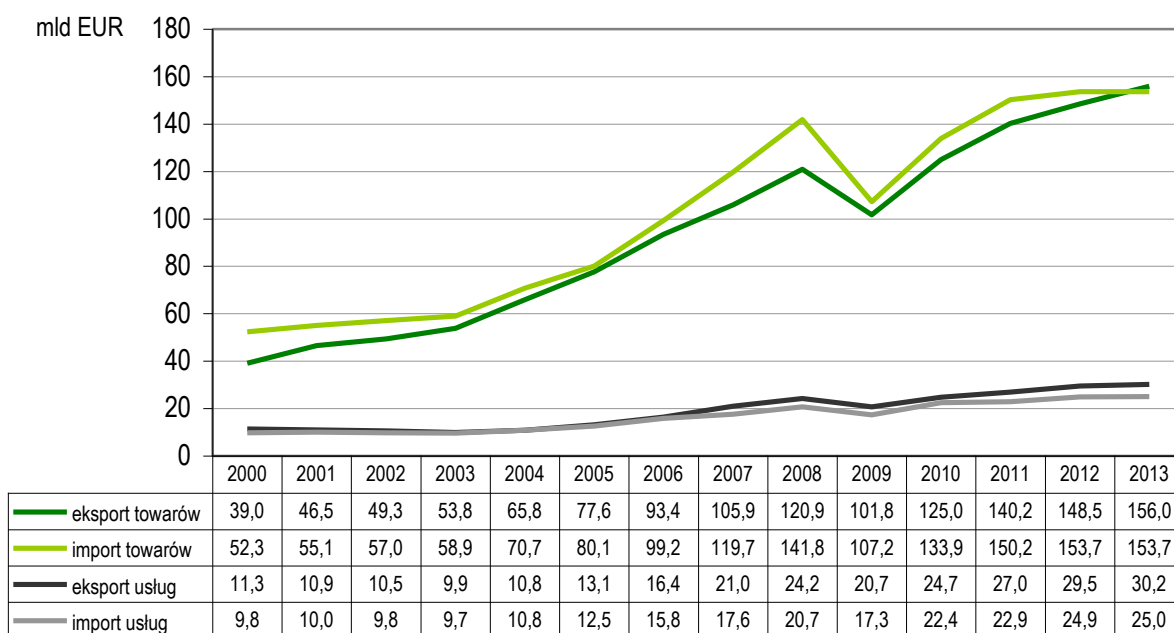
Obroty usługami zajmują od początku transformacji gospodarczej istotne miejsce w polskim handlu zagranicznym, a ich dodatni bilans w tym okresie łagodzi skalę deficytu w obrotach towarowych. Od 2004 roku, w którym nadwyżka handlu usługami była wyjątkowo niska (28 mln EUR), obserwowany jest jej systematyczny wzrost, do poziomu ponad 5,2 mld EUR w roku 2013.

Jakkolwiek tempo wzrostu przychodów z eksportu usług w ostatnich kilkunastu latach pozostaje wolniejsze niż w przypadku eksportu towarowego, to jednak eksport usługowy zawiera w sobie większy niż w przypadku towarów udział krajowej wartości dodanej, a tym samym ma relatywnie większy wpływ na wzrost PKB. Eksport usług wyróżnia także wyraźne przełożenie na aktywizację małych i średnich przedsiębiorstw, a w rezultacie na poprawę sytuacji na rynku pracy.

W 2013 roku przychody z eksportu usług wyniosły 30,2 mld EUR i wobec poziomu sprzed roku wzrosły o 2,4%, czyli wolniej niż w eksporcie towarowym. W tym czasie import usług zwiększył się zaledwie o 0,4%, do niespełna 25 mld EUR, co przełożyło się na wzrost nadwyżki o ok. 0,6 mld EUR.

Generalnie wolniejszy wzrost obrotów usługowych z zagranicą w porównaniu z wymianą towarową w ostatnich latach przekłada się na spadek udziału tych pierwszych w łącznych obrotach handlowych z zagranicą. Udział usług w łącznym eksporcie obniżył się z 22,5% w roku 2000 do 16,6% w roku 2012 i 16,2% w 2013 r. Spadek udziału usług w ogólnym imporcie (odpowiednio z 15,7% w 2000 r. do 14% w roku 2013) był znacznie mniejszy niż w eksporcie.

Wykres 13 Handel zagraniczny towarami i usługami w latach 2000-2013 (w mld EUR)

Źródło: DSA MG na podstawie danych NBP.

7.1 Obroty usługowe w przekroju geograficznym

W polskim handlu zagranicznym usługami dominują rynki Unii Europejskiej, skąd w roku 2013 napłynęło prawie 22,5 mld EUR, tj. blisko $\frac{3}{4}$ ogólnych wpływów z eksportu i na które przypadło ponad 19,6 mld EUR, tj. 78,7% ogólnych wydatków z tytułu importu usług. Eksport usług do krajów unijnych zwiększył się w 2013 r. o 8,4%, importu zaś o 1,1%. Pozwoliło to na ponad dwukrotne zwiększenie nadwyżki w handlu usługami z UE – do ponad 2,8 mld EUR wobec ok. 1,3 mld EUR w 2012 r.

Analogicznie jak w wymianie towarowej, głównym partnerem handlowym w obrotach usługowych są Niemcy, z których w 2013 roku napłynęło 24% łącznych polskich wpływów z eksportu usług oraz 22,5% ogólnych wydatków na import usług. W roku 2013 nastąpiło pewne obniżenie obrotów usługowych z rynkiem niemieckim – o 0,9% w eksporcie (do 7,2 mld EUR) oraz o 2,3% w imporcie (do 5,6 mld EUR). Nadwyżka w wymianie usług z Niemcami wyniosła 1,6 mld EUR i była o ok. 70 mln EUR wyższa niż przed rokiem. Największą część dochodów eksportowych z usług do Niemiec przypada na podróże zagraniczne (40,2%, tj. 2,9 mld EUR) oraz usługi transportowe (33,1%, tj. 2,4 mld EUR). Przychody z tytułu eksportu usług budowlanych stanowiły 4,6% ogółu (335 mln EUR), jednak obniżyły się o 19,5% wobec poziomu sprzed roku. Natomiast udział usług informatycznych i informacyjnych wyniósł 3,8%, a ich eksport wzrósł o 4,2% (do ok. 270 mln EUR).

Wśród pozostałych rynków unijnych w polskim handlu usługami należy wskazać Republikę Czeską, która stanowiła 6,1% w polskim eksporcie usług oraz 5,1% w ich imporcie. Wpływy z eksportu usług na rynek czeski zwiększyły się w 2013 r. o 25,6%, osiągając wartość blisko 1,9 mld EUR, zaś wydatki importowe z tytułu usług były o 4,4% wyższe niż przed rokiem i wyniosły prawie 1,3 mld EUR. Pozwoliło to powiększyć nadwyżkę obrotów usługowych z Czechami o ok. 320 mln EUR, do 575 mln EUR. W 2013 r. największą część eksportu stanowiły podróże zagraniczne (34,2%, tj. ok. 630 mln EUR), jednak wpływy z tego tytułu obniżyły się o ponad 15%. Kolejną pozycję zajęły merchanting oraz pozostałe usługi związane z handlem, których udział wyniósł 32,7%, a przychody z ich eksportu sięgnęły 605 mln EUR wobec zaledwie 14 mln EUR przed rokiem. Ponadto, ok. 15% przypadła na wpływy z eksportu usług transportowych, tj. 280 mln EUR.

Wśród rozwiniętych rynków pozaunijnych w handlu usługami warto zwrócić uwagę na Szwajcarię i Stany Zjednoczone. O ile w 2012 r. przychody z eksportu usług na rynek szwajcarski stanowiły 6,7% łącznych wpływów, to w roku 2013 udział ten obniżył się do 2,5% w rezultacie ich zmniejszenia do poziomu ok. 745 mln EUR wobec blisko 2 mld EUR w 2012 r. Było to spowodowane pogorszeniem obrotów w pozycji merchanting oraz pozostałe usługi związane z handlem. W tym czasie import usług ze Szwajcarii wzrósł o 5,3%, do ok. 990 mln EUR. Osiągnięte wyniki spowodowały przekształcenie nadwyżki obrotów z 2012 r. sięgającej blisko 1,1 mld EUR w deficyt na poziomie ok. 240 mln EUR.

Natomiast sprzedaż usług do Stanów Zjednoczonych zwiększyła się o 9,9%, do ponad 1,6 mld EUR, co stanowiło 5,5% łącznych wpływów z eksportu usług. Z kolei import usług był o 6,6% niższy niż przed rokiem i wyniósł ok. 1,3 mld EUR. W rezultacie dodatnie saldo obrotów usługami z USA powiększyło się o ok. 245 mln EUR, do ponad 300 mln EUR. Największą część wpływów z eksportu do USA przypadła w 2013 roku na następujące rodzaje usług: usługi transportowe (21,7%, tj. ok. 360 mln EUR), usługi informatyczne i informacyjne (17,6%, tj. 290 mln EUR), usługi prawne w zakresie księgowości, zarządzania oraz public relations (15,7%, tj. ok. 260 mln EUR), usługi badawczo-rozwojowe (12,5%, ok. 205 mln EUR) oraz podróże zagraniczne (12,4%, tj. ok. 205 mln EUR).

Wśród rynków wschodnich warto zwrócić uwagę na miejsce Ukrainy i Rosji w polskim handlu usługami. Przychody z eksportu usług na rynek ukraiński zwiększyły się o 6,8%, przekraczając poziom 1,4 mld EUR, zaś import wzrósł o 12,8%, jednak jego skala jest ponad 5-krotnie niższa niż eksportu (ok. 265

mln EUR). Nadwyżka obrotów wyniosła prawie 1,2 mld EUR i była o ok. 60 mln EUR wyższa niż przed rokiem. Udział Ukrainy w polskich obrotach usługowych w 2013 r. wyniósł 4,7% w eksporcie oraz 1,1% w imporcie. Prawie 90% przychodów z eksportu usług na rynek ukraiński stanowiły wpływy z tytułu podróży zagranicznych (tj. prawie 1,3 mld EUR).

Tabela 17 Międzynarodowy handel usługami w latach 2012-2013 w przekroju geograficznym (w mln EUR)

		2012	2013	Dynamika	Zmiana salda	Udział	
		mln EUR				2012	2013
Ogółem	przychody	29.512	30.219	102,4		100,0	100,0
	rozchody	24.870	24.970	100,4		100,0	100,0
	saldo	4.642	5.249		607		
UE, w tym:	przychody	20.739	22.475	108,4		70,3	74,4
	rozchody	19.443	19.653	101,1		78,2	78,7
	saldo	1.296	2.822		1.526		
strefa euro	przychody	15.262	15.357	100,6		51,7	50,8
	rozchody	14.234	14.256	100,2		57,2	57,1
	saldo	1.028	1.101		73		
Niemcy	przychody	7.284	7.216	99,1		24,7	23,9
	rozchody	5.747	5.613	97,7		23,1	22,5
	saldo	1.537	1.603		66		
Republika Czeska	przychody	1.473	1.850	125,6		5,0	6,1
	rozchody	1.221	1.275	104,4		4,9	5,1
	saldo	252	575		323		
Słowacja	przychody	789	701	88,8		2,7	2,3
	rozchody	798	743	93,1		3,2	3,0
	saldo	-9	-42		-33		
Kraje spoza UE, w tym:	przychody	8.773	7.744	88,3		29,7	25,6
	rozchody	5.427	5.317	98,0		21,8	21,3
	saldo	3.346	2.427		-919		
Szwajcaria	przychody	1.989	746	37,5		6,7	2,5
	rozchody	938	988	105,3		3,8	4,0
	saldo	1.051	-242		-1.293		
USA	przychody	1.498	1.647	109,9		5,1	5,5
	rozchody	1.435	1.341	93,4		5,8	5,4
	saldo	63	306		243		
Rosja	przychody	1.091	1.144	104,9		3,7	3,8
	rozchody	509	524	102,9		2,0	2,1
	saldo	581	620		38		
Ukraina	przychody	1.332	1.423	106,8		4,5	4,7
	rozchody	234	264	112,8		0,9	1,1
	saldo	1.098	1.159		61		

Źródło: DSA MG na podstawie danych NBP.

Mimo niewspółmiernie większego, w porównaniu z Ukrainą, potencjału rynku rosyjskiego, polskie obroty usługowe z Rosją pozostają mniejsze. Jednak w roku 2013 zwiększyły się one w tempie wyższym niż ogółem – przychody z eksportu usług na ten rynek były o 4,9% wyższe niż przed rokiem i osiągnęły blisko 1,1 mld EUR, zaś wydatki importowe wzrosły o 2,9%, do ok. 0,5 mld EUR. Nadwyżka osiągnięta w handlu usługami z Rosją wyniosła 620 mln EUR i była o ok. 40 mln EUR większa niż przed rokiem. Największa część w przychodach eksportowych przypadła na podróże zagraniczne (46%, tj. 525 mln EUR) oraz usługi transportowe (37,4%, tj. ok. 430 mln EUR).

7.2 Obroty usługowe w przekroju przedmiotowym

Największą część w przychodach z eksportu usług stanowią usługi transportowe oraz usługi na rzecz podróżnych z zagranicy (w tym turystów), których udziały w łącznym eksporcie usług w 2013 r. wyniosły odpowiednio 30,5% oraz 28,4%.

Eksport usług transportowych zwiększył się o 6%, czyli znacznie szybciej niż przeciętnie i osiągnął wartość ponad 9,2 mld EUR. Natomiast wydatki na import tej kategorii usług wyniosły ok. 5,3 mld EUR i były o 3,1% niższe niż przed rokiem. W obrotach usługami transportowymi Polska wypracowuje znaczną nadwyżkę, która w 2013 r. wyniosła prawie 3,9 mld EUR wobec 3,2 mld EUR przed rokiem.

Natomiast przychody z eksportu usług z tytułu przyjazdów osób z zagranicy osiągnęły wartość blisko 8,6 mld EUR i były zaledwie o 0,7% wyższe niż przed rokiem. Wzrost importu tych usług również był nieznaczny, tj. 0,4%, do prawie 6,9 mld EUR. Nadwyżka notowana w wymianie tych usług osiągnęła poziom ponad 1,7 mld EUR, czyli o ok. 40 mln EUR wyższy niż w roku poprzednim.

Wśród innych rodzajów usług, gdzie skala obrotów jest znacznie mniejsza i jednocześnie znacznie zróżnicowana dynamika obrotów, największą część stanowiły usługi informatyczne i informacyjne, z udziałem 7,4% w eksporcie i 6,9% w imporcie. W 2013 roku wpływy eksportowe zwiększyły się o 18,2% (do ponad 2,2 mld EUR), zaś import tych usług był wyższy o 12,7% niż przed rokiem i wyniósł ok. 1,7 mld EUR. Wyniki te pozwoliły na powiększenie nadwyżki w obrotach tymi usługami o ok. 150 mln EUR, do ok. 500 mln EUR.

Na szczególną uwagę zasługują również obroty w pozycji patenty i licencje. O ile przychody z ich eksportu wzrosły w 2013 r. o 33,7%, to jednak ich skala pozostaje niewielka (ok. 240 mln EUR) w porównaniu z ich importem, który wzrósł o 12,4% przekraczając poziom 2 mld EUR. Jednocześnie o ok. 165 mln EUR pogłębił się deficyt handlowy w pozycji patentów i licencji i sięgnął 1,8 mld EUR. Utrzymujące się stosunkowo niskie przychody z eksportu tych usług na tle ponad 8-krotnie wyższych wydatków na ich import, świadczą o wciąż dość niskim poziomie kreatywności i innowacyjności polskiej gospodarki.

Wysoki deficyt generowany jest również w obrotach usługami ubezpieczeniowymi i finansowymi. W roku 2013 w handlu usługami ubezpieczeniowymi odnotowano ujemne saldo na poziomie ok. 400 mln EUR, które powiększyło się 2-krotnie wobec poziomu sprzed roku. Było to rezultatem szybkiego wzrostu rozchodów na ich import (o 15,7%, do ok. 560 mln EUR) przy zmniejszeniu przychodów eksportowych (o ok. 45%, do ok. 155 mln EUR). Natomiast w handlu usługami finansowymi nastąpiła sytuacja odwrotna, tj. eksport zwiększył się o 8,9% (do ok. 380 mln EUR), zaś import obniżył się o 12,7% (do ok. 505 mln EUR), co pozwoliło zredukować deficyt obrotów o ponad 100 mln EUR, do ok. 120 mln EUR.

Okolo 25% polskiej wymiany usługowej z zagranicą przypada na tzw. pozostałe usługi obejmujące dosyć szeroki wachlarz zróżnicowanych rodzajów usług (w 2013 r. blisko 7,6 mld EUR w eksporcie i ok. 6,2 mld EUR w imporcie), wśród których znajdują się m.in.:

- usługi prawne, księgowe, doradztwo w zakresie zarządzania oraz public relations, stanowiące w 2013 r. 8% po stronie przychodów z eksportu i 11,6% w rozchodach na import. Eksport tych usług zwiększył się o ponad 30% (do ponad 2,4 mld EUR), a ich import jeszcze szybciej, bo o 43,5% (do prawie 2,9 mld EUR), a w rezultacie pogłębił się deficyt w tej pozycji o ok. 315 mln EUR, do 460 mln EUR;
- reklama, badanie rynku i sondaże opinii publicznej – z udziałem 4,9% w eksporcie i 2,4% w imporcie. Przychody z ich eksportu zwiększyły się o 3,6%, do prawie 1,5 mld EUR, import zaś wzrósł szybciej – o 10,7%, jednak jego skala była prawie 3-krotnie niższa niż eksportu (ok. 0,6

mld EUR). W obrotach tymi usługami Polska notuje nadwyżkę, która w minionych dwóch latach utrzymała się na poziomie ok. 890 mln EUR;

- usługi architektoniczne, inżynierskie i pozostałe techniczne, gdzie przychody z eksportu wzrosły o 12,8%, do ok. 950 mln EUR, a wydatki importowe o 9,4%, do ok. 815 mln EUR, natomiast nadwyżka obrotów osiągnęła 140 mln EUR, tj. o prawie 40 mln EUR więcej niż przed rokiem. Usługi te stanowiły 3,2% łącznego eksportu usługowego Polski i 3,3% importu;
- merchanting oraz pozostałe usługi związane z handlem, które stanowiły 2,6% łącznych przychodów z eksportu usług oraz 2,4% rozchodów na ich import. Eksport tych usług w roku 2013 zwiększył się o 41,5%, osiągając wartość ok. 775 mln EUR, podczas gdy ich import wzrósł zaledwie o 1,2%, do prawie 590 mln EUR. Osiągnięte wyniki pozwoliły na przekształcenie deficytu obrotów na poziomie 34 mln EUR w 2012 r. w nadwyżkę w wysokości blisko 190 mln EUR w roku 2013;
- usługi badawczo-rozwojowe, gdzie wzrost przychodów eksportowych wyniósł 4,3%, do ok. 585 mln EUR, zaś import zwiększył się o 24,2%, do 195 mln EUR, jednak 3-krotnie niższa skala po stronie importu przekłada się na dodatnie saldo obrotów tymi usługami – na poziomie blisko 390 mln EUR w 2013 r.

Nadwyżka w handlu usługami notowana w minionych kilkunastu latach łagodząco wpływała na deficyt występujący w polskich obrotach towarowych z zagranicą, a tym samym na skalę deficytu na rachunku obrotów bieżących. Od 2005 roku obserwowane jest systematyczne powiększanie tej nadwyżki (po okresie spadku w kilku wcześniejszych latach), która z poziomu zaledwie 28 mln EUR w 2004 r. urosła do ponad 5,2 mld EUR w roku 2013. W rezultacie znacząco poprawił się również wskaźnik zrównoważenia obrotów usługami (mierzony relacją salda do przychodów z eksportu w procentach). Podczas gdy w roku 2004 był on bliski zeru (czyli stanu równowagi), to w roku 2013 wyniósł +17,4%.

Tabela 18 Międzynarodowy handel usługami w latach 2012-2013 w przekroju przedmiotowym (w mln EUR)

Symbol	Rodzaj usług	2012			2013			Dynamika		Udział	
		przychody	rozchody	saldo	przychody	rozchody	saldo	przychody	rozchody	przychody	rozchody
200	OGÓŁEM	29.512	24.870	4.642	30.219	24.970	5.249	102,4	100,4	100,0	100,0
205	Usługi transportowe	8.689	5.489	3.200	9.214	5.320	3.894	106,0	96,9	30,5	21,3
236	Podróże zagraniczne	8.533	6.842	1.691	8.593	6.866	1.727	100,7	100,4	28,4	27,5
245	Usługi pocztowe i telekomunikacyjne	425	494	-69	410	517	-107	96,5	104,7	1,4	2,1
249	Usługi budowlane	1.233	630	603	1.151	603	548	93,3	95,7	3,8	2,4
253	Usługi ubezpieczeniowe	282	483	-201	156	559	-403	55,3	115,7	0,5	2,2
260	Usługi finansowe	350	577	-227	381	504	-123	108,9	87,3	1,3	2,0
262	Usługi informatyczne i informacyjne	1.880	1.524	356	2.222	1.718	504	118,2	112,7	7,4	6,9
266	Patenty i licencje	178	1.811	-1.633	238	2.035	-1.797	133,7	112,4	0,8	8,1
268	Pozostałe usługi, w tym:	7.639	6.097	1.542	7.569	6.219	1.350	99,1	102,0	25,0	24,9
269	MERCHANTING I POZOSTAŁE USŁUGI ZWIĄZANE Z HANDLEM	547	581	-34	774	588	186	141,5	101,2	2,6	2,4
272	LEASING OPERACYJNY	87	347	-260	99	452	-353	113,8	130,3	0,3	1,8
274	USŁUGI PRAWNE W ZAKRESIE KSIĘGOWOŚCI, ZARZĄDZANIA ORAZ PUBLIC RELATIONS	1.869	2.016	-147	2.431	2.892	-461	130,1	143,5	8,0	11,6
278	REKLAMA, BADANIE RYNKU I SONDAŻE OPINII PUBLICZNEJ	1.435	541	894	1.486	599	887	103,6	110,7	4,9	2,4
279	USŁUGI BADAWCZO-ROZWOJOWE	559	157	402	583	195	388	104,3	124,2	1,9	0,8
280	USŁUGI ARCHITEKTONICZNE, INŻYNIERSKIE I POZOSTAŁE TECHNICZNE	845	743	102	953	813	140	112,8	109,4	3,2	3,3
281	USŁUGI ROLNICZE I WYDOBYWCZE (JAKO DZIAŁALNOŚĆ UBOCZNA)	626	76	550	229	110	119	36,6	144,7	0,8	0,4
284	POZOSTAŁE USŁUGI GOSPODARCZE	1.277	780	497	1.014	570	444	79,4	73,1	3,4	2,3
285	USŁUGI POMIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI POWIĄZANYMI (GDZIE INDZIEJ NIEWYMIENIONE)	394	856	-462	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
287	Usługi kulturalne i rekreacyjne	302	822	-520	285	530	-245	94,4	64,5	0,9	2,1
291	Usługi rządowe	1	101	-100	0	99	-98	34,3	97,4	0,0	0,4

Źródło: DSA MG na podstawie danych NBP.

8 HANDEL ZAGRANICZNY W PIERWSZYM PÓŁROCZU 2014 ROKU

Eksport towarów w I półroczu 2014 r. osiągnął wartość 80 mld EUR i był o 5,4% wyższy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Import natomiast wyniósł 80,2 mld EUR, czyli wzrósł w tempie 4,5%. W rezultacie odnotowano dalszą poprawę stanu zrównoważenia obrotów – deficyt został zredukowany o ok. 640 mln EUR, do ok. 185 mln EUR.

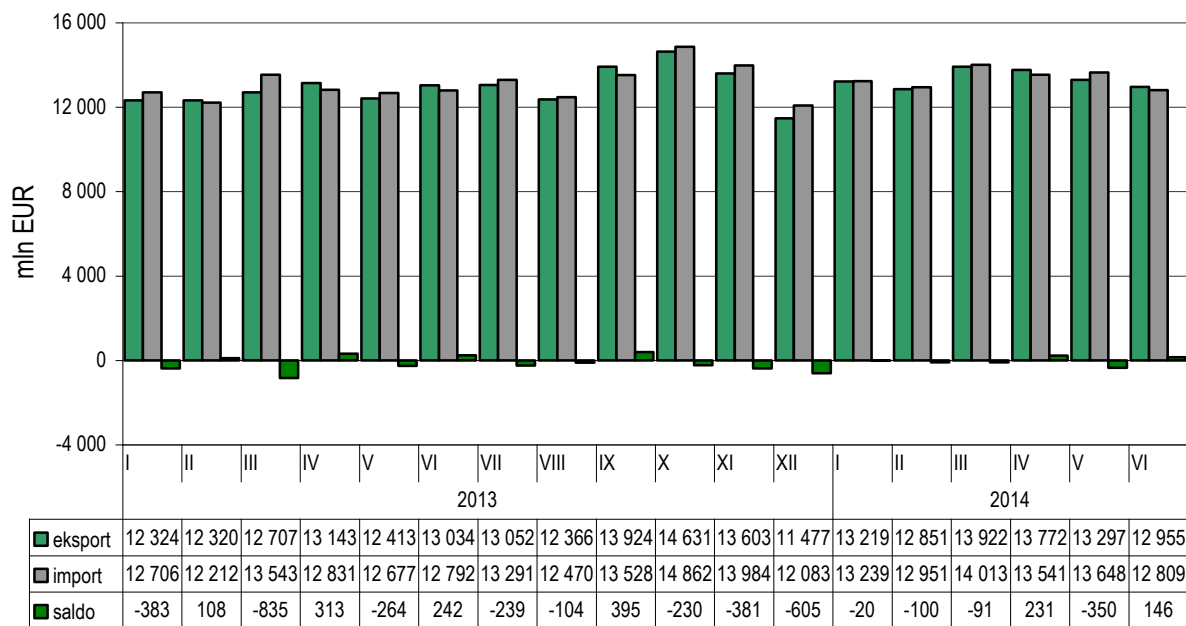
Tabela 19 Obroty towarowe Polski w okresie 01.2013 – 06.2014

Okres	w mln EUR			Dynamika w % analogiczny okres ub.r.=100	
	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import
Styczeń 2013	12.324	12.706	-383	112,1	105,0
Luty	12.320	12.212	108	111,3	98,8
Marzec	12.707	13.543	-835	102,3	101,1
I kwartał	37.351	38.461	-1.110	108,3	101,6
Kwiecień	13.143	12.831	313	112,2	101,2
Maj	12.413	12.677	-264	102,1	93,9
Czerwiec	13.034	12.792	242	112,3	103,1
II kwartał	38.590	38.299	291	108,8	99,3
I PÓŁROCZE	75.941	76.760	-819	108,5	100,4
Lipiec	13.052	13.291	-239	110,1	105,5
Sierpień	12.366	12.470	-104	105,8	103,1
Wrzesień	13.924	13.528	395	109,3	103,3
III kwartał	39.342	39.290	52	108,4	104,0
Październik	14.631	14.862	-230	103,9	104,1
Listopad	13.603	13.984	-381	104,6	101,2
Grudzień	11.477	12.083	-605	113,3	103,0
IV kwartał	39.712	40.928	-1.216	106,7	102,8
ROK 2013	154.994	156.978	-1.984	108,0	101,9
Styczeń 2014	13.219	13.239	-20	107,3	104,2
Luty	12.851	12.951	-100	104,3	106,1
Marzec	13.922	14.013	-91	109,6	103,5
I kwartał	39.992	40.203	-211	107,1	104,5
Kwiecień	13.772	13.541	231	104,8	105,5
Maj	13.297	13.648	-350	107,1	107,7
Czerwiec	12.955	12.809	146	99,4	100,1
II kwartał	40.025	39.998	27	103,7	104,4
I PÓŁROCZE	80.017	80.201	-184	105,4	104,5

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

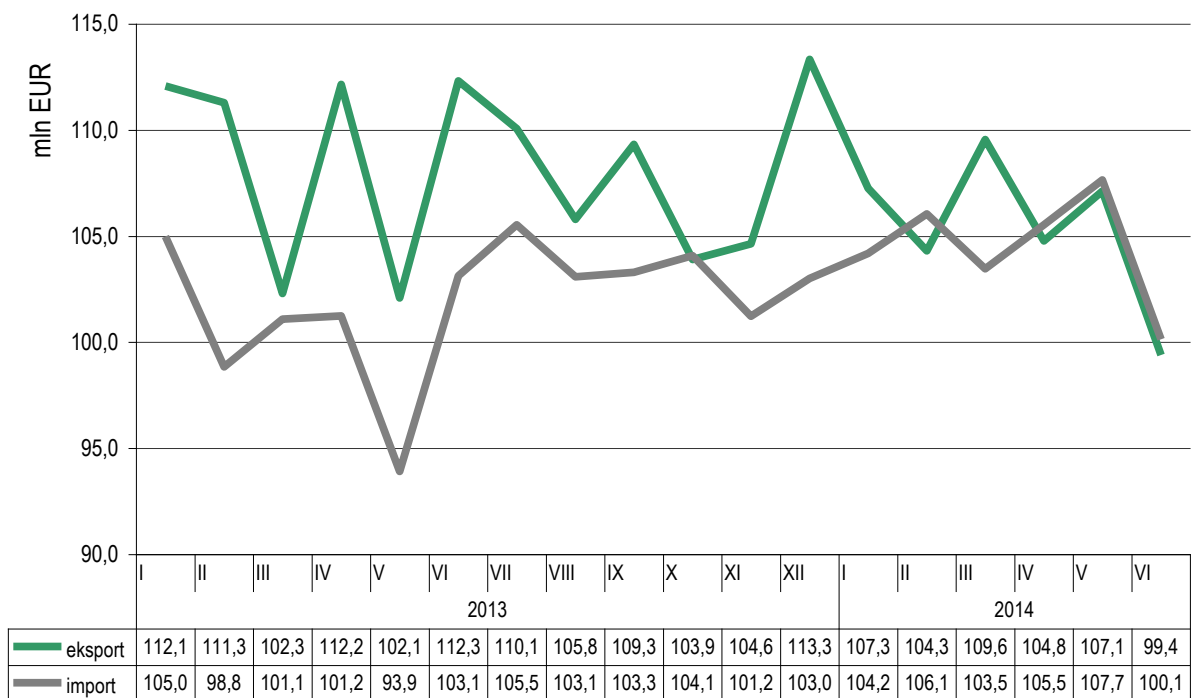
Średniomiesięczna wartość polskiego eksportu w okresie styczeń-czerwiec 2014 r. osiągnęła poziom ponad 13,3 mld EUR, podczas gdy w całym 2013 roku wyniosła ok. 12,9 mld EUR. Natomiast wartość importu wynosząca w I półroczu br. ok. 13,4 mld EUR miesięcznie była wyższa niż średnia w roku 2013, która wyniosła niespełna 13,1 mld EUR

Wykres 14 Miesięczne obroty towarowe w okresie 01.2013 – 06.2014

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Wykres 15 Miesięczna dynamika eksportu i importu w okresie 01.2013 – 06.2014 (w ujęciu r/r)

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

Tabela 20 Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych Polski po I półroczu 2014 roku i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)

	I półrocze 2014			I półrocze 2013			Eksport wzrost (+) spadek (-)	Zmiany Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo			
Polska ogółem	80.017	80.201	-184	75.941	76.760	-819	4.076	-3.441	635
rok ub. = 100	105,4	104,5		108,5	100,4				
Kraje rozw. gosp.	66.938	52.190	14.748	62.457	50.895	11.563	4.480	-1.295	3.185
rok ub. = 100	107,2	102,5		106,8	102,3				
udział	83,7	65,1		82,2	66,3				
w tym:									
UE	61.226	46.820	14.406	57.101	44.912	12.190	4.125	-1.908	2.217
rok ub. = 100	107,2	104,2		105,2	100,8				
udział	76,5	58,4		75,2	58,5				
w tym:									
Niemcy	20.725	17.342	3.383	19.053	16.559	2.494	1.672	-783	889
rok ub. = 100	108,8	104,7		106,1	100,3				
udział	25,9	21,6		25,1	21,6				
Wielka Brytania	5.001	2.092	2.910	4.847	1.955	2.891	155	-136	18
rok ub. = 100	103,2	107,0		104,6	101,8				
udział	6,3	2,6		6,4	2,6				
Czechy	4.845	2.738	2.107	4.673	2.826	1.847	171	88	260
rok ub. = 100	103,7	96,9		105,0	99,2				
udział	6,1	3,4		6,2	3,7				
Francja	4.579	3.144	1.435	4.439	2.983	1.457	140	-162	-22
rok ub. = 100	103,1	105,4		101,9	98,0				
udział	5,7	3,9		5,9	3,9				
Włochy	3.718	4.239	-521	3.460	4.051	-591	258	-188	69
rok ub. = 100	107,4	104,7		95,1	98,3				
udział	4,6	5,3		4,6	5,3				
Pozostałe kr. rozw.	5.712	5.370	341	5.356	5.983	-627	355	613	968
r.ub. = 100	106,6	89,8		127,7	115,1				
udział	7,1	6,7		7,1	7,8				
w tym:									
USA	1.684	1.946	-263	1.666	2.167	-501	17	221	238
r.ub. = 100	101,0	89,8		126,0	117,3				
udział	2,1	2,4		2,2	2,8				
EFTA	2.342	1.749	593	2.385	2.230	155	-43	481	438
r.ub. = 100	98,2	78,4		138,5	135,7				
udział	2,9	2,2		3,1	2,9				
Pozostałe kraje świata bez rozwiniętych	13.080	28.011	-14.932	13.483	25.865	-12.382	-404	-2.146	-2.550
r.ub. = 100	97,0	108,3		117,2	97,0				
udział	16,3	34,9		17,8	33,7				
w tym:									
Kraje WNP	6.323	11.211	-4.887	7.175	10.784	-3.608	-852	-427	-1.279
r.ub. = 100	88,1	104,0		112,5	86,8				
udział	7,9	14,0		9,5	14,1				
w tym:									
Rosja	3.516	9.237	-5.721	3.936	9.469	-5.534	-420	232	-187
r.ub. = 100	89,3	97,5		112,6	87,7				
udział	4,4	11,5		5,2	12,3				
Kraje pozostałe	6.756	16.800	-10.044	6.308	15.082	-8.774	448	-1.719	-1.271
r.ub. = 100	107,1	111,4		113,1	106,0				
udział	8,4	20,9		8,3	19,7				
w tym:									
Chiny	763	7.791	-7.028	765	6.872	-6.106	-2	-920	-922
r.ub. = 100	99,7	113,4		122,4	106,7				
udział	1,0	9,7		1,0	9,0				

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

W I półroczu 2014 r. nastąpiło odwrócenie obserwowanej w ostatnich latach tendencji do szybszego wzrostu eksportu na rynki rozwijające się i słabiej rozwinięte. Obecnie lepsze wyniki osiągnięto w wymianie z krajami rozwiniętymi, gdzie eksport wzrósł o 7,2%, do poziomu ponad 66,9 mld EUR. Import z kolei wyniósł w okresie styczeń-czerwiec 2014 r. prawie 52,2 mld EUR i był o 2,5% wyższy niż przed rokiem. Wyniki te przełożyły się na dalszy wzrost nadwyżki w obrotach z tą grupą rynków o prawie 3,2 mld EUR, do ponad 14,7 mld EUR.

We wskazanym okresie sprzedaż na rynki Unii Europejskiej zwiększyła się o 7,2%, przekraczając wartość 61,2 mld EUR, w tym wywóz do krajów strefy euro wzrósł o 8,5% (do prawie 42,8 mld EUR), zaś na pozostałe rynki unijne o 4,3% (do ponad 18,4 mld EUR). Przywóz z UE wyniósł 46,8 mld EUR i był o 4,2% wyższy niż przed rokiem. Import z krajów strefy euro wzrósł o 4,6% i wyniósł prawie 36,8 mld EUR, natomiast z pozostałych rynków UE zwiększył się o 2,8%, do 10 mld EUR. Nadwyżka wymiany ze wszystkimi rynkami unijnymi powiększyła się o 2,2 mld EUR, do 14,4 mld EUR, w tym w handlu ze strefą euro o 1,7 mld EUR (do 6 mld EUR), zaś z pozostałymi rynkami o 0,5 mld EUR (do 8,4 mld EUR).

Eksport na rynek naszego głównego partnera handlowego, tj. do Niemiec wzrósł o 8,8% (do ponad 20,7 mld EUR), czyli w tempie szybszym niż przeciętnie, co przy zwiększeniu przywozu o 4,7%, pozwoliło na powiększenie dodatniego salda obrotów notowanego z tym rynkiem o ok. 0,9 mld EUR, do blisko 3,4 mld EUR. Wywóz na rynki dwóch następnych naszych partnerów eksportowych, tj. do Wielkiej Brytanii i Czech rósł w I półroczu 2014 r. nieco wolniej niż ogółem. Sprzedaż na rynek brytyjski była o 3,2% wyższa niż przed rokiem (5 mld EUR), zaś na rynek czeski zwiększyła się o 3,7% (do ponad 4,8 mld EUR). Niemniej jednak w obu przypadkach nastąpił wzrost dodatniego salda obrotów – w handlu z Wielką Brytanią o 18 mln EUR (do 2,9 mld EUR), a z Czechami o 260 mln EUR (do 2,1 mld EUR).

W grupie krajów unijnych warto zwrócić również uwagę na dynamiczny wzrost eksportu do takich rynków jak: Hiszpania (o 22,3%, do blisko 2 mld EUR), Łotwa (o 21,5%, do ok. 730 mln EUR) czy Finlandia (o 23,8%, do 710 mln EUR).

Nieco wolniej niż na rynki UE zwiększył się wywóz do pozaunijnych rynków rozwiniętych – o 6,6%, do 5,7 mld EUR. Największa część polskiego eksportu trafia w tej grupie do Norwegii (gdzie eksport zmniejszył się o 3,4%, do ponad 1,6 mld EUR) oraz Stanów Zjednoczonych (gdzie nastąpił wzrost eksportu o 1%, do prawie 1,7 mld EUR). Jednocześnie import z tych rynków zmniejszył się w okresie styczeń-czerwiec 2014 r. o 10,2% (do prawie 5,4 mld EUR) i w rezultacie notowany przed rokiem deficyt na poziomie ok. 630 mln EUR został przekształcony w nadwyżkę wynoszącą ok. 340 mln EUR.

Eksport do szerokiej grupy krajów rozwijających się i słabiej rozwiniętych po wzroście o 11,2% w 2013 roku, w I półroczu 2014 r. zmniejszył się o 3%, do poziomu niecałych 13,1 mld EUR. Było to spowodowane obniżeniem wywozu na rynki Wspólnoty Niepodległych Państw o 11,9% (do ok. 6,3 mld EUR), w tym przede wszystkim do Rosji o 10,7% (do 3,5 mld EUR) oraz na Ukrainę o 26,4% (do niespełna 1,5 mld EUR). Eksport na trzeci najważniejszy wśród WNP rynek białoruski zwiększył się w tym czasie o 2% (do ok. 830 mln EUR). W tym czasie import z WNP zwiększył się o 4% (do 11,2 mld EUR), przy czym z Rosji spadł o 2,5%, zaś z Ukrainy i Białorusi zwiększył się odpowiednio o 17,2% i 22,5%. Deficyt obrotów z całą grupą WNP pogłębił się o blisko 1,3 mld EUR (do prawie 4,9 mld EUR).

Natomiast sprzedaż na inne niż WNP rynki rozwijające się osiągnęła wartość prawie 6,8 mld EUR i była o 7,1% wyższa niż przed rokiem. Jednak przy szybszym wzroście importu z tych krajów (o 11,4%, do 16,8 mld EUR), nastąpiło pogłębienie deficytu wymiany o prawie 1,3 mld EUR, do 10 mld EUR. W tej grupie rynków warto zwrócić uwagę na dynamicznie rosnący eksport do Zjednoczonych Emiratów Arabskich (o 64%, do 430 mln EUR), Serbii (o 21%, do 350 mln EUR), Algierii (gdzie nastąpił ponad 2-krotny wzrost, do 300 mln EUR) czy Arabii Saudyjskiej (o 45,5%, do ok. 230 mln EUR).

Tabela 21 Zmiany struktury przedmiotowej polskiego handlu zagranicznego po I półroczu 2014 roku i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)

		I półrocze 2014			I półrocze 2013			Zmiany		
Sekcja/grupa towarowa		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
	RAZEM	80.017	80.201	-184	75.941	76.760	-819	4.076	-3.441	635
I	Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	3.368	2.179	1.188	3.164	1.976	1.188	204	-203	1
II	Produkty pochodzenia roślinnego	1.995	1.871	124	1.917	1.903	14	79	32	110
III	Tłuszcze i oleje	273	354	-80	241	363	-123	33	10	42
IV	Gotowe artykuły spożywcze	4.625	2.847	1.779	4.329	2.755	1.573	297	-91	205
(I-IV)	Artykuły rolno spożywcze	10.262	7.251	3.011	9.650	6.998	2.652	612	-253	359
V	Produkty mineralne	3.547	9.533	-5.986	3.707	9.214	-5.508	-159	-319	-478
VI	Produkty przemysłu chemicznego	5.560	8.360	-2.800	5.280	7.830	-2.550	280	-529	-250
VII	Tworzywa sztuczne i wyroby z kauczuku	5.612	6.178	-566	5.507	5.938	-431	105	-241	-135
(VI-VII)	Wyroby przemysłu chemicznego	11.172	14.538	-3.366	10.787	13.768	-2.981	385	-770	-385
VIII	Skóry i wyroby z nich	557	534	23	429	458	-28	128	-76	51
IX	Drewno i wyroby z drewna	1.747	654	1.092	1.610	557	1.052	137	-97	40
X	Ścier drzewny, papier i tektura	1.989	2.098	-109	1.971	2.037	-66	19	-61	-43
(IX-X)	Wyroby przemysłu drzewno papierniczego	3.736	2.752	983	3.581	2.594	986	155	-158	-3
XI	Materiały i wyroby włókiennicze	2.594	3.528	-934	2.258	3.086	-828	336	-442	-107
XII	Obuwie, nakrycia głowy, parasole	432	618	-185	403	536	-133	29	-82	-52
(XI-XII)	Wyroby przemysłu lekkiego	3.026	4.146	-1.120	2.661	3.621	-961	365	-524	-159
XIII	Wyroby z kamieni, gipsu, cementu	1.597	872	726	1.408	799	609	189	-72	117
XIV	Perły, metale szlachetne, biżuteria	446	143	303	518	167	350	-72	24	-48
(XIII-XIV)	Wyroby ceramiczne	2.043	1.015	1.028	1.926	967	959	117	-48	69
XV	Wyroby metalurgiczne	8.478	8.644	-166	8.538	8.060	478	-60	-584	-644
XVI	Urządzenia mechaniczne i elektryczne	19.114	18.088	1.026	17.556	17.656	-100	1.558	-432	1.126
XVII	Pojazdy, statki powietrzne i pływające	11.905	8.785	3.120	11.438	8.268	3.170	468	-517	-49
XVIII	Przyrządy i aparaty optyczne	968	1.648	-681	923	1.639	-716	44	-9	35
(XVI-XVIII)	Wyroby przem. elektro-maszynowego	31.987	28.521	3.466	29.917	27.563	2.354	2.070	-958	1.112
XIX	Broń i amunicja	11	22	-11	10	19	-9	1	-3	-1
XX	Wyroby różne	5.158	1.584	3.574	4.655	1.354	3.301	503	-230	272
XXI	Dziela sztuki	9	10	-1	7	13	-6	2	3	4
XXII	Pozostałe	32	1.648	-1.616	74	2.128	-2.054	-42	480	438

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS.

W przekroju przedmiotowym najszybszy wzrost odnotowano w eksporcie wyrobów przemysłu elektromaszynowego (o 6,9%, do 32 mld EUR) oraz artykułów rolno-spożywczych (o 6,3%, do prawie 10,3 mld EUR).

W grupie wyrobów elektromaszynowych (stanowiących 40% w eksporcie i 35,6% w imporcie Polski) największe przyrosty eksportu odnotowano w pozycjach obejmujących *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* (o 10,3%, do ponad 10,2 mld EUR) oraz *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części* (o 7,3%, do prawie 8,7 mld EUR), które stanowiły odpowiednio 12,8% i 11,1% łącznego polskiego eksportu w I półroczu 2014 r. Ponadto, szybko wzrósł także eksport pozycji obejmujących:

- *statki, łodzie i konstrukcje pływające* – o 16,4%, do prawie 2,5 mld EUR (tj. 3,1% eksportu ogółem) oraz
- *lokomotywy, tabor szynowy, osprzęt torów, urządzenia sygnalizacyjne* – o 13,1%, do 420 mln EUR, co stanowiło 0,5% łącznego polskiego wywozu.

Znacznie wolniej rósł w tym czasie import produktów elektromaszynowych, tj. o 3,5% (do 28,5 mld EUR) i w rezultacie nastąpił wzrost nadwyżki w handlu tymi towarami o 1,1 mld EUR, do prawie 3,5 mld EUR. Największa poprawa salda została odnotowana w handlu *kotłami, maszynami i urządzeniami mechanicznymi i ich częściami* oraz *maszynami i urządzeniami elektrycznymi i ich częściami*, gdzie ubiegłoroczne deficyty na poziomie odpowiednio 90 mln EUR i 10 mln EUR zostały przekształcone w nadwyżki handlowe wynoszące odpowiednio 705 mln EUR i 320 mln EUR.

W I półroczu 2014 r. artykuły rolno-spożywcze stanowiły 12,8% polskiej sprzedaży na zagraniczne rynki. Najszybciej w tej grupie zwiększył się eksport gotowych artykułów spożywczych (o 6,9%, do ponad 4,6 mld EUR) oraz artykułów pochodzenia zwierzęcego (o 6,4%, do prawie 3,7 mld EUR). Nieco wolniej niż przeciętnie zwiększył się natomiast wywóz produktów pochodzenia roślinnego (o 4,1%, do 2 mld EUR), co wynikało w dużym stopniu z obniżenia eksportu głównej pozycji w tym wywozie, czyli *owoców, orzechów jadalnych, itp.* – o 11,5%, do ok. 580 mln EUR, co stanowiło 0,7% łącznego eksportu.

W tym czasie import rolno-spożywczy zwiększył się o 3,6% (do ponad 7,2 mld EUR), czyli prawie 2-krotnie wolniej niż ich eksport, co w rezultacie spowodowało wzrost nadwyżki obrotów tą grupą towarów o ok. 360 mln EUR, do 3 mld EUR. Największe dodatnie saldo zostało wypracowane w handlu gotowymi artykułami spożywczymi (prawie 1,6 mld EUR) oraz produktami pochodzenia zwierzęcego (blisko 1,2 mld EUR).

Nieco wolniej niż przeciętnie (tj. o 3,6%, do blisko 11,2 mld EUR) zwiększył się eksport – stanowiących drugą pod względem wartości obrotów grupę w polskim handlu zagranicznym – wyrobów przemysłu chemicznego (14% w eksporcie oraz 18,1% w imporcie). W tym czasie ich import przekroczył poziom 14,5 mld EUR, czyli był o 5,6% wyższy niż przed rokiem. Wyniki te przełożyły się na nieznaczne pogłębienie deficytu w obrotach tą grupą – o 385 mln EUR, do niecałych 3,4 mld EUR.

Pogorszenie salda nastąpiło również w handlu produktami mineralnymi, gdzie odnotowano wzrost importu o 3,5% (do 9,5 mld EUR) oraz spadek eksportu o 4,3% (do nieco ponad 3,5 mld EUR). Tradycyjne wysoki deficyt obrotów tymi towarami pogłębił się o ok. 0,5 mld EUR, do 6 mld EUR.

9 PROGNOZY NA ROK 2014

Według projekcji MFW z lipca 2014 r. ożywienie w gospodarce światowej obserwowane w II półroczu 2013 r. będzie kontynuowane w roku bieżącym, jednak będzie ono stosunkowo powolne i nadal obciążone dużym stopniem niepewności. Impuls ożywienia wyszedł głównie z gospodarek wysoko rozwiniętych, jakkolwiek sytuacja w poszczególnych państwach jest dość zróżnicowana. Analitycy obniżyli prognozę wzrostu dla USA do 1,7% (wobec 2,8% zakładanych w kwietniu 2014 r.) po słabych wynikach gospodarki amerykańskiej osiągniętych w I kwartale. Miało to związek z wyjątkowo niekorzystnymi warunkami pogodowymi, a także w pewnym stopniu ze spadkiem zapotrzebowania na zapasy po ich dynamicznym wzroście pod koniec 2013 r. Z kolei projektowana na lata 2014-2015 konsolidacja fiskalna w Japonii będzie skutkować umiarkowanym wzrostem na poziomie 1,6%.

Wzrost w gospodarkach wschodzących, prognozowany na poziomie 4,6%, w niewielkim stopniu może osłabnąć ze względu na prowadzone działania dostosowawcze do trudniejszego zewnętrznego otoczenia finansowego, w którym międzynarodowi inwestorzy stali się bardziej wrażliwi na perspektywę normalizacji polityki monetarnej i szanse przywrócenia warunków dla wzrostu gospodarczego w niektórych gospodarkach zaawansowanych. W rezultacie warunki finansowe w gospodarkach wschodzących uległy dalszemu zaostrzeniu, podczas gdy w gospodarkach rozwiniętych pozostają one generalnie stabilne.

Średnie tempo wzrostu globalnej gospodarki wyraźnie przyspieszyło, z ok. 2,7% w I półroczu 2013 r. do 3,75% w II półroczu. Zadecydowało o tym przyspieszenie w gospodarkach dojrzałych, podczas gdy w gospodarkach wschodzących ożywienie było nieznaczne. Najnowsze dane wskazują, że tempo wzrostu gospodarki globalnej w I półroczu 2014 r. przyspieszy jedynie w umiarkowanym stopniu. Generalnie w projekcjach MFW na 2014 rok zakłada się wzrost na poziomie 3,4% oraz w wysokości 4% w roku 2015.

Tabela 22 Zmiany PKB na świecie i wybranych rynkach w latach 2013-2015

	2013	2014**	2015**
Świat	3,2	3,4	4,0
Kraje rozwinięte	1,3	1,8	2,4
Stany Zjednoczone	1,9	1,7	3,0
Unia Europejska	0,2	1,6	1,8
Strefa euro*	-0,4	1,1	1,5
Niemcy	0,5	1,9	1,7
Francja	0,3	0,7	1,4
Włochy	-1,9	0,3	1,1
Japonia	1,5	1,6	1,1
Kraje rozwijające się	4,7	4,6	5,2
WNP	2,2	0,9	2,1
Rosja	1,3	0,2	1,0
Rozwijające się kraje Azji	6,6	6,4	6,8
Chiny	7,7	7,4	7,1
Indie	5,0	5,4	6,4

* z wyłączeniem Łotwy; ** prognoza;

Źródło: DSA MG na podstawie danych MFW z kwietnia i lipca 2014.

Wzrost w strefie euro wyjdzie ze strefy spadkowej do poziomu ok. 1,1% w 2014 r. i 1,5% w 2015, po spadku o 0,7% w roku 2012 i o 0,4% w roku 2013. W Niemczech, dzięki sprzyjającej polityce monetarnej, poprawie warunków na rynku pracy, a także poprawie nastrojów konsumenckich oczekiwany jest wzrost popytu krajowego głównie w postaci wyższej konsumpcji i niepewnego ożywienia inwestycyjnego oraz budownictwa mieszkaniowego.

Na rok 2014 WTO prognozuje wzrost globalnego handlu o 4,7%, co stanowi korektę w górę w porównaniu z wcześniejszą prognozą zakładającą wzrost o 4,5%, a w 2015 r. przyspieszy do 5,3%. Prognoza globalnego handlu oparta jest na założeniu, że w 2014 r. światowy PKB (skorygowany o wpływ zmian kursów) zwiększy się o 3%, a w 2015 r. o 3,1%.

Według szacunków WTO, analogicznie jak w poprzednich latach, zdecydowanie szybciej będą rozwijać się kraje rozwijające się i słabiej rozwinięte (tj. o 4,7% w 2014 i 5% w 2015 r.) niż rynki rozwinięte gospodarczo (odpowiednio 2,1% i 2,2%), co jednocześnie przełoży się na wyższą dynamikę handlu w tej pierwszej grupie rynków.

Analitycy przewidują, że eksport gospodarek rozwiniętych zwiększy się w 2014 r. o 3,6%, podczas gdy rozwijających się (w tym Wspólnoty Niepodległych Państw) o 6,4%. Po stronie importu WTO prognozuje wzrost odpowiednio o 3,4% i 6,3%. W ujęciu geograficznym eksperci oczekują, że najszybciej wzrośnie eksport w Azji (o 6,9%), następnie w Ameryce Północnej (o 4,6%), Ameryce Południowo-Centralnej (o 4,4%) oraz w Europie (o 3,3%). Najwolniejsze tempo wzrostu wywozu prognozowane jest natomiast dla grupy rynków obejmującej Afrykę, WNP oraz Bliski Wschód, tj. o 3,1%.

Tabela 23 Zmiany globalnych obrotów towarowych i światowego PKB w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014*	2015*
Wolumen obrotów towarami					
Świat (śr. eksportu i importu)	5,4	2,3	2,1	4,7	5,3
<i>Eksport</i>					
Kraje rozwinięte gospodarczo	5,2	1,1	1,5	3,6	4,3
Kraje rozwijające się gospodarczo	5,8	3,8	3,3	6,4	6,8
<i>Import</i>					
Kraje rozwinięte gospodarczo	3,4	0,0	-0,2	3,4	3,9
Kraje rozwijające się gospodarczo	8,1	5,1	4,4	6,3	7,1
Realny PKB (skorygowany o wpływ zmian kursów)					
Świat	2,8	2,3	2,2	3,0	3,1
Kraje rozwinięte gospodarczo	1,5	1,3	1,1	2,1	2,2
Kraje rozwijające się gospodarczo	5,7	4,5	4,4	4,7	5,0

* prognoza

Źródło: DSA MG na podstawie danych WTO z kwietnia 2014.

Wzrost eksportu będzie napędzany rosnącym popytem importowym krajów rozwiniętych, z drugiej jednak strony czynnikiem hamującym wzrost importu będzie nadal utrzymująca się trudna sytuacja na rynku pracy, w tym wysokie bezrobocie w krajach europejskich.

Według szacunków Azja będzie także liderem wzrostu importu, który w 2014 r. ma zwiększyć się o 6,4%. Warto tutaj jednak odnotować, że mogą występować znaczące dysproporcje w tempie jego wzrostu między poszczególnymi gospodarkami tego regionu. Na kolejnych miejscach uplasują się: grupa rynków obejmująca Afrykę, WNP oraz Bliski Wschód (wzrost o 5,8%), Ameryka Południowo-Środkowa (o 4,1%), Ameryka Północna (3,9%), a na końcu Europa (3,2%).

Zagrożeniem dla powyższej prognozy jest niepewność wynikająca z bieżącej sytuacji geopolitycznej. Konflikty społeczne i terytorialne na Bliskim Wschodzie oraz obecne w Europie Wschodniej mogą przełożyć się na wzrost cen surowców energetycznych oraz na ograniczenie przepływów handlowych.

Wśród zagrożeń dla zakładanego tempa wzrostu handlu światowego, należy wskazać także ryzyko pogorszenia koniunktury gospodarczej, w tym pojawienie się zawirowań finansowych na rynkach wschodzących związanych z prowadzeniem polityki monetarnej w USA i innych krajach rozwiniętych.

Analitycy OECD szacują, że w 2014 r. można spodziewać się niewielkiego ożywienia gospodarczego na poziomie 3,4% wobec 2,8% w 2013 r. W ślad za tym przewidują wzrost tempa handlu światowego z 3% w 2013 r. do 4,4% w 2014 r. Eksperci oczekują szybszego wzrostu PKB i tym samym handlu w krajach słabiej rozwiniętych (poza OECD) niż rozwiniętych. W tej pierwszej grupie oczekuje się rozwoju gospodarczego w tempie 4,9%, a handlu 5,3%, podczas gdy w drugiej odpowiednio 2,2% i 3,9%.

Tabela 24 Zmiany wolumenu obrotów handlowych (towarami i usługami) w latach 2013-2015

	2013		2014*		2015*	
	Eksport	Import	Eksport	Import	Eksport	Import
Niemcy	1,0	1,0	5,1	4,8	4,6	6,0
Francja	0,8	0,8	4,1	3,3	5,7	5,1
Włochy	0,0	-2,9	3,8	2,4	4,6	4,0
Wielka Brytania	1,0	0,5	3,8	2,9	4,1	3,7
Niderlandy	1,4	-0,2	2,6	3,1	4,4	3,8
Polska	4,3	0,7	5,4	3,9	6,0	6,3
Stany Zjednoczone	2,7	1,4	2,7	3,1	5,3	7,2
Japonia	1,6	3,4	4,8	7,1	6,9	4,5

* prognoza

Źródło: DSA MG na podstawie danych OECD z maja 2014.

OECD szacuje, że wolumen polskiego eksportu (towarów i usług) przyspieszy w 2014 r. do 5,4%, co wynikać będzie z relatywnie korzystnych prognoz dynamiki importu naszych głównych partnerów handlowych, tj. Niemiec (4,8%), Wielkiej Brytanii (2,9%) i Republiki Czeskiej (4,6%) oraz ożywienia ich popytu wewnętrznego w 2014 r. do wzrostu odpowiednio o 1,6%, 2,9% i 0,6%. Zgodnie z szacunkami ekspertów OECD w Polsce popyt wewnętrzny, po notowanym w 2013 r. spadku o 0,2%, ma zwiększyć się w 2014 r. o 2,5%. Przełoży się to jednocześnie na przyspieszenie wolumenu polskiego importu, którego wzrost prognozuje się na poziomie 3,9% wobec 0,7% w roku 2013 r.

Perspektywę utrzymania wzrostu polskiego eksportu sugerują również prognozy popytu wewnętrznego na rynkach głównych odbiorców naszych towarów. Komisja Europejska ocenia, że w 2014 r. popyt w Unii Europejskiej wzrośnie o 1,4% po spadku o 0,4% w 2013 r., a w strefie euro zwiększy się o 1% po 1% spadku. Przyspieszenie wzrostu popytu prognozowane jest na rynkach dwóch naszych najważniejszych partnerów eksportowych, tj. niemieckim do 1,8% i brytyjskim do 2,5% wobec odpowiednio 0,5% i 1,5% w 2013 r.

Biorąc pod uwagę prognozowaną poprawę koniunktury światowej, zwłaszcza ożywienie gospodarcze, w tym popytu na kluczowych dla Polski rynkach unijnych w roku 2014 oraz decydujący wpływ tego czynnika na dynamikę polskiego eksportu przewiduje się następujący poziom i dynamikę obrotów towarowych Polski w 2014 roku (w cenach bieżących w euro):

- **wzrost eksportu o 9% do poziomu ok. 168,9 mld EUR,**
- **wzrost importu o 8% do poziomu 169,5 mld EUR oraz**

w rezultacie **dalszą redukcję deficytu obrotów towarowych** do ok. 0,6 mld EUR wobec 2 mld EUR w roku 2013.

ANEKS 1.

WPŁYW IMPORTU SUROWCÓW ENERGETYCZNYCH NA POLSKIE WYDATKI IMPORTOWE W LATACH 2003-2013

1. Międzynarodowy rynek surowców energetycznych

Po zapaści światowego rynku energetycznego w latach 90. ubiegłego wieku, kiedy to ceny ropy naftowej okresowo, w drugiej połowie tego okresu, spadały nawet poniżej 10 USD/bar., oczekiwania producentów, w tym również oficjalnych gremiów OPEC, koncentrowały się wokół cen ropy naftowej na poziomie 21-22 USD/bar. jako pożądanej i stabilnej na dłuższy okres. Od początku I dekady XXI wieku, rozpoczął się jednak szybki wzrost cen ropy naftowej i w efekcie również gazu ziemnego. Proces ten przyspieszył od roku 2004, kiedy to rozpoczął się pięcioletni okres gwałtownego wzrostu cen ropy naftowej na rynku światowym. W latach 2003-2008 zwiększyły się one prawie 5-krotnie w porównaniu z rokiem 2002, wzrastając w stosunku do roku poprzedniego o prawie 30% w 2004 r., o prawie 50% w 2005 r., 25% w 2006 r., 13% w 2007 r. i dalsze 45% w roku 2008. Przy ocenie przyczyn tak gwałtownego wzrostu cen, analitycy są zgodni, że nie więcej niż w 60% proces ten wynikał z uwarunkowań podaży-popytowych istniejących na międzynarodowym rynku paliw i surowców, w pozostałej zaś części z działalności kapitału spekulacyjnego. Dotyczy to w szczególności roku 2007 oraz 2008 i lat następnych, kiedy to na międzynarodowe rynki towarowe, w tym w szczególności na rynek paliw i energii przepłynął kapitał spekulacyjny, z będącego w kryzysie rynku nieruchomości.

Tabela 1. Średnioroczne ceny w rosyjskim eksporcie ropy naftowej oraz gazu ziemnego

Lata	Ropa naftowa Urals USD/bar.	Gaz ziemny USD/1000 m ³
2001	21,4	98,3
2002	22,2	85,7
2003	24,9	105,5
2004	31,8	109,1
2005	47,1	151,4
2006	58,8	216,0
2007	66,4	233,7
2008	95,3	353,7
2009	57,5	249,3
2010	76,2	268,5
2011	107,3	338,9
2012	109,7	348,3
2013	106,9	342,3

Źródło: CBR (Centralny Bank Rosji); Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego FR.

Sytuację na międzynarodowym rynku paliw zilustrować można na przykładzie surowców eksportowanych przez czołowego uczestnika międzynarodowego rynku energetycznego - Rosję. Do kryzysu gospodarczego 2008/2009 średnioroczne ceny ropy naftowej marki Urals, eksportowanej przez Rosję, wzrosły z 21,4 USD/bar. w 2001 r. do 95,3 USD/bar. w 2008 r., tj. prawie 4,5-krotnie. Najwyższy w historii poziom cen ropy naftowej odnotowano 11 lipca 2008 r., kiedy to ceny na giełdzie w Nowym Jorku osiągnęły 147,27 USD/bar. W tym dniu maksymalną cenę osiągnęła również rosyjska ropa marki

Urals, dochodząc do poziomu 139,87 USD/bar. Po spadku w 2009 r. o prawie 40% do poziomu 57,5 USD/bar., średnioroczne ceny rosyjskiej ropy naftowej przekroczyły w latach 2011-2012 rekordowy poziom ponad 100 USD/bar., w tym w roku 2012 zbliżyły się do poziomu 110 USD/bar. W całym analizowanym okresie ceny ropy Urals wzrosły prawie 5-krotnie, licząc poziom z 2013 r. w porównaniu z rokiem 2002. Z opóźnieniem 6-9 miesięcy za cenami ropy naftowej podążały ceny gazu. W rosyjskim eksporcie wzrosły one z 98,3 USD/1000 m³ w 2001 r. do 353,7 USD/1000 m³ w roku 2008, tj. prawie 4-krotnie. Ten rekordowy poziom, po zapaści w 2009 r., nie został jeszcze przekroczony. W okresie 2002-2013 ceny w rosyjskim eksporcie gazu ziemnego wzrosły przeszło 4-krotnie.

2. Polska na międzynarodowym rynku ropy i gazu

Polska jest znaczącym importersurowców energetycznych. W ostatnich latach import ropy naftowej pokrywa ok. 95,5-97% zapotrzebowania krajowego na to paliwo. W odniesieniu do gazu ziemnego udział dostaw importowych wynosi ok. 70%. Import ropy naftowej zwiększył się o prawie 40%, z 17,7 mln ton w roku 2002 do 24,6 mln ton w 2012 r. (w 2013 import wyniósł 23,3 mln ton). W odniesieniu do gazu ziemnego, wzrost ten w okresie 2002-2013, wyniósł 52%, osiągając poziom 11.605 mln m³ w roku 2012 w porównaniu z 7.775 mln m³ w 2002 r.

Tabela 2. Polski import ropy naftowej oraz gazu ziemnego w latach 2002-2013

Lata	Ropa naftowa			Gaz ziemny		
	tys. ton	mln EUR	śr. cena EUR/tona	mln m ³	mln EUR	śr. cena EUR/1000 m ³
2002	17.717	3.154	178	7.775	879	113
2003	17.028	2.895	170	8.721	1.029	118
2004	17.316	3.377	195	9.445	1.058	112
2005	17.912	5.230	292	9.919	1.557	157
2006	19.813	6.954	351	10.354	2.205	213
2007	20.885	7.602	364	9.598	2.044	213
2008	20.787	9.541	459	10.619	3.356	316
2009	20.098	6.271	312	9.435	2.588	269
2010	22.688	9.710	428	10.325	2.850	276
2011	23.792	13.657	574	11.174	3.620	324
2012	24.633	15.223	618	11.605	4.283	391
2013	23.346	13.704	587	11.818	4.030	341
2013/2002	1,32	4,34	3,30	1,52	4,58	3,02

Źródło: DSA na podstawie danych GUS i ARE.

Tabela 3. Import ropy naftowej według kraju pochodzenia

	2011		2012		2013	
	tys. ton	%	tys. ton	%	tys. ton	%
Rosja	21.853	91,9	23.518	95,5	22.270	95,4
Norwegia	1.337	5,6	828	3,4	757	3,2
Wielka Brytania	477	2,0	b.d.	b.d.	246	1,1
Pozostałe	125	0,5	287	1,1	73	0,3
Razem	23.792	100,0	24.633	100,0	23.346	100,0

Źródło: DSA na podstawie danych ARE; b.d. – brak danych.

W odniesieniu do ropy naftowej pozycja Rosji, z udziałem zdecydowanie powyżej 90% w polskim imporcie tego surowca, jest niczym nie zagrożona. Podstawową drogą dostaw pozostaje rurociąg Przyjaźń.

Tabela 4. Import gazu ziemnego według kraju wysyłki

	2011		2012		2013	
	mln m ³	%	mln m ³	%	mln m ³	%
Rosja	9.549	85,5	9.261	79,8	9.115	77,1
Niemcy	1.625	14,5	1.788	15,4	2.150	18,2
Czechy	b.d.	b.d.	556	4,8	553	4,7
Razem	11.174	100,0	11.605	100,0	11.818	100,0

Źródło: DSA na podstawie danych ARE; b.d. – brak danych.

Na polskim importowym rynku gazu pozycja Rosji osłabła w ostatnich latach. W wyniku uruchomienia i rozbudowy interkonektorów z Niemcami (punkt graniczny Lasowo) oraz z Czechami (punkt graniczny Cieszyn) udział Gazpromu w dostawach gazu na rynek polski spadł w roku 2013 do 77%. Nie oznacza to zmniejszenia udziału rosyjskiego gazu w polskich zakupach importowych, gdyż całość lub znacząca część dostaw realizowanych przez oba interkonektory może stanowić gaz uprzednio dostarczony przez Gazprom na rynek niemiecki.

3. Wpływ wzrostu cen ropy naftowej i gazu ziemnego na wydatki importowe w latach 2003-2013

W okresie 2003-2013 wartość polskiego importu ogółem zwiększyła się blisko 2,8-krotnie, tj. wzrosła z 55,1 mld EUR w roku 2002 do 157 mld EUR w 2013 r. W tym samym okresie w wyrażeniu wartościowym import ropy naftowej wzrósł 4,4-krotnie, gazu ziemnego 4,6-krotnie (odpowiednio z 3,2 mld EUR w 2002 r. do 13,7 mld EUR w roku 2013 oraz z 0,9 mld EUR do 4,0 mld EUR). Przy takich proporcjach wzrostu, udział obu tych surowców w całym polskim imporcie zwiększył się znacząco z 7,3% w roku 2002 do 11,9% w 2013 r.

W rachunku skumulowanym, w całym okresie 2003-2013, dodatkowe wydatki w polskim imporcie na zakup ropy naftowej i gazu ziemnego w stosunku do roku 2002 wyniosły 78,6 mld EUR, z czego na ropę przypada 59,5 mld EUR (75,7%), na gaz zaś 19,6 mld EUR (24,3%).

Tabela 5. Przyrost wydatków importowych na zakup ropy i gazu w latach 2003-2013 w rachunku skumulowanym (rok bazowy 2002)

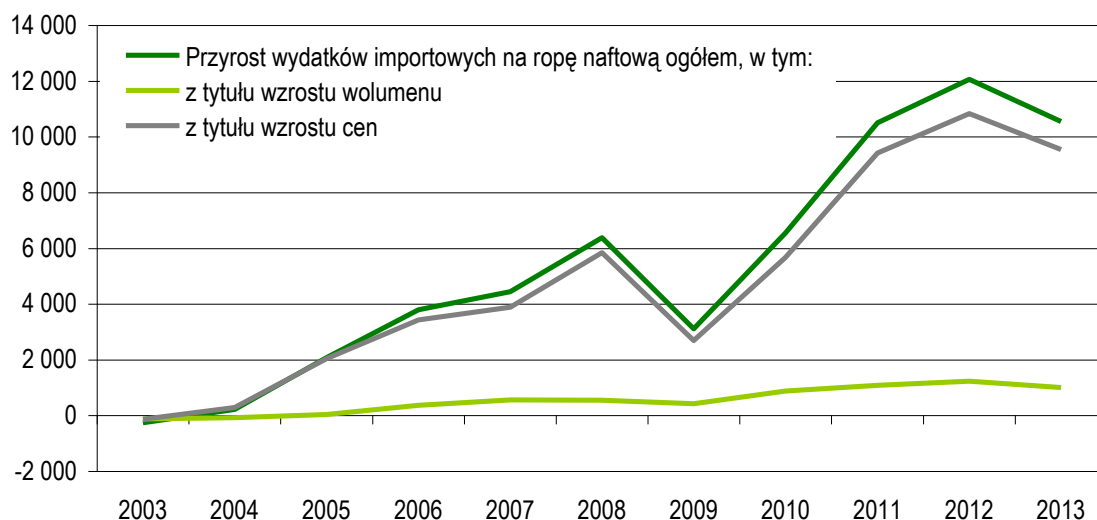
	Ropa naftowa		Gaz ziemny		Ropa+gaz	
	mln EUR	%	mln EUR	%	mln EUR	%
Przyrost wydatków ogółem, w tym:	59.474	100,0	19.160	100,0	78.634	100,0
z tytułu wzrostu wolumenu	5.046	10,0	3.106	16,2	9.052	11,5
z tytułu wzrostu cen	53.528	90,0	16.054	83,8	69.582	88,5

Źródło: DSA na podstawie danych ARE.

Podstawowy wpływ na przyrost wydatków wywarły szybko rosnące ceny, których udział w tym procesie wyniósł 88,5%. Udział przyrostu wolumenu w zwiększonych wydatkach importowych wyniósł natomiast 11,5%. Szczególnie wysoki udział cen jako czynnika sprawczego zwiększonych wydatków importowych w analizowanym okresie wystąpił w przypadku ropy naftowej (90%), przy skromnym udziale wzrostu wolumenu (10%). W przypadku gazu ziemnego proporcje te kształtowały się następująco: 83,8% ceny i 16,2% wolumen.

Kryzys 2008/2009 i związane z tym załamanie cen jedynie na krótko przyhamowały wzrost polskich wydatków związanych z zakupem ropy i gazu. Ceny tego pierwszego surowca spadły w 2009 r. o 22%, gazu natomiast o 14,9% w porównaniu z rokiem 2008. W następnych latach wystąpił jednak ponownie szybki wzrost, chociaż ich poziom przedkryzysowy z 2008 r. został przekroczony dopiero w 2011 r. W okresie 2010-2012 ceny ropy naftowej w polskim imporcie wzrosły o przeszło 98%, a gazu o ponad 37%. W roku 2013 odnotowano spadek cen obu tych surowców, ropy naftowej o 5%, gazu o 12,8%.

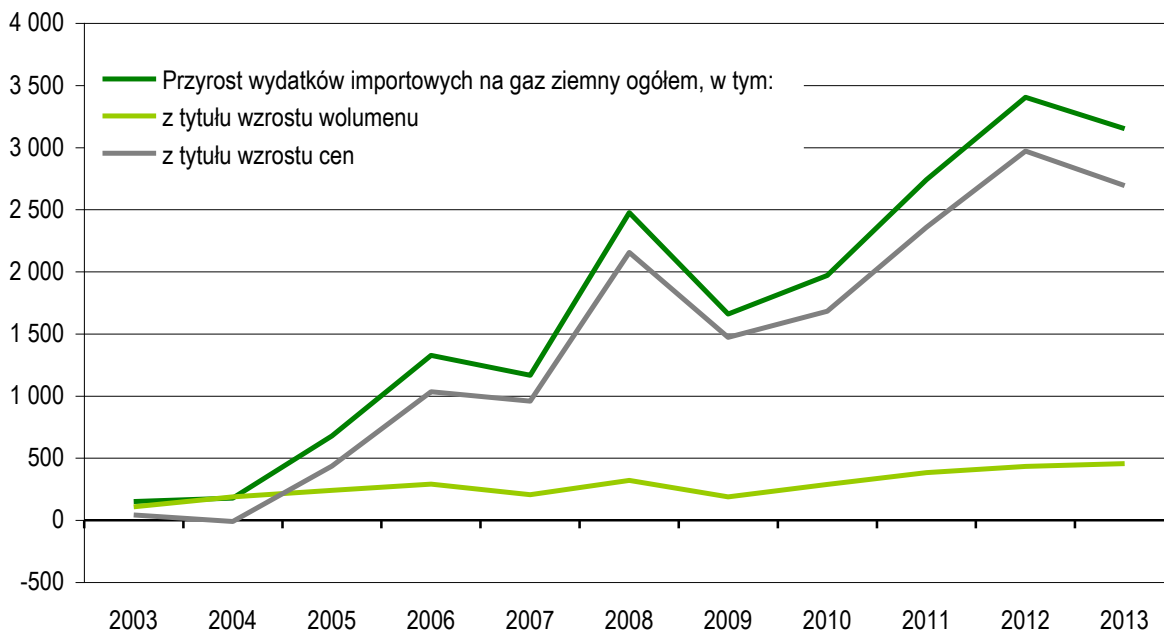
Wykres 1. Przyrost wydatków importowych na ropę naftową z tytułu wzrostu wolumenu i wzrostu cen w latach 2003-2013 (rok bazowy 2002)

Uwaga: (1) przyrost wydatków z tytułu wzrostu wolumenu = przyrost wolumenu w danym roku w stosunku do roku 2002 x średnia cena w 2002 roku; (2) przyrost wydatków z tytułu wzrostu cen = wolumen importu w danym roku x przyrost ceny w danym roku w stosunku do 2002 roku

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS i ARE.

Wykres 2. Przyrost wydatków importowych na gaz ziemny z tytułu wzrostu wolumenu i wzrostu cen w latach 2003-2013 (rok bazowy 2002)

Uwaga: (1) przyrost wydatków z tytułu wzrostu wolumenu = przyrost wolumenu w danym roku w stosunku do roku 2002 x średnia cena w 2002 roku; (2) przyrost wydatków z tytułu wzrostu cen = wolumen importu w danym roku x przyrost ceny w danym roku w stosunku do 2002 roku

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS i ARE.

Tabela 6. Wpływ wzrostu cen surowców energetycznych od 2003 roku na wydatki importowe w latach 2003-2013 (rok bazowy 2002)

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ropa naftowa													
1	Wolumen importu	tys. ton	17.717	17.316	17.912	19.813	20.885	20.787	20.098	22.688	23.792	24.633	23.346
2	Średnia cena importu 1 tony ropy naftowej	EUR	178	195	292	351	364	459	312	428	574	618	587
3	Wydatki importowe	mln EUR	3.153	3.376	5.230	6.954	7.602	9.541	6.270	9.710	13.657	15.223	13.704
4	Przyrost wolumenu w stos. do 2002 r.	tys. ton	-	-401	195	2.096	3.168	3.070	2.381	4.971	6.075	6.916	5.629
5	Przyrost ceny w stos. do 2002 r.	EUR	-	17	114	173	186	281	134	250	396	440	409
6	Przyrost wydatków importowych ogółem, w tym:	mln EUR	-	223	2.076	3.800	4.448	6.387	3.116	6.556	10.503	12.069	10.551
6.1	z tytułu wzrostu wolumenu	mln EUR	-	-71	35	373	564	546	424	884	1.081	1.231	1.002
6.2	z tytułu wzrostu cen	mln EUR	-	294	2.041	3.427	3.884	5.841	2.693	5.672	9.422	10.838	9.549
Gaz ziemny													
7	Wolumen importu	mln m ³	7.775	9.445	9.919	10.354	9.598	10.619	9.435	10.325	11.174	11.605	11.818
8	Średnia cena importu 1 tys. m ³ gazu	EUR	113	112	157	213	213	316	269	276	324	391	341
9	Wydatki importowe	mln EUR	879	1.058	1.557	2.205	2.044	3.356	2.538	2.850	3.620	4.538	4.030
10	Przyrost wolumenu w stos. do 2002 r.	mln m ³	-	1.670	2.144	2.579	1.823	2.844	1.660	2.550	3.399	3.830	4.043
11	Przyrost ceny w stos. do 2002 r.	EUR	-	-1	44	100	100	203	156	163	211	278	228
12	Przyrost wydatków importowych ogółem, w tym:	mln EUR	-	179	679	1.327	1.166	2.477	1.659	1.971	2.741	3.659	3.151
12.1	z tytułu wzrostu wolumenu	mln EUR	-	189	242	291	206	321	188	288	384	433	457
12.2	z tytułu wzrostu cen	mln EUR	-	-9	436	1.035	960	2.156	1.472	1.683	2.357	3.226	2.694
Ropa naftowa i gaz ziemny łącznie													
13	Przyrost wydatków importowych ogółem, w tym:	mln EUR	-	402	2.755	5.128	5.614	8.865	4.776	8.527	13.244	15.728	13.702
13.1	z tytułu wzrostu wolumenu	mln EUR	-	117	277	665	770	868	611	1.172	1.465	1.664	1.459
13.2	z tytułu wzrostu cen	mln EUR	-	285	2.478	4.463	4.844	7.997	4.165	7.355	11.779	14.064	12.243

Uwaga: (1) przyrost wydatków z tytułu wzrostu wolumenu = przyrost wolumenu w danym roku w stosunku do roku 2002 x średnia cena w 2002 roku; (2) przyrost wydatków z tytułu wzrostu cen = wolumen importu w danym roku x przyrost ceny w danym roku w stosunku do 2002 roku

Źródło: DSA MG na podstawie danych GUS i ARE.

Spis tabel

Tabela 1	Zmiany PKB na świecie i wybranych rynkach w latach 2012-2013	7
Tabela 2	Zmiany popytu wewnętrznego na głównych rynkach w latach 2012-2015	9
Tabela 3	Tempo zmian wolumenu światowego handlu towarami i usługami w latach 2012-2015 ..	11
Tabela 4	Zmiany PKB i wolumenu obrotów towarowych na świecie w latach 2011-2013	12
Tabela 5	Zmiany obrotów towarowych na świecie w latach 2005-2013 (w ujęciu USD)	14
Tabela 6	Najwięksi eksporterzy i importerzy towarów na świecie w 2013 roku	17
Tabela 7	Zmiany PKB na świecie i głównych rynkach oraz globalnego handlu (towarami i usługami) w latach 2011-2015	19
Tabela 8	Obroty polskiego handlu zagranicznego według GUS w latach 1991-2013	29
Tabela 9	Zmiany w strukturze geograficznej obrotów towarami (w mln EUR)	32
Tabela 10	Zmiany w obrotach towarami zagregowanymi w 10 grup towarowych (w mln EUR)	33
Tabela 11	Obroty towarowe Polski w latach 2012-2013 (w mln EUR)	35
Tabela 12	Obroty towarami i usługami oraz saldo na rachunku obrotów bieżących i ich relacje <i>per capita</i> oraz do PKB w latach 2009-2013	36
Tabela 13	Obroty towarowe według GUS w latach 2012-2013	38
Tabela 14	Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych Polski i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)	41
Tabela 15	Struktura towarowa obrotów handlowych Polski w latach 2012-2013 i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)	56
Tabela 16	Zmiany obrotów polskiego handlu zagranicznego według grup towarowych, sekcji i działów i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)	57
Tabela 17	Międzynarodowy handel usługami w latach 2012-2013 w przekroju geograficznym (w mln EUR)	67
Tabela 18	Międzynarodowy handel usługami w latach 2012-2013 w przekroju przedmiotowym (w mln EUR)	70
Tabela 19	Obroty towarowe Polski w okresie 01.2013 – 06.2014	71
Tabela 20	Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych Polski po I półroczu 2014 roku i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)	73
Tabela 21	Zmiany struktury przedmiotowej polskiego handlu zagranicznego po I półroczu 2014 roku i ich wpływ na saldo obrotów (w mln EUR)	75
Tabela 22	Zmiany PKB na świecie i wybranych rynkach w latach 2013-2015	77
Tabela 23	Zmiany globalnych obrotów towarowych i światowego PKB w latach 2011-2015	78
Tabela 24	Zmiany wolumenu obrotów handlowych (towarami i usługami) w latach 2013-2015	79

Spis wykresów

Wykres 1	Zmiany wolumenu obrotów towarowych w wybranych krajach i grupach krajów w latach 2011-2013.....	13
Wykres 2	Zmiany obrotów w wybranych grupach i krajach w latach 2011-2013 (w ujęciu USD)	15
Wykres 3	Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w latach 2004-2013 (w mln EUR)	27
Wykres 4	Zmiany tempa wzrostu cen transakcyjnych, dewizowych i NEER w eksporcie w latach 2000-2013 (r/r)	28
Wykres 5	Relacja salda na rachunku obrotów bieżących do PKB (w %)	37
Wykres 6	Struktura geograficzna salda obrotów towarowych Polski z zagranicą w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w mld EUR)	48
Wykres 7	Dynamika polskiego eksportu wybranych grup towarowych w latach 2009-2013 (w EUR, rok poprzedni = 100)	49
Wykres 8	Dynamika polskiego importu wybranych grup towarowych w latach 2009-2013 (w EUR, rok poprzedni = 100)	49
Wykres 9	Struktura towarowa polskiego eksportu w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w %)	54
Wykres 10	Struktura towarowa polskiego importu w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w %).....	54
Wykres 11	Struktura towarowa salda obrotów handlu zagranicznego Polski w 2013 roku na tle roku 2012 i 2009 (w mln EUR)	55
Wykres 12	Struktura rozdysponowania importu w latach 2011-2013 (udział w %)	63
Wykres 13	Handel zagraniczny towarami i usługami w latach 2000-2013 (w mld EUR)	65
Wykres 14	Miesięczne obroty towarowe w okresie 01.2013 – 06.2014	72
Wykres 15	Miesięczna dynamika eksportu i importu w okresie 01.2013 – 06.2014 (w ujęciu r/r)	72